

Aplinkos būklė 2014. Tik faktai

APLINKOS BŪKLĖ 2014

TIK FAKTAI

Vilnius, 2015

ISBN 1822-0193

Atsakingoji redaktorė

Irena Mereškevičienė

Leidinio išleidimo rėmėja

VšĮ „Grunto valymo technologijos“

Informacijos teikėjai ir rengėjai: Jurga Arustienė, Jūratė Banelienė, Dalia Bieliauskaitė, Vilma Bimbaitė, Viktorija Čėglienė, Donatas Danielius, Lina Daugėlienė, Airida Deimontaitė, Tatjana Dunkauskienė, Marijus Eigirdas, Zbignevas Glazko, Vahanas Grigorianas, Ramutė Jonavičienė, Aidas Juozapaitis, Violeta Juozefaitė, Aleksandras Kajutis, Tomas Kasperovičius, Rima Kavolytė, Justina Kazlauskienė, Justinas Kilpys, Zina Kitrienė, Jurgita Kriukaitė, Gintaras Kulbokas, Laima Kulvičienė, Albertas Kvietkus, Inga Latvelienė, Gediminas Liutkevičius, Aurelija Ložytė, Virgilija Manikienė, Gediminas Markauskas, Ingrida Mickevičienė, Vidas Mikulėnas, Jolanta Mitrulevičiūtė, Vytautas Naruševičius, Irina Olenina, Aistė Olšauskaitė, Lionginas Pakštys, Kamilė Petrauskienė, Paulius Petrošius, Povilas Paukštė, Svajūnas Plungė, Jurgita Stankevičienė, Julius Taminskas, Vaida Umbrasaitė, Audrius Želvys

Knyga atspausdinta ant sertifikuoto popieriaus

Viršelyje – leidyklos „Lututė“ nuotrauka

© Aplinkos apsaugos agentūra, 2015

TURINYS

ĮVADAS	7
1. KLIMATO ELEMENTŲ POKYČIAI LIETUVOJE	9
1.1. Bendroji Saulės spinduliuotė	9
1.2. Saulės spindėjimo trukmė	10
1.3. Ultravioletinė Saulės spinduliuotė	12
1.4. Bendrasis ozono kiekis	13
1.5. Oro temperatūra	14
1.6. Kritulių kiekis	16
1.7. Paviršinio vandens nuotėkis ir prietaka iš kitų valstybių	18
1.8. Vandens ir oro temperatūra Kuršių mariose ir Baltijos jūroje	21
1.9. Maksimalus vėjo greitis Lietuvos pajūryje	24
2. ORAS	25
2.1. Foninis aplinkos oro užterštumas	25
2.2. Pagrindinių oro teršalų vidutinės metinės koncentracijos labiausiai teršiamose Lietuvos miestų vietose	27
2.3. Vidutinės paros KD_{10} koncentracijos ribinės vertės viršijimo atvejai	29
2.4. 8 val. O_3 koncentracijos siektinos vertės viršijimai	31
2.5. 1 val. NO_2 koncentracijos ribinės vertės viršijimai	33
2.6. Į aplinkos orą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir bendrojo vidaus produkto kaita	34
2.7. Pramonės, energetikos ir transporto sektorių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir bendrojo vidaus produkto kaita	36
2.8. Į aplinkos orą išmetamų pagrindinių teršalų kiekis	38
2.9. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje	39
2.9.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose	40

3. VANDUO

41

3.1.1. Upių ekologinė ir cheminė būklė	41
3.1.2. Ežerų ir tvenkinių ekologinė ir cheminė būklė	43
3.2.1. Kuršių marių ir Baltijos jūros ekologinė ir cheminė būklė	45
3.3. Kuršių marių ir Baltijos jūros priekrantės vandens druskingumas	48
3.4. Chlorofilo <i>a</i> koncentracijos pokyčiai Kuršių mariose	49
3.5. Fitoplanktono kiekis ir biomasė Kuršių mariose	51
3.6. Biogeninių medžiagų koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje	52
3.7. Naftos angliavandenilių koncentracijos Baltijos jūroje	53
3.8. Naftos angliavandenilių ir sunkiųjų metalų vidutinės koncentracijos Baltijos jūros dugno nuosėdose	54
3.9. Gruntinio vandens išteklių balansas	55
3.10. Požeminio vandens kokybė	57
3.11. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas	59
3.11.1. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose	60
3.12. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas	61
3.12.1. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose	62
3.13. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai	63
3.13.1. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai atskiruose Lietuvos regionuose	64
3.14. Teršalų prietaka į Kuršių marias	65
3.15. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandens apsaugos srityje	66
3.15.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandens apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose	67
3.16. Paviršinių nuotekų išvalymas	68
3.16.1. Paviršinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose	69
3.17. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas	70
3.17.1. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose	71

4. ATLIEKOS	72
4.1. Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui	72
4.2. Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui	74
4.3. Surinktas pavojingųjų atliekų kiekis pagal atskiras jų rūšis	76
4.4. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje	77
4.4.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	78
4.5. Surinktas gamybinių atliekų kiekis, tenkantis bendrojo vidaus produkto vienetui	79
4.6. Komunalinių atliekų tvarkymas	81
4.7. Pakuočių atliekų tvarkymas	83
4.8. Gamybinių atliekų tvarkymas	84
4.9. Padangų atliekų tvarkymas	86
4.10. Pavojingųjų atliekų tvarkymas	88
4.11. Antrinių žaliavų panaudojimas	89
5. KRAŠTOVAIZDIS IR BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ	90
5.1. Šalies miškingumas ir miškų plotas	90
5.2. Vidutinė medžių lajų defoliacija miškuose	92
5.2.1. Medžių būklės Lietuvos miškuose įvertinimas pagal apskritis	94
5.3. Lašišinių žuvų populiacijų gausumas	97
5.4. Baltijos jūros krantų dinamika	99
5.5. Karstiniai procesai Šiaurės Lietuvos karstiniame regione (karstinės denudacijos ir smegduobių skaičiaus dinamika)	101
5.6. Miško gaisrų skaičius ir gaisraviečių plotai	104
5.7. Kirtimų mastas valstybiniuose ir privačiuose miškuose	106
5.8. Neteisėti kirtimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose	108
5.9. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje	110
5.9.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	112
5.10. Savavališkos statybos saugomose teritorijose	114

5.11. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje	115
5.11.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	116
5.12. Miškų atkūrimas ir įveisimas	117
5.13. Saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimas	119
5.14. Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų rengimas	121
6. KOMPLEKSINIS POVEIKIS APLINKAI	122
6.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius	122
6.1.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius atskiruose Lietuvos regionuose	125
6.2. Surinkta SAAR programų ir LAAI fondo programos lėšų	126
6.3. Surinkta AAR programos lėšų	127
6.4. Surinkta GPAT programos lėšų	128
6.5. Atlikta atrankų dėl planuojamos ūkinės veiklos privalomo PAV	129
6.6. Priimta sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo	131
SANTRAUKA	133
PRIEDAI	136

Įvadas

Mielas Skaitytojau, Jūsų rankose – dar vienas kompaktiškas kasmetinis leidinys, skirtas Lietuvos aplinkos būklės pokyčių per metus analizei. „Aplinkos būklė 2014. Tik faktai“ tęsia kasmetinių apžvalgų apie aplinkos būklę seriją, pradėtą dar 2001 m., ir pristato 2014 m. įvykusius svarbiausius aplinkos būklės mūsų šalyje pokyčius bei galimas jų priežastis.

Šių leidinių serijos tikslas – pateikti valstybės institucijoms, tarptautinėms aplinkosauginėms organizacijoms ir visuomenei patikimą informaciją apie Lietuvos aplinkos būklę ir žmogaus veiklos nulemtus šios būklės pokyčius, skatinti šalies gyventojus domėtis aplinkos apsaugos problemomis, ugdyti jų supratimą ir raginti efektyviai dalyvauti įgyvendinant Lietuvos aplinkosaugos politiką.

Leidinyje, be 2014 m. duomenų, pateikiama ir apibendrinta informacija apie Lietuvos aplinkos būklės pokyčius per pastaruosius kelerius metus. Nagrinėjant procesus, vykstančius mus supančioje aplinkoje, stengiamasi parodyti priežastinius ryšius tarp aplinkos būklės ir ją veikiančių procesų. Norint sėkmingai parinkti aplinkosaugines ir aplinkos būklės valdymo priemones, svarbu turėti patikimus rodiklius ir sugebėti pokyčius išreikšti kiekybiškai. Šiame leidinyje, kaip ir ankstesniuose, informacija pateikiama analizuojant aplinkosauginius ir aplinkos būklės rodiklius. Leidinio struktūra paremta Europos aplinkos agentūros bei Europos ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos išplėtotą koncepcija, sukurta pagal „veikiančių jėgų–aplinkos apkrovos–būklės–poveikio–atsako“ (angl. DPSIR, *driving force – pressure – state – impact – response*) modelį. Šį priežastinio ryšio principu pagrįstą modelį taiko dauguma Europos Sąjungos šalių, pateikdamos informaciją apie aplinkos būklę. Kiekvieno leidinyje pateikiamo rodiklio priskyrimą vienam iš modelio grandinės segmentų rodo puslapio, kuriame aprašomas rodiklis, viršutiniame dešiniajame kampe esanti santrumpa: Vj – „veikiančios jėgos“, Ap – „apkrova“, B – „būklė“, P – „poveikis“, At – „atsakas“.

Daugumos aptariamų rodiklių tendencijas parodo ir veidelio nuotaika:

☺ – teigiama aplinkosaugos požiūriu rodiklio raida, padėtis gerėja aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo linkme;

☹ – aplinkosaugos požiūriu padėtis nei pagerėjo, nei pablogėjo, tačiau aplinkosauginis tikslas nepasiektas;

☹ – neigiama aplinkosaugos požiūriu rodiklio raida, padėtis blogėja, tolstama nuo siekiamų aplinkosauginių tikslų, nepakanka taikomų aplinkosauginių priemonių, nėra laukiamų rezultatų.

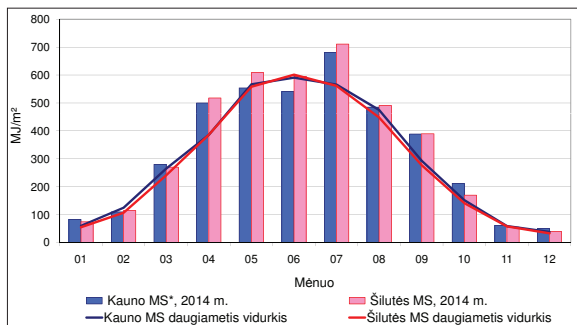
Leidinį sudaro 6 skyriai, kuriuose apžvelgiama esminių klimato elementų kaita, aplinkos oro ir vandens būklė, atliekų sektoriaus aktualijos, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės būklė bei kompleksinis poveikis aplinkai.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, padėjusiems parengti šį leidinį, ir VŠĮ „Grunto valymo technologijos“, skyrusiai paramą „Aplinkos būklė 2014. Tik faktai“ leidybai.

Tikimės, kad leidinys bus įdomus ir naudingas ne tik aplinkosaugos specialistams, bet ir plačiajai Lietuvos visuomenei, mokslininkams ir tyrėjams, studentams ir moksleiviams, besidomintiems įvairiais aplinkosaugos ir gamtonaudos klausimais.

1. KLIMATO ELEMENTŲ POKYČIAI LIETUVOJE

1.1. Bendroji Saulės spinduliuotė

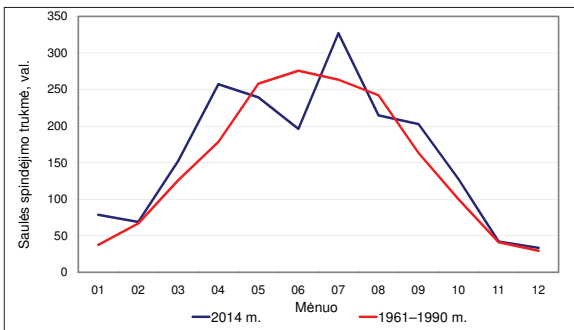

Bendrosios Saulės spinduliuotės suma (MJ/m^2) Kauno ir Šilutės meteorologijos stotyse (MS) 2014 m. (* Kauno duomenų sekose yra kelių dienų trūkių liepą)
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Saulės spinduliuotė yra pagrindinis ir beveik vienintelis Žemės paviršiuje bei atmosferoje vykstančių procesų energijos šaltinis. Bendroji Saulės spinduliuotė (Q) – tai tiesioginės ir išsklaidytosios Saulės spinduliuočių suma, patenkanti į horizontalų Žemės paviršių.

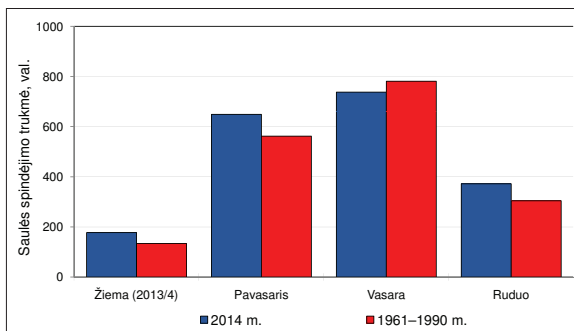
2014 m. bendroji Saulės spinduliuotė (Q) Kaune sudarė $3948 \text{ MJ}/\text{m}^2$ (110 proc. standartinės klimato normos (SKN)), Šilutėje – $4040 \text{ MJ}/\text{m}^2$ (117 proc. SKN). Q didžiausiais teigiamais nuokrypiais nuo SKN Kauno MS išsiskyrė sausį ir spalį, atitinkamai 38 proc. ir 39 proc. Bendroji Saulės spinduliuotė Šilutėje didžiausiais teigiamais nuokrypiais SKN viršijo sausį (36 proc.) ir rugsėjį (41 proc.). Mažiausi nuokrypiai (± 2 proc.) Kaune buvo gegužę ir rugpjūtį. Šilutės MS birželį skirtumas buvo 1 proc., lapkritį – 3 proc.

1.2. Saulės spindėjimo trukmė

Saulės spindėjimo trukmės kaita Lietuvoje 2014 m. ir daugiamečiai vidurkiai
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

2014 m. Lietuvos teritorijoje Saulė per metus spindėjo vidutiniškai 1932 val. Palyginti su standartinė klimato norma (SKN), kuri yra 1782 val., 2014 m. Saulė spindėjo 8 proc. (150 val.) ilgiau. Ankstesniais, 2013-aisiais, metais, Saulės spindėjimo trukmė buvo beveik lygi SKN.

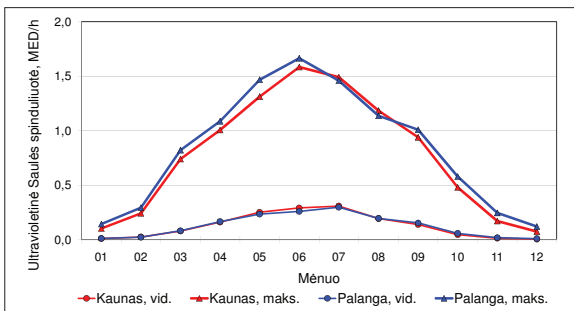

Saulės spindėjimo trukmės kaita Lietuvoje sezonais 2014 m. ir daugiamečiai vidurkiai

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Skirtingais 2014 m. mėnesiais Saulės spindėjimo trukmė buvo labai netolygi. Sausį Saulė spindėjo dvigubai ilgiau nei SKN (2014 m. – 79 val., SKN – 38 val.). Ilga Saulės spindėjimo trukmė išsiskyrė ir gegužės mėnuo (44 proc. daugiau nei SKN). Vasaros mėnesiais Saulės spindėjimo trukmė labai svyravo: liepą ji buvo 24 proc. ilgesnė nei SKN, o birželį ir rugpjūtį atitinkamai 29 proc. ir 11 proc. trumpesnė. Rudenį ir žiemą Saulė spindėjo 22–33 proc. (44–68 val.) ilgiau nei įprasta.

1.3. Ultravioletinė Saulės spinduliuotė

Vidutinė ir maksimali ultravioletinė Saulės spinduliuotė per mėnesį 2014 m.

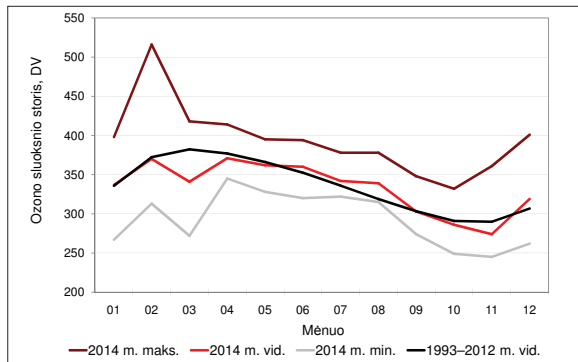
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Ultravioletinė Saulės spinduliuotė yra bene pati pavojingiausia Saulės spinduliuotės dalis. Ji gali būti tam tikrų vėžio rūšių priežastis, taip pat veikia augalų ir gyvūnų DNR. Jautriausi jos poveikiui yra vaikai ir šviesiaodžiai žmonės. Mūsų šalyje šis parametras matuojamas Vakarų Lietuvoje – Palangos aviacinės meteorologijos stotyje ir Vidurio Lietuvoje – Kauno meteorologijos stotyje. Šios spinduliuotės intensyvumas matuojamas minimalios eriteminės dozės (MED/h) vienetais – tai ultravioletinės Saulės spinduliuotės dozė, sukianti pastebimą visiškai baltos odos paraudimą.

Vidutinės 2014 m. ultravioletinės Saulės spinduliuotės reikšmės Kaune ir Palangoje skyrėsi tik 0,001 MED/h (0,127 ir 0,126 MED/h). Palangoje jos reikšmės atitinka 2013 m. reikšmes, Kaune yra šiek tiek mažesnės už 2013 m. dydžius. Aukščiausios mėnesio spinduliuotės reikšmės gegužė–rugpjūtį siekė 1,140–1,660 MED/h, didžiąją metų dalį jos buvo didesnės Kaune, išskyrus liepą ir rugpjūtį, didesnis skirtumas buvo užfiksuotas gegužė (0,156), likusį laiką skirtumai buvo nežymūs (0,05–0,10 MED/h).

Ultravioletinės Saulės spinduliuotės indeksas (UVI) 2014 m. gegužė–rugsėį buvo vidutinis. Šiltojo sezono metu Kaune buvo 74, o Palangoje 73 atvejai, kai UVI reikšmės siekė 3–4. Aukštesnių nei 4 UVI reikšmių 2014 m. nebuvo užfiksuota.

1.4. Bendrasis ozono kiekis

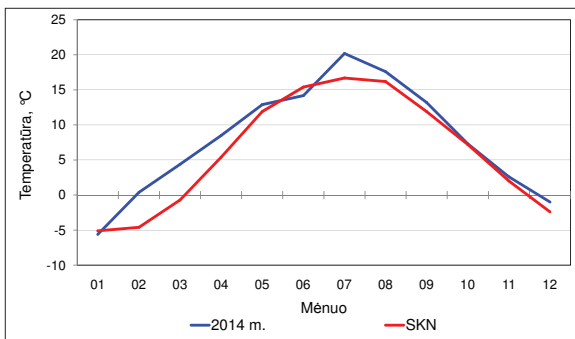
Bendrojo ozono kiekio kaita 2014 m. ir daugiamečių vidurkis

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Bendrojo ozono kiekio pokyčius virš Lietuvos teritorijos lemia globalūs procesai, todėl meteorologinių sąlygų ar ozono sluoksnį ardančių medžiagų koncentracijos pasikeitimas bet kurioje šalyje gali paveikti ozono sluoksnio storį virš Lietuvos, ir atvirkščiai. Dėl šios priežasties ozono sluoksnio būklei virš Lietuvos teritorijos registruoti pakanka vienos nacionalinės stoties – šis parametras matuojamas Vidurio Lietuvoje, Kauno meteorologijos stotyje. Ozono sluoksnio storis matuojamas Dobsono vienetais (DV) – vieną DV atitinka 0,01 mm storio ozono molekulių sluoksnis.

2014 m. vidutinis metinis bendrasis ozono kiekis buvo 334 DV – vos 2 proc. mažesnis už daugiamečius (1993–2012 m.) rodiklius. Palyginti su 2013 m. (337 DV), ozono kiekis yra 0,89 proc. mažesnis. Kauno meteorologijos stoties duomenimis, didžiausi vidutiniai mėnesio bendrojo ozono kiekiai buvo fiksuoti vasarį–balandį ir siekė 414–516 DV. Mažiausias fiksuotas vidutinis mėnesio bendrasis ozono kiekis buvo spalį–gruodį (245–262 DV). Pabrėžtina, kad bendrojo ozono kiekio sumažėjimas spalį–gruodį yra dėsningas ir šiuo metų laiku, Saulei esant neaukštai, ne toks pavojingas kaip vasarą.

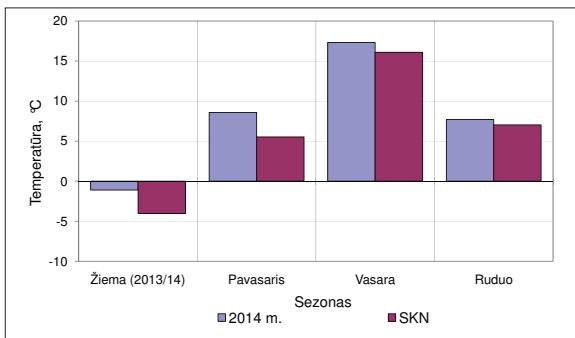
1.5. Oro temperatūra

Oro temperatūros kaita Lietuvoje 2014 m. ir SKN

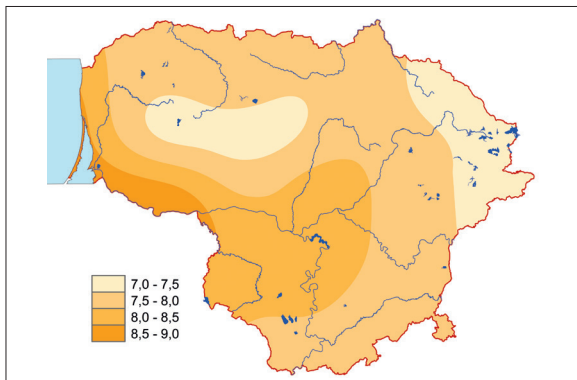
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

2014 m. vidutinė metų oro temperatūra Lietuvoje buvo 1,7 °C aukštesnė nei standartinė klimato norma (SKN). Šie metai pakliuvo tarp septynerių šilčiausių metų Lietuvoje nuo 1961 m. Pasaulyje 2014 m. buvo patys karščiausi metai nuo 1880 m., vidutinė oro temperatūra buvo 0,69 °C aukštesnė nei XX a. vidurkis.

Oro temperatūros kaita Lietuvoje sezonais 2014 m. ir SKN

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Metinės oro temperatūros (°C) pasiskirstymas Lietuvoje 2014 m.

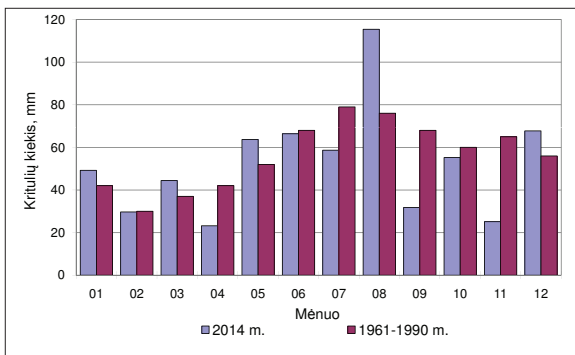
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Beveik visais 2014 m. mėnesiais Lietuvoje (išskyrus sausį ir birželį) buvo stebima teigiama temperatūros anomalija. Labai aukšta oro temperatūra išsiskyrė vasaris ir kovas – mėnesio vidurkiai buvo 5,0 °C ir 5,1 °C aukštesni nei įprasta. Didžiausia neigiamą temperatūros anomaliją užfiksuota 2014 m. birželį – vidutinė mėnesio oro temperatūra buvo 1,2 °C žemesnė nei SKN.

Lyginant sezonus, matyti, kad 2014 m. visi metų laikai buvo šiltesni už daugiametę normą. Žiemą oro temperatūra buvo 2,9 °C, pavasarį 2,1 °C, vasarą 1,2 °C, rudenį 0,7 °C aukštesnė nei SKN.

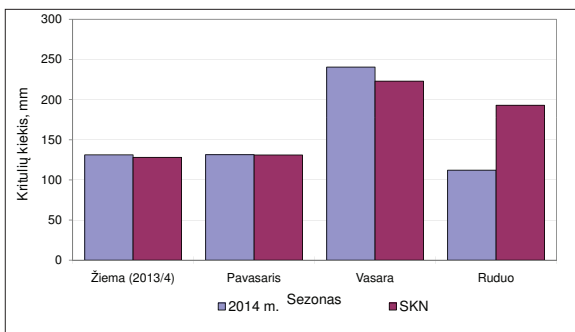
Teritorinis vidutinės metinės oro temperatūros pasiskirstymas buvo panašus į daugiametį: aukštesnė temperatūra užregistruota pajūryje, o žemesnė – rytinėje šalies dalyje ir Žemaičių aukštumoje. Didžiausiais nuokrypiais nuo SKN (iki 2,0 °C) išsiskyrė Vidurio Lietuvos žemuma.

1.6. Kritulių kiekis

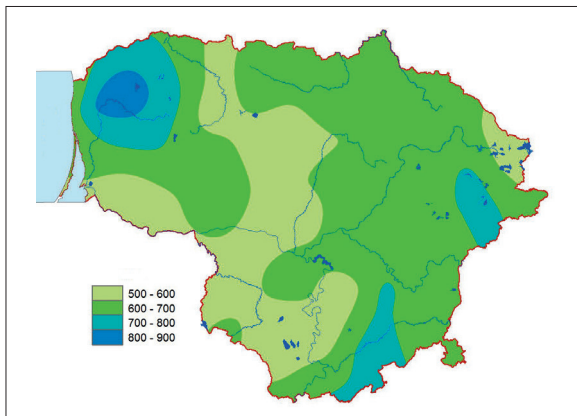
Kritulių kiekio kaita Lietuvoje: 2014 m. ir daugiamečiai vidurkiai

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Kritulių kiekio kaita Lietuvoje sezonais: 2014 m. ir standartinė klimato norma (SKN)

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Metinio kritulių kiekio (mm) pasiskirstymas Lietuvoje 2014 m.

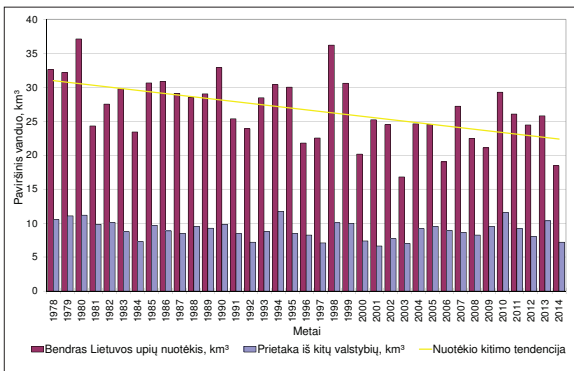
Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

2014 m. Lietuvoje iškrito 631 mm kritulių, arba 7 proc. mažiau nei standartinė klimato norma (SKN). Kritulių sezoninis pasiskirstymas buvo labai netolygus: žiemą ir pavasarį kritulių kiekis buvo artimas SKN, vasarą 8 proc. (18 mm) didesnis, o rudenį 42 proc. (81 mm) žemesnis už SKN. Ankstesniais, 2013-aisiais, metais metinis kritulių kiekis buvo didesnis nei 2014 m. ir artimas SKN (673 mm), ypač drėgnas buvo 2013 m. rudenio.

Drėgniausias 2014 m. mėnuo buvo rugpjūtis, tada iškrito 115 mm kritulių (52 proc. daugiau nei SKN). Kitais vasaros mėnesiais kritulių kiekis buvo mažesnis už daugiamečių normą. Labai sausi buvo 2014 m. rugsėjis ir lapkritis, kai kritulių iškrito atitinkamai 53 proc. ir 61 proc. mažiau nei SKN.

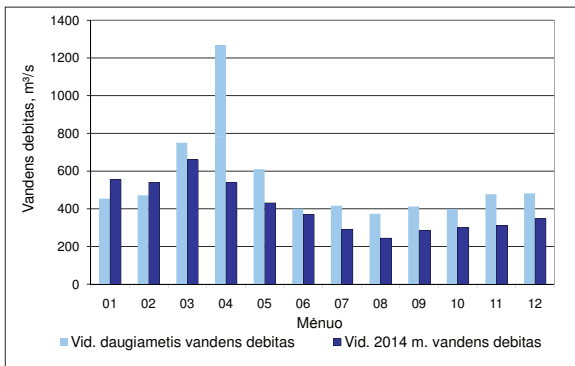
Kritulių teritorinis pasiskirstymas buvo artimas daugiamečiam: daugiausia kritulių iškrito vakariniuose Žemaičių aukštumos šlaituose ir Baltijos aukštumose, Rytų Lietuvoje. Mažiausiai kritulių teko Vidurio Lietuvos žemumų rajonams.

1.7. Paviršinio vandens nuotėkis ir prietaka iš kitų valstybių

Bendras Lietuvos upių nuotėkis, prietaka iš kitų valstybių 2014 m. ir nuotėkio kitimo tendencija 1978–2014 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

2014 m. ir daugiamečio paviršinio nuotėkio pasiskirstymas mėnesiais

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

2014 m. buvo nevandeningi, nors kritulių kiekis Lietuvoje atitiko daugiamečių vidurkį. Mažą upių vandeningumą lėmė kelias prižasčių, iš kurių svarbiausia – nebuvo pavasario potvynio, kurio metu nuteka 40–45 proc. metų nuotėkio. Lietuvoje didesnioji kritulių dalis, vidutiniškai 68 proc., išgaruoja. Šaltuoju laikotarpiu vykstančio potvynio metu vandens nuostoliai dėl išgaravimo yra nereikšmingi, todėl pavasario potvynis turi didelę įtaką metų nuotėkio dydžiui. Kitos priežastys – žemas požeminio vandens lygis ir aukšta vidutinė oro temperatūra. Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos duomenimis, tik Šiaurės Lietuvoje požeminio vandens lygis buvo artimas daugiamečiam, kitur – gerokai žemesnis. Kadangi apie 60 proc. upes maitinančio vandens yra požeminis, pažėmėjus jo lygiui upės gauna mažiau vandens. Vidutinė oro temperatūra Lietuvoje 2014 m. buvo 2,7 °C aukštesnė už daugiamečią, todėl drėgmės nuostoliai dėl išgaravimo buvo didesni už daugiamečius. 2014 m. šalies upėmis nutekėjo 18,446 km³ vandens, iš kurio 10,757 km³ susidarė šalies teritorijoje ir 7,689 km³ atiteko iš kaimyninių valstybių, daugiausia Baltarusijos Respublikos. Dėl anksčiau nurodytų priežasčių bendrasis upių nuotėkis buvo 26 proc. mažesnis už daugiamečių. Nepalanki hidrologinė padėtis buvo ir kaimyninėse valstybėse – iš jų teritorijos vandens atiteko 14 proc. mažiau už normą.

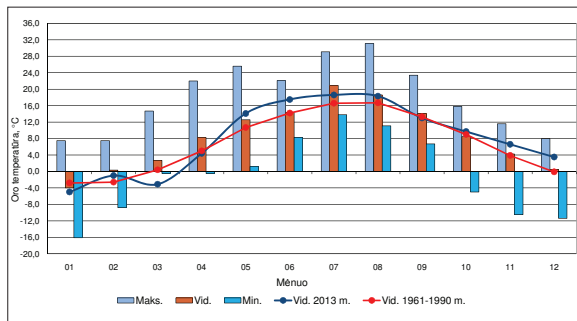
Žiemą sniego buvo mažai, jo danga buvo plona, trumpalaikė, todėl tirpdamas sniegas niekur nesukėlė potvynio, tačiau dėl ledų grūsties Leitės žemupyje buvo apsemtų vietinės reikšmės kelių. Vanduo trumpai (2 dienas) buvo apsėmęs ir kelio Šilutė–Rusnė ruožą, tačiau eismas keliu nebuvo nutrūkęs.

Krituliai šalies teritorijoje ir pagal laiką pasiskirstė labai nevienodai. Labai mažai kritulių buvo balandį (55 proc. normos) ir rudens mėnesiais (59 proc. normos). Tik sausį–vasarį upių nuotėkis buvo didesnis už normą. Metų vidutinis vandens lygis 34-iose iš 35 upių, kuriose vandens lygis matuojamas ilgą laiką, buvo žemesnis už vidutinį daugiamečių (vienintelės iš stebimų upių – Mūšos – vandens lygis buvo 4 cm aukštesnis už daugiamečių). Daugiausia nuseko pajūrio regiono upės, iš kurių Veivirže,

Upitoje ir Minijoje (tik aukštupyje) buvo išmatuotas žemiausias vandens lygis per stebėjimų laikotarpį, taip pat Ventos baseino ir Dysnos baseino upėse, nes ten kritulių buvo mažiausiai.

Labiausiai nusekė buvo maži upeliai ir upių aukštupiai, nes jie dėl nedidelio vagos išigraužimo turi silpną ryšį su požeminiu vandeniu (Svyla, Upita, Minija aukštupyje). Paviršinio vandens nuotėkio stoką labiausiai pajuto mažosios hidroelektrinės, kurios 2014 m. elektros energijos pagamino 22 proc. mažiau negu 2013 m. (Energetikos ministerijos duomenys).

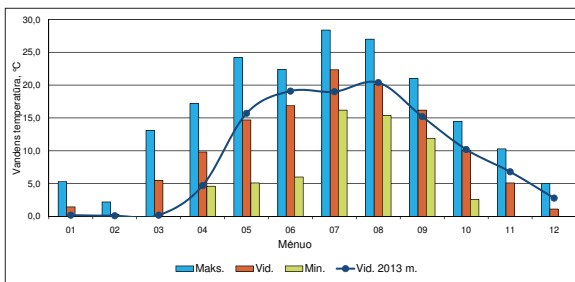
1.8. Vandens ir oro temperatūra Kuršių mariose ir Baltijos jūroje

Oro temperatūra Lietuvos priekrantėje 2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

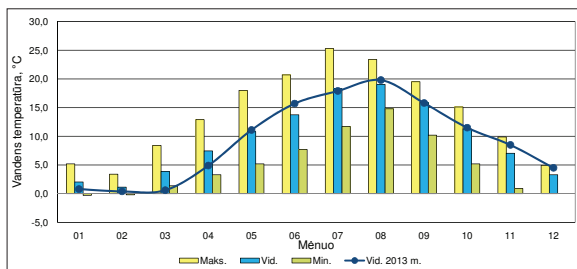
Vidutinė metinė 2014 m. oro temperatūra buvo $8,4\text{ }^{\circ}\text{C}$, t. y. $0,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ didesnė nei 2013 m. vidutinė metinė oro temperatūra. Nuokrypis nuo daugiametės (1961–1990 m.) oro temperatūros – $1,4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Aukščiausia, $31,1\text{ }^{\circ}\text{C}$, oro temperatūra 2014 m. buvo užregistruota Klaipėdos–Melnrugės hidrometeorologinių stebėjimų poste rugpjūčio 3 d. Žemiausia, $-16,1\text{ }^{\circ}\text{C}$, oro temperatūra 2014 m. buvo užfiksuota Klaipėdos–Melnrugės hidrometeorologinių stebėjimų poste sausio 22 d.

Vandens temperatūra 2014 m. Kuršių mariose

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Vidutinė 2014 m. vandens temperatūra Kuršių mariose buvo 10,3 °C, t. y. 0,8 °C didesnė nei 2013 m. vidutinė metinė vandens temperatūra Kuršių mariose. 2014 m. vidutinės metinės Kuršių marių vandens temperatūros nuokrypis nuo 1961–1990 m. vidutinių vandens temperatūrų yra 1,8 °C. 2014 m. aukščiausia vandens temperatūra Kuršių mariose buvo užregistruota 28,4 °C, Nidos (marių) hidrometeorologinių stebėjimų poste liepos 28 d. Žemiausia, 0,0 °C, vandens temperatūra 2014 m. buvo užfiksuota Nidos (marių), Ventės ir Uostadvario hidrometeorologinių stebėjimų postuose sausį, vasarį, lapkritį ir gruodį.

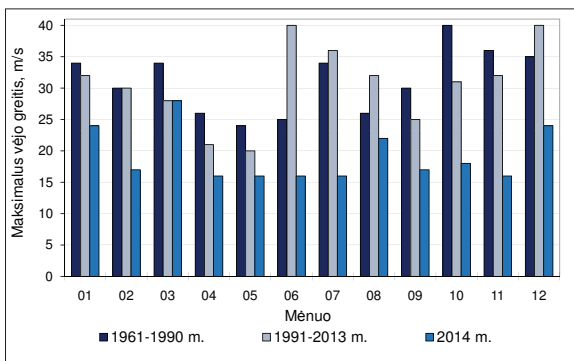

Vandens temperatūra 2014 m. Baltijos jūroje

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Vidutinė 2014 m. vandens temperatūra Baltijos jūroje buvo 9,5 °C, tik 0,2 °C didesnė nei 2013 m. vidutinė vandens temperatūra Baltijos jūroje. Nuokrypis nuo 1961–1990 m. vidutinių vandens temperatūrų siekia 1,1 °C. 2014 m. aukščiausia vandens temperatūra Baltijos jūroje buvo užregistruota 25,3 °C Klaipėdos–Melnragės hidrometeorologinių stebėjimų poste liepos mėnesį. Žemiausia, –0,3 °C, vandens temperatūra 2014 m. buvo užfiksuota Nidos (jūros) hidrometeorologinių stebėjimų poste sausio mėnesį.

1.9. Maksimalus vėjo greitis Lietuvos pajūryje

Maksimalus vėjo greitis Lietuvos pajūryje 1961–1990 m., 1991–2013 m. ir 2014 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

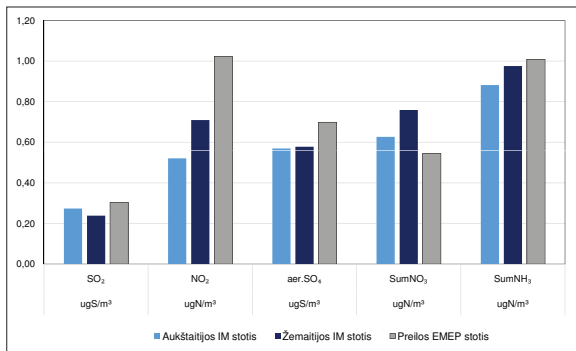
Pagal galiojančius Lietuvoje teisės aktus pavojingas vėjo greitis yra nuo 15 iki 27 m/s, stichinis vėjas – nuo 28 iki 32 m/s, uraganinis vėjas – 33 m/s ir daugiau.

Maksimalūs vėjo greičiai Lietuvos pajūryje 2014 m. buvo silpni. Pirmoji metų audra kilo sausio 10 d., pietvakarių vėjo greitis siekė 24 m/s. Smarkiausias vakarų, šiaurės vakarų vėjas pūtė 2014 m. kovo 15 d. ir pasiekė stichinį rodiklį – 28 m/s. Silpniausi vėjai registruoti balandį bei gegužę: išmatuoti didžiausi greičiai iki 16 m/s sutampa su daugiamečiais duomenimis. Tokie pat silpni vėjai stebėti birželį ir liepą. Rugpjūčio 20 d. pietvakarių vėjas sustiprėjo iki 22 m/s. Rudenį, kai pajūrį paprastai užklumpa stichinės ar katastrofinės audros, 2014 m. vėjai sustiprėdavo tik iki pavojingo 16–18 m/s greičio. Gruodžio 13 d. pietvakarių vėjas pūtė iki 24 m/s.

Analizuojant daugiamečius vėjo greičio duomenis nustatyta, kad 2014-ieji metai Lietuvos pajūryje buvo vieni ramiausių per paskutinį dešimtmetį. Tai lėmė atmosferos cirkuliacija ir vyravusi pietvakarių bei vakarų oro masių pernaša.

ORAS

2.1. Foninis aplinkos oro užterštumas

Vidutinė metinė aplinkos oro teršalų koncentracija foninėse stotyse 2014 m.
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Aplinkos oro užterštumo sieros ir azoto junginiais lygi Lietuvoje lemia ne tik šių teršalų emisija iš vietinių taršos šaltinių, bet ir iš taršos šaltinių Vakarų bei Pietų Europos valstybėse. Tam, kad galima būtų įvertinti tolimųjų teršalų pernašų iš kitų valstybių poveikį foniniam oro užterštumo lygiui Lietuvoje, teršalų koncentracijų stebėjimai atliekami stotyse, veikiančiose pagal integruoto monitoringo programą (IMS), kurios įrengtos toli nuo vietinių taršos šaltinių Aukštaitijos, Žemaitijos nacionaliniuose parkuose bei pagal EMEP programą veikiančioje Preilos stotyje.

2014 m. tyrimų duomenys rodo, kad Preilos stotyje beveik visų matuotų junginių metinis vidurkis buvo didesnis nei Aukštaitijos ir Žemaitijos IMS. Vidutinė metinė NO₂ koncentracija Preiloje buvo beveik 2 kartus didesnė nei Aukštaitijos IMS ir 1,4 karto didesnė nei Žemaitijos IMS. Skirtumai tarp kitų teršalų vidurkių kiek mažesni. Pažymėtina, kad sieros ir azoto junginiams būdingas didelis koncentracijų kaitos sezoniškumas.

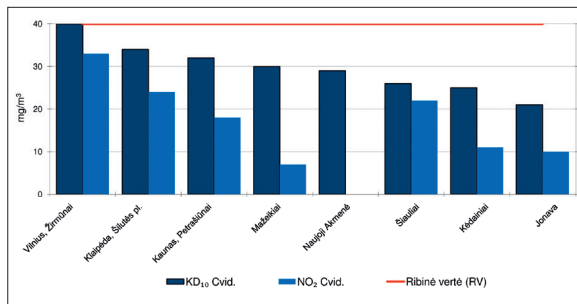

Didesnės SO_2 , NO_2 ir SO_4^{2-} koncentracijos matuotos šaltuoju metų laiku (sausį–kovą ir gruodį), mažesnės – šiltuoju (balandį–rugsėjį). Tyrimų duomenys rodo, kad didžiausią poveikį stebėtų teršalų koncentracijai 2014 m. turėjo SO_2 ir NO_2 emisijos šaltiniai, esantys centrinuose ir pietiniuose Europos regionuose.

Analizuojant 1994–2014 m. duomenis visose foninėse stotyse matyti sieros ir azoto junginių metinės koncentracijos mažėjimo tendencija.

2.2. Pagrindinių oro teršalų vidutinės metinės koncentracijos labiausiai teršiamose Lietuvos miestų vietose

Vidutinės metinės KD₁₀ ir NO₂ koncentracijos labiausiai užteršiose Lietuvos miestų vietose 2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2014 m. kietųjų dalelių KD₁₀ ir KD_{2,5}, azoto dioksido (NO₂), švino ir benzeno vidutinės metinės koncentracijos Lietuvos didžiųjų miestų ir pramonės centrų aplinkos ore neviršijo šiems teršalams nustatytų metinių ribinių verčių.

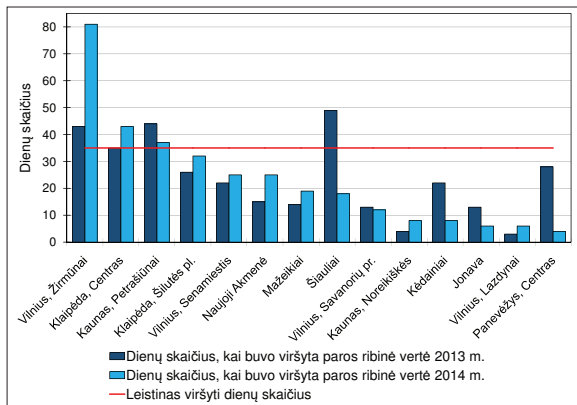
Vidutinė metinė KD₁₀ koncentracija miestų oro kokybės tyrimų stotyse svyravo nuo 17 iki 40 μg/m³ (ribinė vertė – 40 μg/m³). Didžiausias metinis KD₁₀ koncentracijos vidurkis, nustatytas transporto įtaką atspindinčioje Vilniaus Žirmūnų oro kokybės tyrimų stotyje, pasiekė ribinės vertės dydį, bet jo neviršijo. Mažiausia vidutinė metinė koncentracija užfiksuota taip pat Vilniuje, foninėje Lazdynų oro kokybės tyrimų stotyje. Analizuojant 2003–2014 m. tyrimų duomenis Klaipėdos, Mažeikių ir Naujosios Akmenės stotyse ryškėja šio teršalo koncentracijos didėjimo tendencija, kitose stotyse pastebima mažėjimo tendencija. Kietųjų dalelių KD_{2,5} koncentracija, kuri Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje matuojama nuo 2007 m., turi tendenciją didėti.

Vidutinė metinė NO_2 koncentracija šalies miestuose svyravo nuo 7 iki $33 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (ribinė vertė – $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Didžiausia metinio vidurkio vertė užfiksuota prie intensyvaus transporto eismo gatvės, Vilniaus Žirmūnų oro kokybės tyrimų stotyje, mažiausia – Mažeikių oro kokybės tyrimų stotyje. Analizuojant 2003–2014 m. tyrimų duomenis daugelyje oro kokybės tyrimo stočių pastebima nedidelė NO_2 koncentracijos mažėjimo tendencija.

2.3. Vidutinės paros KD_{10} koncentracijos ribinės vertės viršijimas

Dienų, kai buvo viršyta KD_{10} koncentracijos paros ribinė vertė, skaičius 2013–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2014 m. vidutinė paros kietųjų dalelių KD_{10} koncentracija Vilniuje, Klaipėdoje ir Kaune viršijo ribinę vertę atitinkamai 81, 43 ir 37 dienas, t. y. šiuose miestuose buvo viršyta KD_{10} koncentracijai vertinti nustatyta norma – paros ribinė vertė ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$), kuri negali būti viršyta daugiau kaip 35 dienas per kalendorinius metus. Kitose oro kokybės tyrimų vietose ši norma nebuvo viršyta – užfiksuota nuo 4 iki 35 paros ribinės vertės viršijimo atvejų. Svarbiausi šio teršalo šaltiniai yra kietojo kuro (medienos, durpių, akmens anglies) kūrenimas, transporto sektoriaus išmetimai (ypač iš dyzelinių variklių) bei dulkės, keliamos nuo nepakankamai kruopščiai valomų gatvių. Vidutiniškai 80 proc. visų KD_{10} paros ribinės vertės viršijimo atvejų miestuose buvo nustatyta šaltuoju metų laiku (sausį–

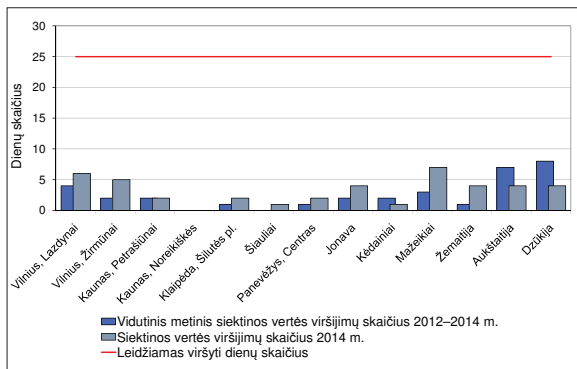

kovą ir spalį–gruodį). Šildymo sezono metu KD_{10} koncentracijos padidėjimą daugiausia lėmė padidėjęs teršalų išmetimas iš energetikos įmonių ir individualių namų šildymo įrenginių. Šiltuoju metų laiku pablogėjusi oro kokybė miestuose daugiausia buvo siejama su transporto tarša ir nuo nenuvalytų gatvių keliamomis dulkėmis. Kai kuriais atvejais įtakos oro kokybei turėjo ir teršalų pernaša iš kitų regionų.

Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Mažeikiuose ir Naujojoje Akmenėje 2014 m. paros ribinės vertės viršijimo atvejų buvo užfiksuota daugiau nei 2013 m., kituose miestuose – mažiau.

2.4. 8 val. O₃ koncentracijos siektinos vertės viršijimas

Dienų skaičius, kai buvo viršyta siektina ozono koncentracijos vertė

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2014 m. ozono koncentracijos lygis Lietuvoje buvo didesnis nei 2013 m. Visose oro kokybės tyrimų stotyse, išskyrus Kauno Noreikiškių stotį, ozono koncentracija skirtingomis dienomis viršijo ilgalaikis tikslus atitinkančią vertę – įvairiose stotyse užfiksuota nuo 1 iki 7 dienų, kai maksimalus dienos koncentracijos vidurkis per 8 valandas buvo didesnis nei $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Tačiau siektina vertė (maksimalus vidurkis per 8 valandas neturi viršyti $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ daugiau kaip 25 dienas per kalendorinius metus, imant trejų metų vidurkį) nebuvo viršyta nė vienoje stotyje. Per pastaruosius 3 metus (2012–2014 m.) skirtingose stotyse vidutiniškai užfiksuota nuo 1 iki 8 dienų, kai maksimalus koncentracijos vidurkis per 8 valandas buvo didesnis už $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

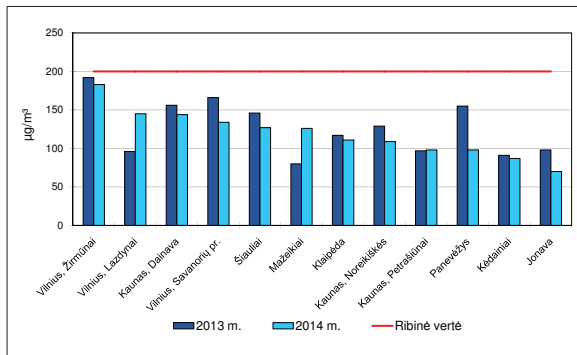
Aplinkos ore esantis ozonas (O₃) tiesiogiai į atmosferą neišmetamas, bet esant saulėtiems ir šiltiems orams fotocheminių reakcijų metu susidaro iš kitų teršalų, daugiausia iš azoto oksidų ir lakiųjų organinių junginių, kurie vadinami ozono

pirmtakais. Tačiau didelė kai kurių kitų teršalų koncentracija kartu ir slopina O_3 susidarymo procesą, todėl didžiausia O_3 koncentracija būna ne pramonės rajonuose ar prie intensyvaus eismo gatvių, kur į aplinkos orą patenka daugiausia teršalų, o kiek atokiau nuo jų, priemiesčiuose. Miškingose vietovėse O_3 koncentracija taip pat dažnai būna didesnė negu atvirose vietose. Mokslininkai tai aiškina tuo, kad spygliuočiai medžiai natūraliai išskiria angliavandenilius (terpenus), kurie aktyviai dalyvauja ozono susidarymo procese. Ozonas aplinkos ore susidaro tik esant pakankamai Saulės šviesos ir šilumos, todėl didžiausios koncentracijos būna pavasarį ir vasarą. Didelė šio teršalo koncentracija aplinkos ore neigiamai veikia visus gyvus organizmus (žmones, augalus, gyvūnus).

2.5. 1 val. NO₂ koncentracijos ribinės vertės viršijimas

Maksimali 1 valandos NO₂ koncentracija 2013–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

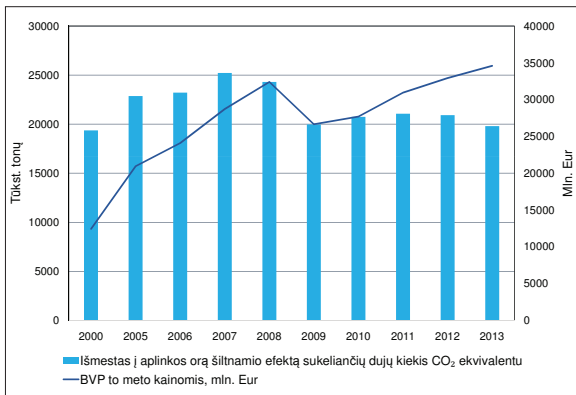
Tyrimų vietose, kur stebima transporto įtaka oro kokybei, nustatoma didžiausia azoto dioksido (NO₂) koncentracija, ypač esant nepalankioms meteorologinėms teršalų išsisklaidymo sąlygoms.

2014 m. maksimali 1 valandos NO₂ koncentracija nė vienoje oro kokybės tyrimų stotyje neviršijo nustatytos ribinės vertės (200 µg/m³). Vilniuje šis rodiklis svyravo nuo 115 iki 183 µg/m³, Kaune – nuo 98 iki 144 µg/m³, kituose šalies miestuose – nuo 70 iki 127 µg/m³. Didžiausia 2014 m. išmatuota NO₂ koncentracija daugelyje oro kokybės tyrimų stočių buvo mažesnė nei 2013 m.

Analizuojant ilgesnio laikotarpio duomenis pastebima, kad 2003–2006 m. daugelyje miestų buvo fiksuojamos didesnės maksimalios NO₂ koncentracijos vertės negu vėlesniais metais.

2.6. Į aplinkos orą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir bendrojo vidaus produkto kaita

Į aplinkos orą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir bendrojo vidaus produkto kaita 2000–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos statistikos departamentas

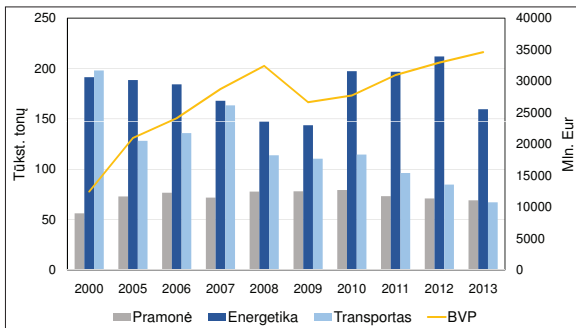
Siekiant išvengti negrįžtamų klimato kaitos padarinių, Jungtinių Tautų bendrojoje klimato kaitos konvencijoje iškeltas tikslas – užtikrinti, kad vidutinė temperatūra pasaulyje nepakiltų daugiau nei 2 °C, palyginti su priešpramoniniu laikotarpiu. Europos Sąjunga, siekdama prisidėti prie šio tikslo įgyvendinimo, numatė iki 2050 m. išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį sumažinti 80–95 proc., palyginti su 1990 m. Lietuva, formuodama ir įgyvendindama savo klimato kaitos politiką, Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje įtvirtinto Lietuvos klimato kaitos švelninimo tikslą – pasiekti, kad šalies ekonomika augtų daug sparčiau negu išmetamųjų ŠESD kiekis.

Lietuvoje išmetamų į atmosferą ŠESD kiekis nuo 2000 m. iki 2013 m. išaugo kiek daugiau nei 2 proc., o šalies BVP per tą patį laikotarpį išaugo daugiau nei 78 proc. Tai atitinka klimato kaitos švelninimo politikos strateginį tikslą. Analizuojant pokyčius 2012–2013 m. matyti, kad 2013 m. į aplinkos orą išmetamų ŠESD kiekis sumažėjo 1115 tūkst. tonų, o Lietuvos BVP tuo pačiu laikotarpiu išaugo 1661 mln. eurų, arba 5 proc. Atsižvelgiant į 2000–2013 m. laikotarpio vidutinius metinius augimo tempus galima teigti, kad ekonomika auga sparčiau, nei į aplinkos orą išmetama ŠESD, todėl tikėtina, kad išmetamų ŠESD kiekio kaitą ir toliau pavyks sėkmingai atsieti nuo šalies ekonomikos augimo.

2.7. Pramonės, energetikos ir transporto sektorių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir bendrojo vidaus produkto kaita

Pramonės, energetikos ir transporto sektorių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir BVP kaita 2000–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos statistikos departamentas

Sparčiai auganti ekonomika ir vartojimas lemia aplinkos problemas. Augant ekonomikai, paprastai stebimos ir oro taršos didėjimo tendencijos. Nemažai atliktų tyrimų rodo, jog bendrojo vidaus produkto (BVP) augimas daro tiesioginę įtaką oro taršai. Iki ekonominės krizės visame pasaulyje, taip pat ir Lietuvoje, sparčiai augant BVP, didėjo ir teršalų išmetimas į aplinkos orą. 2008 m., prasidėjus sunkmečiui, užsidarius kai kurioms gamykloms ir sustojus gamybos procesams, išmetamų teršalų kiekis sumažėjo. Lietuvos ekonomika 2008–2011 m. patyrė krizę, kuri 2009 m. buvo giliausia. Nuo 2010 m. ekonomika vėl ėmė augti. Taigi augant ekonomikai proporcingai didės ir rizika, kad ateityje minėtos leistinos ribos bus peržengtos.

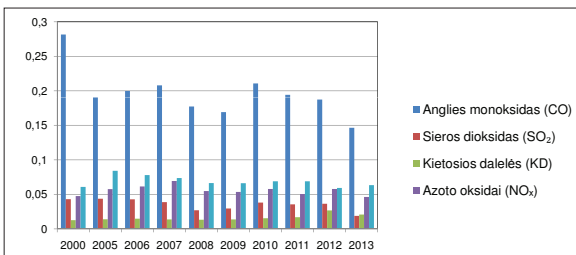
Pramonės, energetikos ir transporto sektorių į aplinkos orą išmetami teršalai sudaro didžiąją dalį nacionalinės taršos Lietuvos oro baseine. Energetikos sektorius yra pagrindinis išmetamų teršalų šaltinis – šio sektoriaus dalis bendroje struktūroje siekia iki 30 proc.

Pagrindinės priemonės išmetamų teršalų kiekiui mažinti energetikos sektoriuje yra naujų kuro deginimo technologijų įdiegimas energetikos ir pramonės įmonėse, didesnė gamtinių dujų sąnaudų dalis pirminės energijos balanse – tai lemia ekologinio efektyvumo pažangą. Veiksmingos priemonės pramonės sektoriuje būtų pramoninių procesų efektyvumo didinimas, šalutinių dujinių produktų kiekio, susidarancio pramoninio proceso metu, sumažinimas ir pan. Vienas iš transporto sektoriaus tikslų yra naudojamos energijos efektyvumo ir transporto saugumo didėjimas bei alternatyvaus ir labiau tausojancio gamtą kuro naudojimas.

2.8. Į aplinkos orą išmetamų pagrindinių teršalų kiekis

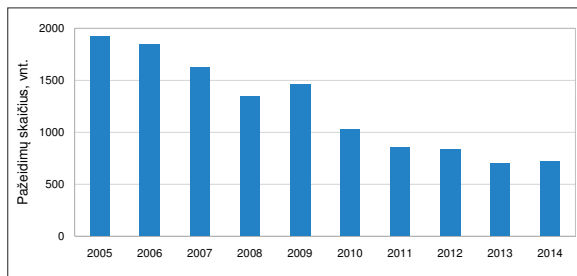
Į aplinkos orą išmetamų pagrindinių teršalų kiekis 2000–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Per pastaruosius du dešimtmečius labai kito ne tik išmetami teršalų kiekiai, bet ir jų sektorinė struktūra. Pastebima, kad anglies monoksido (CO) išmetimas per pastaruosius trejus metus intensyviai mažėja ir nuo 2010 iki 2013 m. sumažėjo apie 14 proc., todėl galima tikėtis, jog ir ateityje šio teršalo išmetimas mažės. Sieros dioksidas (SO₂) patenka į atmosferą deginant iškastinį kūrą, kuriame yra sieros junginių, perdirbant ir saugojant naftos produktus, gaminant sieros rūgštį. Kelių transportas yra pagrindinis azoto oksidų (NO_x) teršalų šaltinis, sudaręs apie 70 proc. NO_x kiekio 2013 m. Pagrindinis nemetaniųjų lakiųjų organinių junginių (NMLOJ) šaltinis 2013 m. buvo tirpiklių naudojimas (45 proc.). Dabartiniai Europos Sąjungos ir tarptautiniai teisės aktai skirti kietųjų dalelių (KD) kiekiams mažinti. 2013 m. KD kiekis, palyginti su 2012 m., sumažėjo apie 12 proc. Tai lėmė technologijų tobulinimas, iš dalies paskatintas įstatymų; pramonės įmonės ėmė naudoti vis daugiau efektyviai taršą mažinančių įrenginių, kuro sunaudojimo atžvilgiu automobilių varikliai tapo našesni, naujuose dyzeliniuose automobiliuose įrengti kietųjų dalelių filtrai.

2.9. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje

Nustatytų administracinių teisės pažeidimų aplinkos oro apsaugos srityje skaičiaus kaita 2005–2014 m.

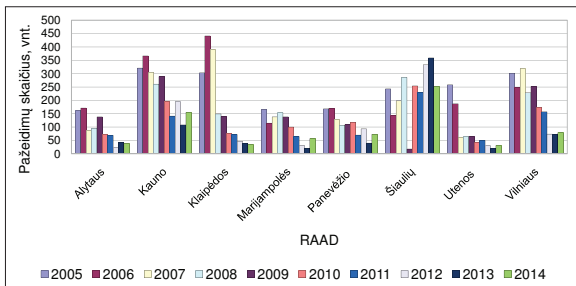
Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. buvo nustatyta 719 aplinkos apsaugos įstatymų pažeidimo atvejų aplinkos oro apsaugos sektoriuje. Tai yra nežymiai (2,6 proc.) daugiau, palyginti su 2013 m., kai buvo nustatytas 701 atvejis. 7,7 proc. visų nustatomų pažeidimų yra būtent šios sritys.

Per 10 metų laikotarpį teisės pažeidimų aplinkos oro apsaugos srityje sumažėjo daugiau, negu 3 kartus. Pažeidimų skaičiaus nustatymo stabilizacija sietina su griežtinama kontrole, aplinkos oro sektoriuje tikslingai įgyvendinama aplinkosaugos politika.

2.9.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose

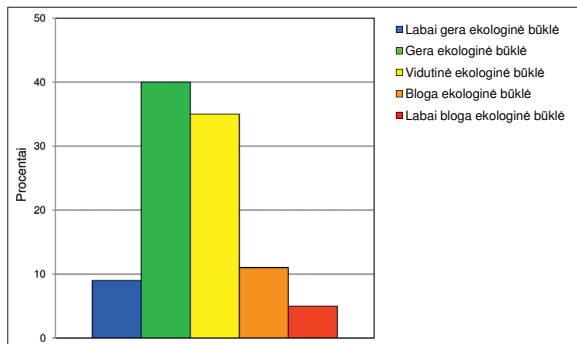
Nustatytų administracinių teisės pažeidimų aplinkos oro apsaugos srityje atskirų regionų aplinkos apsaugos departamentų kontroliuojamose teritorijose skaičiaus kaita 2005–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. daugiausia pažeidimų aplinkos oro apsaugos srityje buvo nustatyta Šiaulių ir Kauno RAAD, tačiau šių RAAD nustatytų pažeidimų skaičiai labai skiriasi nuo 2013 m., t. y. Kauno RAAD nustatė 44 proc. daugiau, o Šiaulių RAAD – 30 proc. mažiau. Atkreiptinas dėmesys, kad taip pat labai padidėjo nustatytų pažeidimų skaičius: Marijampolės RAAD – 171 proc., Panevėžio RAAD – 83 proc., o Utenos RAAD – 63 proc. Vilniaus RAAD nustatytų pažeidimų skaičius jau treči metai yra stabilus.

VANDUO

3.1.1. Upių ekologinė ir cheminė būklė

Upių ekologinė būklė

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje išskirti 822 upių kategorijos vandens telkiniai, iš kurių 574 telkiniai yra natūralios upių atkarpos, 244 telkiniai – labai pakeistos upių atkarpos ir 4 – kanalai.

Pagal 2010–2013 m. vykdyto valstybinio monitoringo duomenis ir modeliavimo (telkinių, kuriuose monitoringas nebuvo vykdytas) rezultatus įvertinta upių kategorijos vandens telkinių ekologinė būklė: 75 vandens telkiniuose nustatyta labai gera (9 proc.), 327 – gera (40 proc.), 291 – vidutinė (35 proc.), 87 – bloga (11 proc.) ir 42 – labai bloga (5 proc.) ekologinė būklė.

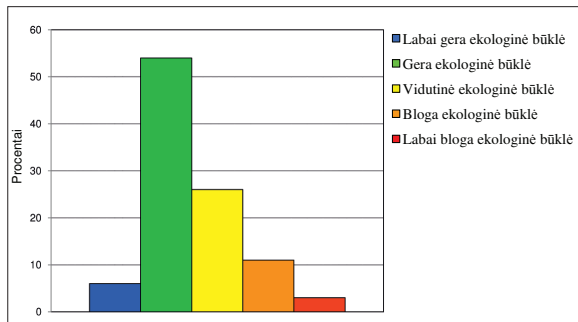
Geriausia upių ekologinė būklė yra mažiausiai žmogaus veiklos paveiktuose Rytų–Pietryčių ir Vakarų Lietuvos rajonuose, t. y. Minijos, Jūros, Šventosios, Žeimenos, Merkio pabaseiniuose. Daugiausia vandens kokybės problemų paviršiniuose vandens telkiniuose nustatyta Šiaurės, Vidurio ir Pietvakarių Lietuvos intensyvaus žemės ūkio rajonuose, t. y. Nevėžio, Šešupės, Mūšos, Lielupės mažųjų intakų pabaseiniuose, taip pat Lietuvos pajūrio upių pabaseinyje.

2010–2013 m. pavojingųjų medžiagų monitoringas buvo vykdomas 19 upių 26 monitoringo vietose. Buvo tirtos šios medžiagos ir medžiagų grupės: sunkieji metalai, lakieji organiniai junginiai, policikliniai aromatiniai angliavandeniliai, pesticidai, fenoliai, ftalatai ir alavo organiniai junginiai. 2010–2013 m. geros cheminės būklės neatitiko Nemunas aukščiau Druskininkų (dėl 2013 m. nustatytos heksachlorobenzeno koncentracijos), Nemunas ties Pagėgiais (dėl 2011 m. nustatytos pentachlorfenolio koncentracijos), Nemunas aukščiau Rusnės (dėl 2011 m. nustatytos pentachlorfenolio ir di(2-etilheksil)ftalato (DEHP) koncentracijos), Skirvytė ties Rusne (dėl 2011 m. nustatytos DEHP, 2012 m. – gyvsidabrio koncentracijos) ir Neris aukščiau Panerių (dėl 2011 m. nustatytos tributilalavo koncentracijos). Kiti tirti vandens telkiniai 2010–2013 m. atitiko geros cheminės būklės reikalavimus.

3.1.2. Ežerų ir tvenkinių ekologinė ir cheminė būklė

Ežerų ir tvenkinių ekologinė būklė

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje išskirti 357 ežerų kategorijos vandens telkiniai, iš kurių 289 yra natūralūs ežerai, 2 labai pakeisti ežerai (Rėkyva ir Biržulis), 65 tvenkiniai ir 1 karjeras (Lampėdis).

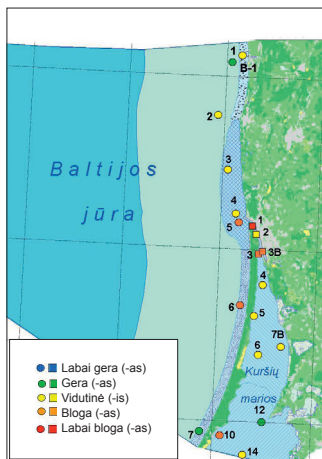
Pagal 2010–2013 m. vykdyto valstybinio monitoringo duomenis ir modeliavimo (telkinių, kuriuose monitoringas nebuvo vykdytas) rezultatus įvertinta ežerų kategorijos vandens telkinių ekologinė būklė: 21 vandens telkinyje nustatyta labai gera (6 proc.), 192 – gera (54 proc.), 94 – vidutinė (26 proc.), 41 – bloga (11 proc.) ir 9 – labai bloga (3 proc.) ekologinė būklė.

Daugiausia labai geros ir geros ekologinės būklės ežerų bei tvenkinių yra Žeimenos, Šventosios, Dauguvos pabaseiniuose. Ventos, Mūšos, Šešupės, Nemuno mažųjų intakų pabaseiniuose daugiau kaip pusė ežerų ir tvenkinių neatitinka geros ekologinės būklės reikalavimų.

2010–2013 m. pavojingos medžiagos tirtos Kauno mariose. Buvo tirtos šios medžiagos ir medžiagų grupės: sunkieji metalai, lakieji organiniai junginiai, policikliniai aromatiniai angliavandeniliai, pesticidai, fenoliai, ftalatai ir alavo organiniai junginiai. Kauno mariose 2013 m. buvo viršytas pesticido DDT vidutinis metų aplinkos kokybės standartas, todėl vandens telkinys neatitiko geros cheminės būklės kriterijų.

3.2.1. Kuršių marių ir Baltijos jūros ekologinė ir cheminė būklė

2014 m. Baltijos jūros ir Kuršių marių ekologinė būklė ir ekologinis potencialas

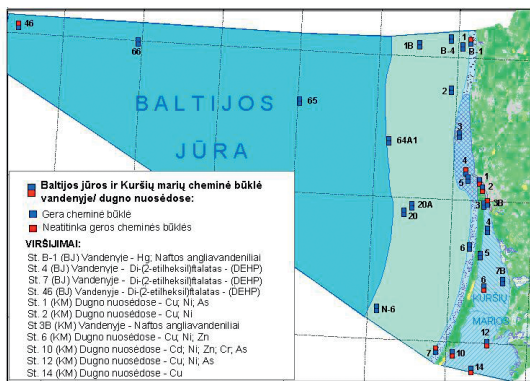
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Kuršių marių ekologinė būklė, priklausomai nuo stebėjimo vietos, kito nuo blogos iki geros, Klaipėdos uosto akvatorijoje – nuo labai blogos iki vidutinės. Baltijos jūros priekrantėje būklė taip pat kito, priklausomai nuo stebimos vietos, nuo blogos iki geros. Ties Kuršių nerija, palyginti su Baltijos jūros priekrante į šiaurę nuo Klaipėdos uosto vartų, buvo nustatyta geresnė būklė. Baltijos jūros priekrantėje ir Kuršių mariose bendrą vidutinę ir blogą būklę labiausiai nulėmė maistingosios medžiagos (didelės vidutinės bendrojo azoto ir fosforo koncentracijos vasarą).

Vertinant 2010–2014 m. ekologinę būklę Kuršių mariose ir Baltijos jūroje ryškėja skirtingos tendencijos. Baltijos jūros priekrantėje ties Palanga ir Kuršių marių vandenių išplitimo Baltijos jūroje zonoje skirtingais metais nustatoma labai bloga, bloga ar vidutinė būklė, o Baltijos jūros priekrantėje ties Nida ir Juodkrante bei šiaurinėje Kuršių marių dalyje būklė nekinta: ji visą vertinamą laikotarpį buvo vidutinė. Vandens būklės gerėjimo tendencija pastaruosius dvejus metus stebėta centrinėje

Kuršių marių dalyje. Vertinant apibendrintus duomenis matyti, kad Kuršių marių vandens būklė gerėja – kinta nuo labai blogos ar blogos iki vidutinės – skirtingose vietose. Baltijos jūros priekrantėje ties Kuršių nerija, palyginti su Baltijos jūros priekrante ties Palanga, nustatoma geresnė būklė.

Baltijos jūros ir Kuršių marių cheminė būklė 2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

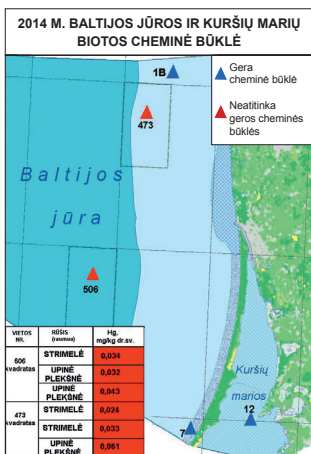
2014 m. Baltijos jūros ir Kuršių marių cheminei būklei vertinti buvo naudojami detergentų, naftos angliavandenilių, sunkiųjų metalų, pesticidų, lakiųjų organinių junginių (toliau – LOJ), policiklinių aromatinių angliavandenilių (toliau – PAA), ftalatų (toliau – DEHP), fenolių, bromintų difenileterių tyrimų duomenys.

Įvertinus cheminę būklę paviršiniame ir priedugnio vandens sluoksniuose nustatyta, kad 11 monitoringo vietų vandens ir dugno nuosėdų kokybė neatitiko geros cheminės būklės kriterijų.

Baltijos jūroje vandens cheminė būklė neatitiko geros būklės priekrantėje ties Būtinge ir Nida bei tolimiausioje Baltijos jūros monitoringo vietoje (46 st.). Baltijos jūros akmenuotoje

priekrantėje (B-1 st.) naftos angliavandenilių koncentracija (0,24 mg/l) ir gyvsidabrio koncentracija (0,088 µg/l) viršijo aplinkos kokybės standartą, išreikštą kaip didžiausia leistina koncentracija (DLK–AKS). Taip pat Baltijos jūros vandenyje DEHP koncentracijos po 2 kartus viršijo aplinkos kokybės standartą, išreikštą kaip metinis vidurkis (MV–AKS), 4 stotyje (atitinkamai 1,56 µg/l ir 9,07 µg/l), 7 stotyje (atitinkamai 2,8 µg/l ir 4,21 µg/l) ir 1 kartą – 46 stotyje (2,48 µg/l). Dugno nuosėdose pavojingų medžiagų koncentracija neviršijo aplinkos kokybės standartų.

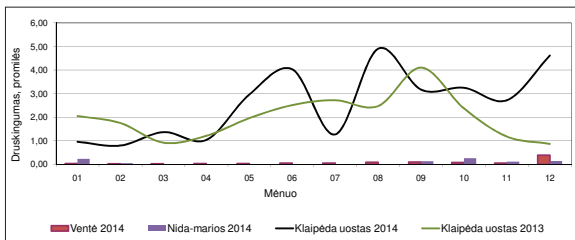
Kuršių marių vandenyje naftos angliavandenilių koncentracijos, viršijančios didžiausią leistiną koncentraciją, buvo nustatytos Klaipėdos sąsiauryje ties nuotekų išleistuvu (3B st. – 0,24 mg/l). Dugno nuosėdose viršijimai buvo nustatyti tiek šiaurinėje, tiek centrinėje Kuršių marių dalyse bei Klaipėdos sąsiauryje.

2014 m. valstybinio monitoringo metu buvo vertinamas Baltijos jūros ir Kuršių marių žuvų bei moliuskų užterštumas sunkiaisiais metalais ir chlororganiniais junginiais. Įvertinus Baltijos jūros ir Kuršių marių biotos užterštumą sunkiaisiais metalais buvo nustatyti gyvsidabrio normos viršijimai (0,02 mg/kg dr. sv.) Baltijos jūroje, 473 ir 506 žvejybos plotuose, upinėse plekšnėse (*Platichthys flesus*) ir strimelėse (*Clupea harengus*).

Baltijos jūros ir Kuršių marių biotos cheminė būklė 2014 m.
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

3.3. Kuršių marių ir Baltijos jūros priekrantės vandens druskingumas

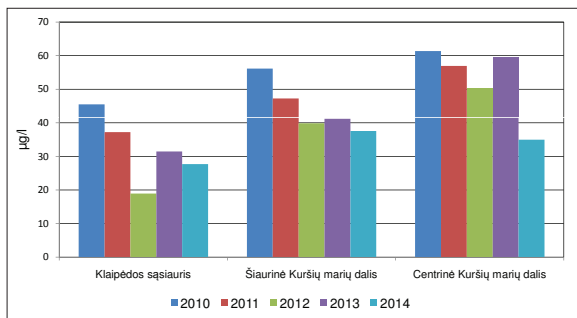
Vandens druskingumas Kuršių mariose ir Baltijos jūros priekrantėje 2013 ir 2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2014 m., Klaipėdos uosto hidrometeorologinių stebėjimų poste vidutinis metinis druskingumas buvo 2,59 prom., t. y. 0,58 prom. didesnis nei 2013 m. Ventės hidrometeorologinių stebėjimų poste vidutinis metinis druskingumas 2014 m. buvo 0,08 prom., 0,02 prom. didesnis nei 2013 m. Bendras 2014 m. Kuršių marių druskingumas buvo didesnis nei 2013 m. Didžiausias jūrinio vandens įsiliejimas į Kuršių marias buvo gruodį, šį mėnesį taip pat buvo labai daug audrų. Gruodžio 23 ir 24 d. Ventės hidrometeorologinių stebėjimų poste buvo užfiksuotos rekordinės druskingumo reikšmės, 23 d. druskingumas siekė net 2,43 prom., o 24 d. – 3,83 prom.

3.4. Chlorofilo *a* koncentracijos pokyčiai Kuršių mariose

Vegetacinio periodo chlorofilo *a* koncentracijų vidurkiai Kuršių mariose 2010–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Pagal mikrodumблиų pigmento chlorofilo *a*, kaip pagrindinio fotosintezės proceso pigmento, koncentraciją galima įvertinti fotosintetinių dumблиų aktyvumą, nustatyti vandens telkinio trofinį lygį, įvertinti ekologinę būklę.

2014 m. vegetacinio periodo metu, nuo gegužės iki rugšėjo, didžiausios chlorofilo *a* koncentracijos buvo šiaurinėje Kuršių marių dalyje, maksimali reikšmė čia siekė 97,91 µg/l rugpjūtį, nors visų metų didžiausia chlorofilo *a* kiekio reikšmė – 107,37 µg/l – buvo nustatyta spalį, intensyvios vegetacijos pabaigoje, ties Nida. Vidutinės chlorofilo *a* koncentracijos vegetacijos metu buvo mažesnės nei ankstesniais metais: Klaipėdos sąsiauryje siekė $27,74 \pm 16,62$ µg/l, šiaurinėje Kuršių marių dalyje – $37,61 \pm 22,29$ µg/l, o centrinėje Kuršių marių dalyje – $35,01 \pm 19,59$ µg/l.

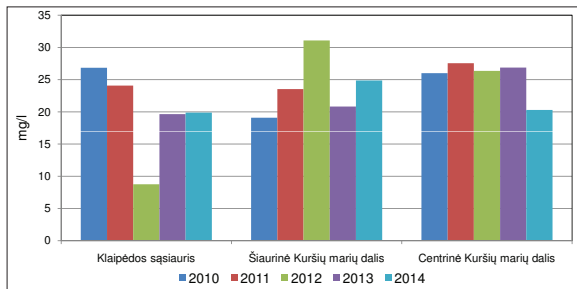
2010–2014 m. vidutinės metinės chlorofilo *a* koncentracijos mažėjo: 2010 m. buvo 42,94 µg/l, 2011 m. – 35,69 µg/l, 2012 m. – 30,47 µg/l, 2013 m. – 37 µg/l, 2014 m. – 30,92 µg/l. Koreliacijos koeficientas pagal Pirsoną (R^2) lygus 0,48. Nepai-

sant to, 2014 m. Kuršių marios ir toliau priskiriamos eutrofinės būklės vandens telkiniams, nes vidutinis chlorofilo *a* kiekis vandenyje atitinka 10–100 $\mu\text{g}/\text{l}$ lygį. Šiaurinės ir centrinės Kuršių marių dalių ekologinė būklė pagal chlorofilo *a* koncentracijas buvo gera.

3.5. Fitoplanktono kiekis ir biomasė Kuršių mariose

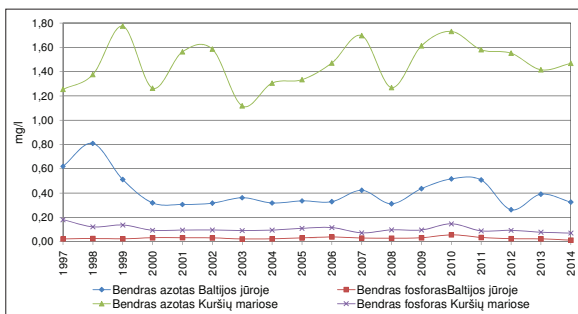
Fitoplanktono vidutinės biomasės pokyčiai 2010–2014 m. skirtingose Kuršių marių dalyse

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Kuršių marių fitoplanktono bendrijoje monitoringo vietose per metus nustatoma apie 400 rūšių. Jų vidutinis kiekis siekia apie 20 mln. ląst./l, o bendra biomasė – apie 25 mg/l. 2014 m. vidutinis fitoplanktono gausumas Kuršių mariose buvo $20\,247,991 \pm 10\,918,757$ tūkst. ląst./l, vidutinė biomasė – $17,59 \pm 11,74$ mg/l. Analizuojant fitoplanktono vystymosi pokyčius per tam tikrą laiką, nustatyta Kuršių marių fitoplanktono biomasės metinių vidurkių mažėjimo tendencija: 2010 m. – 23,14 mg/l, 2011 m. – 19,85 mg/l, 2012 m. – 19,44 mg/l, 2013 m. – 20,39 mg/l, 2014 m. – 17,59 mg/l. Taigi koreliacijos koeficientas pagal Pirsoną (R²) lygus 0,69. Mažėja ir nustatomos maksimalios fitoplanktono biomasės reikšmės: nuo 124,03 mg/l 2011 m. iki 44 mg/l 2014 m. Koreliacijos koeficientas pagal Pirsoną (R²) lygus 0,45.

Vis dėlto intensyvios fitoplanktono vegetacijos metu (nuo gegužės iki rugsėjo) fitoplanktono biomasė, analizuojant Kuršių marių monitoringo duomenis nuo 2010 m. pagal suskirstytus vandens tipus, kito nežymiai. 2014 m., kaip ir ankstesniais metais, pagal fitoplanktono biomasės reikšmes Kuršių marių šiaurinės ir centrinės dalies ekologinė būklė buvo vidutinė, vandens žydėjimas neviršijo intensyvaus lygio (10–100 mg/l).

3.6. Biogeninių medžiagų koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje

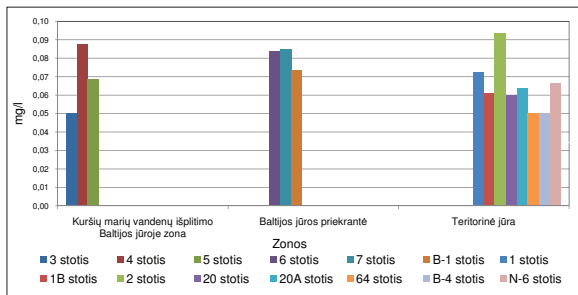

Bendrojo fosforo ir bendrojo azoto vidutinės koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje pokyčiai 1997–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Baltijos jūra laikoma viena labiausiai eutrofikuočių jūrų, todėl biogeninių medžiagų kiekio vertinimas – vienas svarbiausių jos vandens kokybės parametru. Baltijos jūros priekrantės vandens pasižymi didesne eutrofikacija, nes yra nuolat papildomi biogeninėmis medžiagomis su vandeniu iš Kuršių marių. Kuršių marios yra labai eutrofikuočias vandens telkinys, kuris daro tiesioginę įtaką Baltijos jūros priekrantės vandeniui būklei – didžioji dalis medžiagų, patekusių į Kuršių marias, per Klaipėdos sąsiaurį išnešamos į Baltijos jūrą. 2014 m. bendrojo fosforo koncentracija Kuršių mariose buvo 0,07 mg/l, o Baltijos jūros priekrantėje – 0,01 mg/l; bendrojo azoto koncentracija Kuršių mariose buvo 1,47 mg/l, o Baltijos jūros priekrantėje – 0,32 mg/l.

3.7. Naftos angliavandenilių koncentracijos Baltijos jūroje

Naftos angliavandenilių vidutinės koncentracijos Baltijos jūros vandenyje 2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

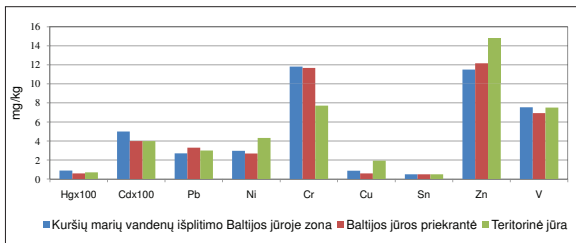
Naftos angliavandenilių koncentracija Baltijos jūros vandenyje 2014 m. buvo vertinta 11 Baltijos jūros priekrantės ir teritorinės jūros monitoringo stočių ir 3 Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zonoje esančiose monitoringo stotyse.

Dvejiose tyrimo vietose – Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zonos 4-ojoje stotyje tirtame priedugnio sluoksnyje ir priekrantės B-1 stotyje tirtame priedugnio sluoksnyje – nustatytos naftos produktų koncentracijos viršijo didžiausią leistiną koncentraciją (0,2 mg/l). 4-ojoje stotyje 2014 m. vasario 27 d. buvo nustatyta 0,35 mg/l naftos produktų koncentracija; B-1 stotyje – 2014 m. rugsėjo 1 d. buvo nustatyta 0,24 mg/l naftos produktų koncentracija.

2014 m., kaip ir 2013 m. bei 2012 m., didesnių pokyčių pagal monitoringo duomenis nebuvo matyti, dažniausiai naftos angliavandenilių koncentracija neviršijo numatytos kiekybinio įvertinimo ribos (0,1 mg/l), taigi aplinkosaugos požiūriu situacija stabili ir jokių reikšmingų galimos taršos naftos produktais šaltinių nebuvo aptikta.

3.8. Naftos angliavandenilių ir sunkiųjų metalų vidutinė koncentracija Baltijos jūros dugno nuosėdose

Sunkiųjų metalų vidutinė koncentracija atskirų Baltijos jūros akvatorijų dugno nuosėdose 2014 m. (mg/kg)

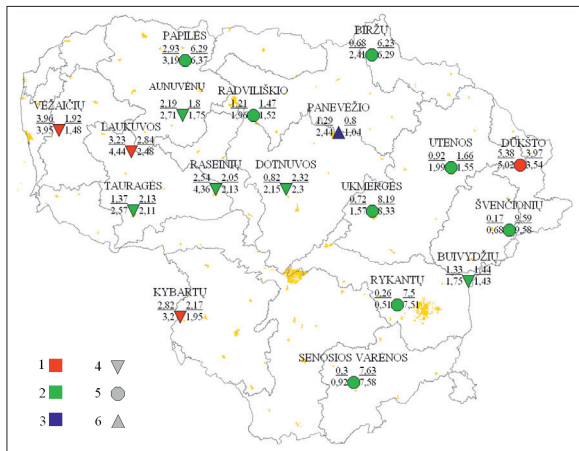
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Remiantis Baltijos jūros monitoringo duomenimis, vidutinė naftos angliavandenilių koncentracija atskirų akvatorijų dugno nuosėdose 2014 m. visose stotyse buvo mažesnė už numatytą kiekybinio įvertinimo ribą (68 mg/kg sauso svorio, taikant dujų chromatografijos metodą).

Didesne sunkiųjų metalų koncentracija dugno nuosėdose 2014 m. išsiskyrė Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zona. Šios akvatorijos dugno nuosėdose buvo nustatyti didesni nei kitose tirtose stotyse gyvsidabrio (Hg), kadmio (Cd), chromo (Cr), vanadžio (V) kiekiai.

2014 m., palyginti su 2013 m. nustatytais vidutinėmis koncentracijomis, sunkiųjų metalų kiekiai dugno nuosėdose buvo panašūs ir atitiko pirmąją – švariausio grunto – užterštumo klasę. Tik 20-ojoje stotyje 2014 m. rugsėjo 3 d. dugno nuosėdose nustatyta nikelio (Ni) koncentracija siekė 10 mg/kg. Tai atitiko antrąją grunto užterštumo klasę (Ni koncentracija šios užterštumo klasės smėlėtame grunte yra 10–20 mg/kg).

3.9. Gruntinio vandens išteklių balansas

Gruntinio vandens lygio padėtis 2014 m. daugiamečio (2005–2014 m.) ir 2013 m. lygio atžvilgiu

Legendos paaiškinimas: 1 – 20–30 proc. žemiau už daugiametį vandens lygį; 2 – ± 10 proc. svyruoja aplink daugiametį lygį; 3 – 20–30 proc. aukščiau už daugiametį; 4 – žemesnis už 2013 m. lygį; 5 – artimas 2013 m. lygiui; 6 – aukštesnis už 2013 m. lygį; kairėje skaitiklyje – lygio svyravimų amplitudė 2013 m., vardiklyje – daugiametė; dešinėje skaitiklyje – vidutinis vandens slūgsojimo gylis 2013 m., vardiklyje – vidutinis daugiametis vandens slūgsojimo gylis.

Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Nuolatiniai gruntinio vandens lygio stebėjimai – 1 kartą per parą – buvo vykdomi 66 gręžiniuose. Matavimai rodo, kad vidutinis 2014 m. gruntinio vandens lygis daugumoje stebėtų postų (72 proc.) buvo artimas vidutiniam daugiamečiam (2005–2014 m.) lygiui. Vakarų ir Pietvakarių Lietuvoje gruntinio vandens lygis slūgsojo 10–30 proc. žemiau nei vidutinis daugiametis ir tik Panevėžyje jis buvo 23 proc. aukščiau.

Lygindami su 2013 m. matome, kad gruntinis vanduo labiau nuseko Vakarų ir Vidurio Lietuvoje, o pakilo tik Panevėžyje. Kitoje šalies dalyje išliko panašus gruntinio vandens lygis.

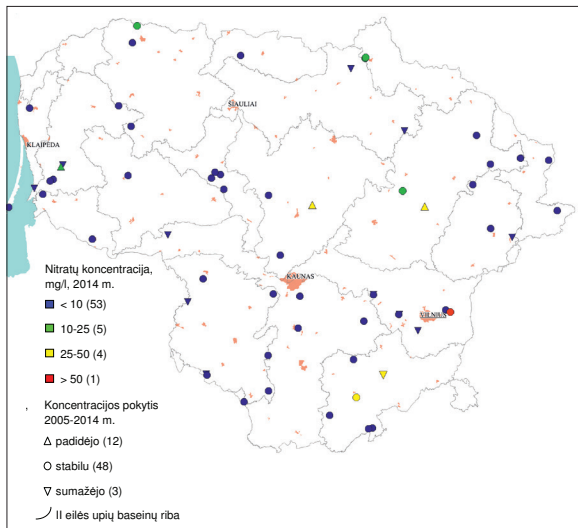
Gruntinio vandens lygis 2014 m. aukščiausiai buvo pakilęs metų pradžioje – sausį ir pavasarį (kovą–balandį), vėliau beveik visoje šalyje gruntinis vanduo slūgo ir nuosėkis tęsėsi iki spalio. Gruntinio vandens lygis toliau žemėjo stebėjimo vietose, kur vidutinis jo slūgsojimo gylis didesnis nei 7 m. Kitoje šalies dalyje užfiksuoti du staigūs gruntinio vandens lygio pakilimai: pirmasis – spalio ketvirtą savaitę, antrasis – gruodžio trečią savaitę. Nors ir pakilęs, gruntinio vandens lygis išliko žemesnis nei įprasta lapkričio, gruodžio mėnesiais.

2005–2014 m. periodu gruntinis vanduo labiausiai buvo nusekęs 2006 m., o Rytų ir Pietryčių Lietuvoje – 2008–2009 m.

Aplinkosaugos požiūriu situacija yra gera: gruntinio vandens ištekliai, nusekę vasarą, didžiojoje šalies dalyje pasipildo rudens–žiemos laikotarpiu.

3.10. Požeminio vandens kokybė

Nitratų koncentracijos kaita gruntiniame vandenyje 2014 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Pagrindinis gruntinio vandens kokybės rodiklis yra nitratų koncentracija, tiesiogiai priklausanti nuo antropogeninės apkrovos. Be to, gruntinis vanduo maitina gilesnius vandeniuosius sluoksnius, todėl gruntinio vandens kokybė yra svarbus viso požeminio vandens kokybės rodiklis. 2014 m. vidutinė nitratų koncentracija dirbamoje žemėje įrengtuose stebėjimų gręžiniuose buvo 12,6 mg/l, urbanizuotose teritorijose – 18 mg/l, pievose ir ganyklose – 0,86 mg/l, o natūraliose teritorijose – 0,54 mg/l.

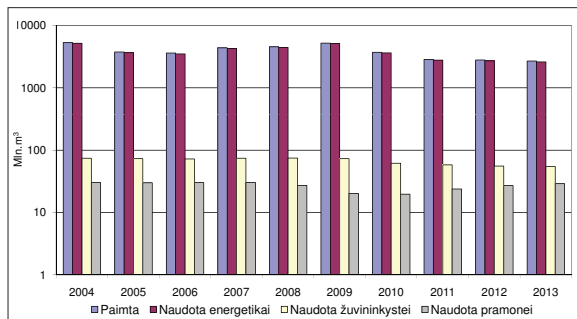
Nitratų koncentracijos, viršijančios didžiausią leistiną (50 mg/l), užfiksuotos tik 1 stebėjimo vietoje iš 63 ir dar 1

buvo arti šios ribos (>45 mg/l). Per dešimties metų laikotarpį (2005–2014 m.) nitratų koncentracija daugumoje stebėjimo vietų buvo stabili. Nitratų koncentracijos mažėjimo tendencija stebima 12 stebėjimo vietų, o didėjimo tendencija – tik 3 vietose. Nitratų koncentracijos kaita gruntiniame vandenyje sietina su žemėnaudos intensyvumo pasikeitimu, tačiau požemyje pasikeitimai vyksta lėtai ir atspindi pokyčius, įvykusius prieš 5–10 metų.

3.11. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas

Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas 2004–2013 m.

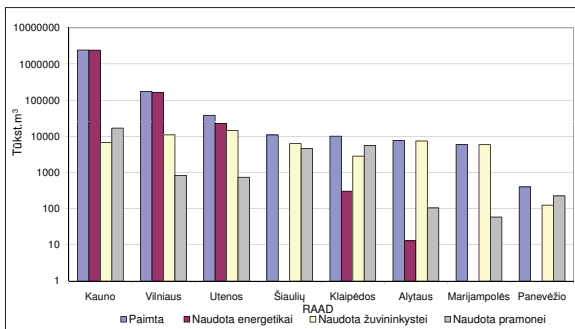
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. Lietuvoje iš aplinkos buvo paimta 2689,3 mln. m³ paviršinio vandens, t. y. 70,3 mln. m³ mažiau nei 2012 m., kaip ir ankstesniais metais, daugiausia paviršinio vandens sunaudota energetikai – 96,8 proc. Kiti sektoriai – žuvininkystės ir pramonės – atitinkamai sunaudavo 2,7 proc. ir 1,1 proc. paviršinio vandens. Palyginti su 2012 m., energetikos reikmėms sunaudota 105,4 mln. m³ mažiau, žuvininkystės reikmėms – 0,7 mln. m³ mažiau, o pramonės reikmėms – 1,9 mln. m³ daugiau paviršinio vandens.

Pastaraisiais metais energetikos ir žuvininkystės sektoriuose pastebimas paviršinio vandens naudojimo mažėjimas. Palyginti su 2009 m., energetikai sunaudota 49,2 proc., o žuvininkystei – 24,6 proc. mažiau paviršinio vandens. Pramonės sektoriuje dėl stambiųjų pramonės įmonių gamybos atsigavimo pastebimas atvirkščias procesas – palyginti su 2010 m., paviršinio vandens naudojimas išaugo 47,5 proc.

3.11.1. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose

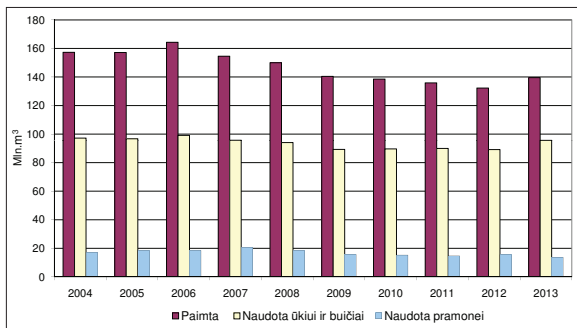
Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose regionuose 2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m., kaip ir ankstesniais metais, Lietuvoje paviršinio vandens iš aplinkos daugiausia paimta Kauno regione (2441 mln. m³). Palyginti su 2012 m., šiame regione 124,3 mln. m³ išaugo paviršinio vandens sunaudojimas energetikos reikmėms, tačiau sumažėjo žuvininkystės ir pramonės reikmėms – atitinkamai 1,8 ir 1,7 mln. m³. Antrame ir trečiame pagal paviršinio vandens suvartojimą Vilniaus bei Utenos regionuose žymiai pakito sunaudojimas energetikos reikmėms – atitinkamai sumažėjo 191,2 mln. m³ ir 36,3 mln. m³. Šiaulių regione bendras paviršinio vandens sunaudojimas kito nežymiai, tačiau pasikeitę apskaitos metodai nulėmė, kad regione neliko energetikai sunaudojamo vandens, o pats regionas tapo vienu iš trijų didžiausių paviršinio vandens naudotojų pramonės sektoriuje. Mažiausiai paviršinio vandens sunaudojantis Panevėžio regionas dėl sumažėjusios žuvininkystės veiklos paėmė tris kartus mažiau paviršinio vandens nei 2012 m., o, palyginti su 2008 m., dėl vis mažėjančios žuvininkystės ir pramonės veiklos – beveik 7 kartus mažiau paviršinio vandens. Klaipėdos regione pastebimas laipsniškas paviršinio vandens naudojimo didėjimas pramonės sektoriuje. Alytaus ir Marijampolės regionuose paviršinio vandens naudojimo pokyčiai nežymūs.

3.12. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas

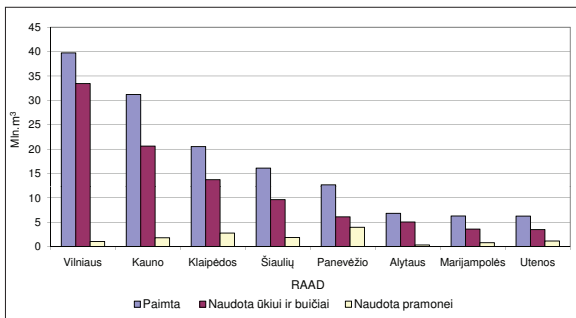
Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje požeminis vanduo dažniausiai naudojamas gyventojų poreikiams tenkinti. 2013 m. Lietuvoje iš aplinkos buvo paimta 139,6 mln. m³ požeminio vandens, t. y. 7,3 mln. m³ daugiau nei 2012 m., o ūkiui ir buičiai sunaudota 95,7 mln. m³, t. y. 6,5 mln. m³ daugiau nei 2012 m. Tokį augimą nulėmė pasikeitę apskaitos reikalavimai – į atsiskaitančiųjų sąrašą įtraukti ūkio subjektai, vykdantys geriamojo vandens viešojo tiekimo veiklą, t. y. ūkio subjektai, vykdantys komercinę veiklą, skirtą vandens tiekimo įrenginiais geriamąjį vandenį nepertraukiamai tiekti gyvenamajai vietai, jos daliai ar grupei vandens vartotojų daugiau kaip 60 parų per metus, taip pat ūkio subjektai, vykdantys nekomercinę veiklą, kai geriamuoju vandeniu apsirūpinama individualiai, jeigu vandens tiekimo įrenginiais per parą patiekama daugiau kaip 10 m³ vandens arba vanduo tiekiamas daugiau kaip 50 asmenų. Pramonei sunaudoto vandens kiekis mažėjo 1,8 mln. m³, nes dėl patobulintos apskaitos skirtingų sektorių vandens kiekiai buvo sugrupuoti pagal ūkio subjektų pagrindines ekonominės veiklos rūšis, o įmonių darbuotojų poreikiams sunaudojamas vanduo priskirtas prie ūkiui ir buičiai sunaudojamo vandens.

3.12.1. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose

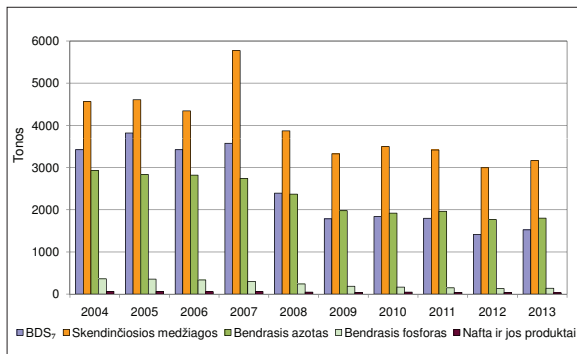
Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose regionuose 2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje daugiausia požeminio vandens sunaudojama tuose regionuose, kurių teritorijose įsikūrę didžiausi miestai. 2013 m., kaip ir ankstesniais metais, pagrindiniai požeminio vandens naudotojai buvo Vilniaus ir Kauno regionai, kurie atitinkamai paėmė 28,5 proc. ir 22,4 proc. viso per metus paimto požeminio vandens kiekio, mažiausiai – tik po 4,5 proc. viso kiekio – sunaudojo Utenos ir Marijampolės regionai. Visuose regionuose ūkio ir buities sektoriuje požeminio vandens sunaudojimas proporcingas vandens paėmimui. Pramonės sektoriuje daugiausia požeminio vandens sunaudojo Panevėžio ir Klaipėdos regionai (atitinkamai 28,9 proc. ir 20,2 proc.), mažiausiai – Alytaus regionas (2,4 proc.).

3.13. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai

Pagrindinių teršalų kiekių, patekusių į paviršinius vandens telkinius, kitimo dinamika 2004–2013 m.

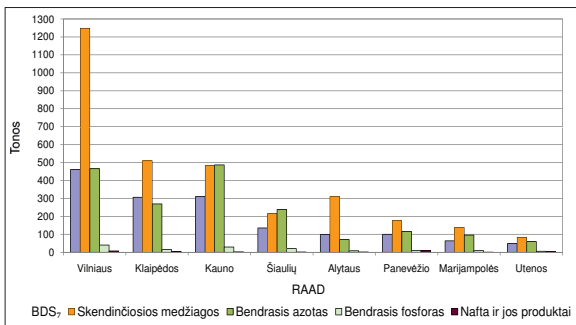
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m., palyginti su 2012 m., beveik visų pagrindinių teršalų išleidimas išaugo. BDS₇ išleista 109,9 t daugiau, skendinčiųjų medžiagų – 169,4 t, bendrojo azoto – 32,9 t, bendrojo fosforo – 5,7 t daugiau. Tik naftos ir jos produktų išleidimas sumažėjo 5,8 t.

Tačiau nuo 2004 m., vertinant visą dešimtmetį, pagrindinių teršalų smarkiai sumažėjo: BDS₇ sumažėjo 55,5 proc., skendinčiųjų medžiagų – 30,7 proc., bendrojo azoto – 38,5 proc., bendrojo fosforo – 61,5 proc., naftos ir jos produktų – 51,4 proc. Lemiamą reikšmę išleidžiamų teršalų kiekio mažėjimui turėjo efektyvesnis nuotekų valymo įrenginių išvalymas.

3.13.1. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai atskiruose Lietuvos regionuose

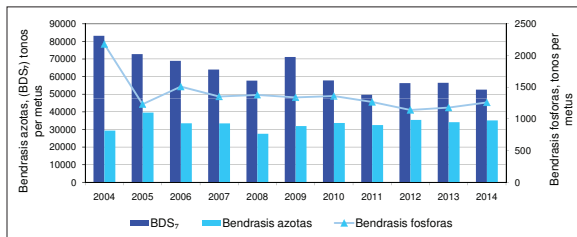
Pagrindinių teršalų kiekiai, atskiruose regionuose patekę į paviršinius vandens telkinius 2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje daugiausia pagrindinių teršalų išleidžiama trijuose regionuose, kuriuose išsidėstę stambiausi didmiesčiai: Vilnius, Kaunas ir Klaipėda. 2013 m. į paviršinius vandenis su nuotekomis pagrindinių teršalų – BDS₇, bendrojo fosforo ir skendinčiųjų medžiagų – daugiausia pateko Vilniaus regione, bendrojo azoto – Kauno regione. Mažiausiai šių teršalų susidarė Utenos regione. Naftos ir jos produktų daugiausia išleista Panevėžio regione, mažiausiai – Marijampolės regione.

Palyginus 2013 m. į paviršinius vandens telkinius patekusių pagrindinių teršalų kiekius su 2012 m. rodikliais, pastebėta, kad BDS₇ išleidimas labiausiai išaugo Vilniaus regione (18,4 proc.), skendinčiųjų medžiagų – Panevėžio regione (66,1 proc.), bendrojo azoto ir bendrojo fosforo – Marijampolės regione (atitinkamai 25,3 ir 24,2 proc.), naftos ir jos produktų – Vilniaus regione (26,9 proc.). Pagrindinių teršalų išleidimas labiausiai sumažėjo šiuose regionuose: Šiaulių – BDS₇ (13 proc.) bei naftos ir jos produktų (40 proc.), Klaipėdos – skendinčiųjų medžiagų (25,9 proc.), bendrojo azoto (8,2 proc.) ir bendrojo fosforo (13 proc.).

3.14. Teršalų prietaka į Kuršių marias

Teršalų prietakos į Kuršių marias pokyčiai 2004–2014 m.

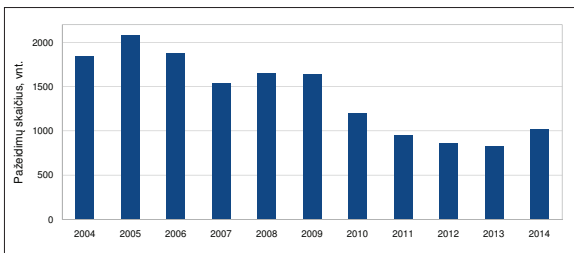
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Išanalizavus teršalų prietakos upėmis į Kuršių marias pokyčius 2004–2014 m. nustatyta, kad į Kuršių marias patenkantis bendrojo fosforo ir bendrojo azoto kiekiai per dešimtį metų išliko mažai pakitę. Biocheminio deguonies suvartojimo (BDS₇) rodiklis mažėjo iki 2011 m. lygio, vėliau mažai kito. Šios tendencijos rodo, kad nuotekų valyklų atnaujinimas buvo naudingas mažinant BDS₇ ir bendrojo fosforo (kurio labiausiai sumažėjo 2004–2005 m.) prietaką į Kuršių marias. Bendrojo azoto prietakos stabilumas rodo, kad nėra išspręsta taršos, atsirandančios dėl žemės ūkio, problema ir tolesnis žymus taršos mažinimas įmanomas tik imantis priemonių šiai problemai spręsti.

2014 m. bendrojo azoto ir fosforo kiekiai, palyginti su 2013 m., nežymiai padidėjo, o BDS₇ – nežymiai sumažėjo.

3.15. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandenų apsaugos srityje

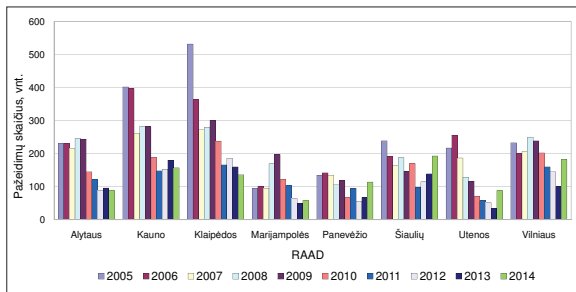

Nustatytų administracinių teisės pažeidimų vandenų apsaugos srityje skaičiaus pokytis 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. nustatyta 1017 aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų vandens sektoriuje – 23 proc. daugiau, nei buvo nustatyta 2013 m. (826 atvejai). Tai yra 10,9 proc. visų nustatytų pažeidimų. Šis didėjimas nustatytas po trejų metų nuoseklaus (2011–2013 m.) tokių pažeidimų mažėjimo.

3.15.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandenų apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose

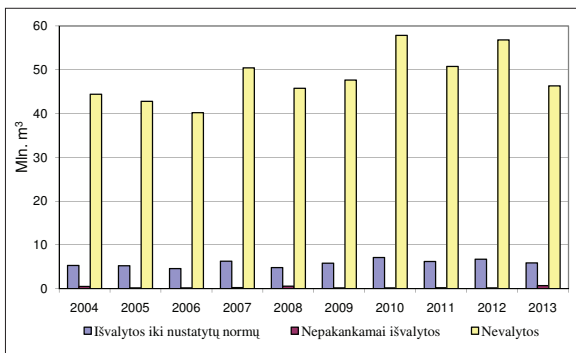
Nustatytų administracinių teisės pažeidimų vandenų apsaugos srityje skaičiaus pokytis atskiruose Lietuvos regionuose 2005–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. daugiausia aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų vandens sektoriuje nustatyta didžiuosiuose regionuose: Kauno, Klaipėdos Šiaulių ir Vilniaus. Šiuose regionuose atitinkamai buvo nustatyti 157, 136, 193 ir 183 pažeidimai. 2014 m. nustatyta 1017 pažeidimų, arba 23 proc. daugiau nei 2013 m. Didžiausias nustatytų pažeidimų skaičiaus augimas buvo Utenos regione (158 proc.), Vilniaus regione (83 proc.), Panevėžio regione (70 proc.) ir Šiaulių regione (38 proc.).

3.16. Paviršinių nuotekų išvalymas

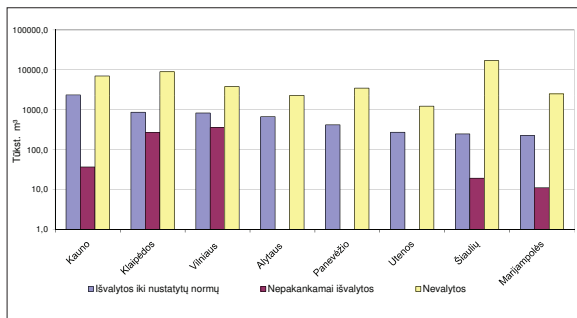

Paviršinių nuotekų valymo kokybės pokyčiai 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Už išleidžiamas paviršines nuotekas atsiskaito tik tos įmonės, kurioms yra išduoti leidimai tokioms nuotekoms išleisti į gamtinę aplinką. Todėl paviršinių nuotekų kiekio svyravimai priklauso ne tik nuo metinio kritulių kiekio, bet ir nuo įmonių, turinčių tokius leidimus, skaičiaus. 2013 m. į paviršinius vandens telkinius išleista 52,9 mln. m³ paviršinių nuotekų – 10,8 mln. m³ mažiau nei 2012 m. Paviršinės nuotekos nuo teritorijų, kuriose nėra taršos vandens aplinkai kenksmingomis medžiagomis šaltinių – parkų, pėsčiųjų zonų, vejų, žaidimų aikštelių ir kt. – išleidžiamos į vandens telkinius nevalytos. Tokios nuotekos 2013 m. sudarė 87,5 proc. visų paviršinių nuotekų. Dažniausiai valomos paviršinės nuotekos nuo pramoninių įmonių, atliekų tvarkymo objektų, degalinių teritorijų. Valytų nuotekų dalis 2013 m., palyginti su 2012 m., padidėjo 1,6 proc. ir sudarė 12,5 proc. visų paviršinių nuotekų. Iš jų iki normų išvalyta 89,4 proc. nuotekų.

3.16.1. Paviršinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose

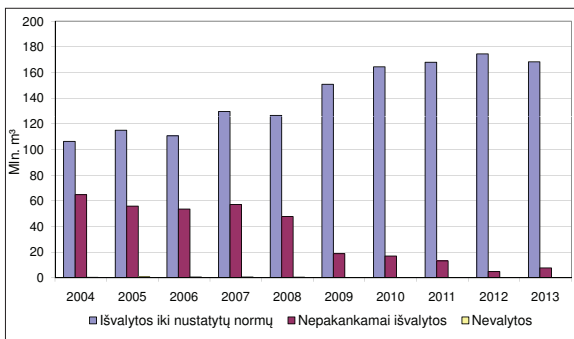

Paviršinių nuotekų valymo kokybės pokyčiai atskiruose regionuose 2013 m.
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. daugiausia paviršinių nuotekų susidarė Šiaulių regione – 17,3 mln. m³, iš jų net 84,9 proc. sudarė kasybos karjeruose susidaręs vanduo. Mažiausiai paviršinių nuotekų išleista Utenos ir Marijampolės regionuose – atitinkamai 1,5 ir 2,7 mln. m³. 2013 m., palyginti su 2012 m., didžiausi paviršinių nuotekų išleidimo pokyčiai pastebėti Utenos ir Klaipėdos regionuose – nuotekų sumažėjo atitinkamai 61,6 ir 34,8 proc. Didžiausia paviršinių nuotekų dalis valyta Kauno, Vilniaus ir Alytaus regionuose – atitinkamai 25,4, 23,9 ir 22,8 proc., mažiausia – Šiaulių regione (1,6 proc.). Utenos, Panevėžio ir Alytaus regionuose visos valytos nuotekos išvalytos iki normų. Prasčiausiai valyta Vilniaus regione – 30 proc. visų valytų nuotekų išvalytos nepakankamai gerai.

3.17. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas

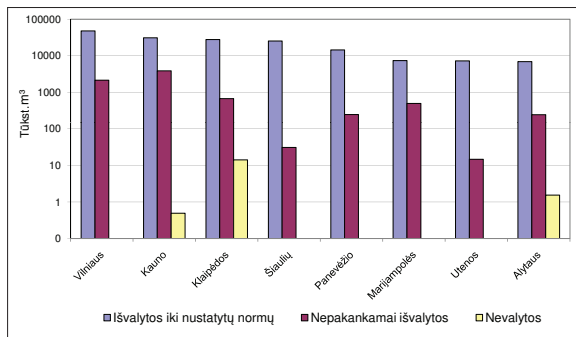

Buitinių ir gamybinių nuotekų valymo kokybės pokyčiai 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Į paviršinius vandens telkinius 2013 m. buvo išleista 176,1 mln. m³ valytinų buitinių, gamybinių ir komunalinių nuotekų – 3,4 mln. m³ mažiau nei 2012 m. Palyginti su 2012 m., šių nuotekų išvalymo kokybė šiek tiek smuko, t. y. išvalytų iki nustatytų normų buitinių, gamybinių ir komunalinių nuotekų dalis sumažėjo 1,6 proc. ir 2013 m. sudarė 95,6 proc. Nepakankamai išvalytų ir nevalytų nuotekų išleista atitinkamai 4,39 proc. ir 0,01 proc. Nuotekų išvalymo kokybės blogėjimą lėmė nepakankamas Kėdainių miesto nuotekų valymo įrenginių efektyvumas.

3.17.1. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose

Buities ir gamybinių nuotekų valymo kokybės pokyčiai atskiruose regionuose 2013 m.

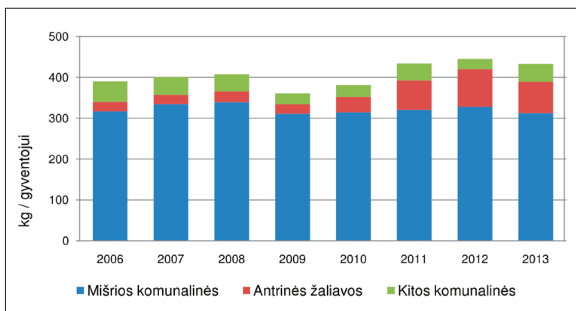
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Daugiausia valytinų buitinių, gamybinių ir komunalinių nuotekų susidaro regionuose, kurių teritorijose įsikūrę didžiausi Lietuvos miestai. Vilniaus regione 2013 m. tokių nuotekų išleista 50,1 mln. m³, Kauno – 35 mln. m³, Klaipėdos – 28,5 mln. m³. Geriausiai buitinės, gamybinės ir komunalinės nuotekos buvo valomos Šiaulių ir Utenos regionuose – juose iki nustatytų normų išvalyta atitinkamai 99,9 ir 99,8 proc. nuotekų. Prasčiausiai tvarkėsi Kauno ir Marijampolės regionai – iki nustatytų normų išvalyta atitinkamai 88,8 proc. ir 93,7 proc. nuotekų. Nevalytų nuotekų išleista Klaipėdos, Alytaus ir Kauno regionuose. 2013 m. jos sudarė atitinkamai 14, 1,5 ir 0,5 tūkst. m³.

ATLIEKOS

4.1. Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui

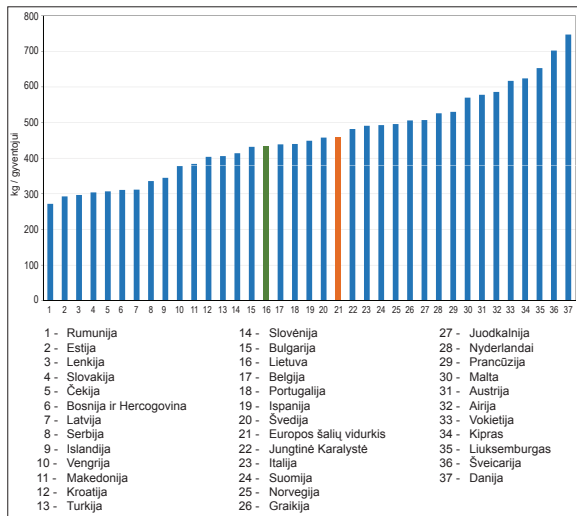
Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui Lietuvoje 2006–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. susidaręs ir surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, siekė 433 kg – apie 3 proc. mažiau negu 2012 m. Daugiausia (72 proc.) komunalinių atliekų sudarė mišrios komunalinės atliekos, mažiau – antrinės žaliavos (18 proc.) ir kitos komunalinės atliekos (10 proc.).

2013 m. mišrių komunalinių atliekų sumažėjo apie 5 proc., tačiau apie 17 proc. sumažėjo ir antrinių žaliavų, palyginti su 2012 m. Ir 2012, ir 2013 m. apie 49 proc. antrinių žaliavų kiekio sudarė pakuotės iš komunalinio atliekų srauto.

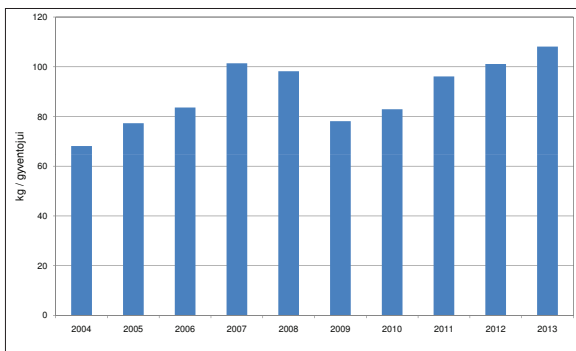
Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui Europoje 2013 m.

Duomenų šaltinis: „Eurostat“

2013 m. Europoje vidutiniškai surinkta 459 kg komunalinių atliekų, tenkančių vienam gyventojui. Vadinasi, Lietuvoje surinktų atliekų yra apie 6 proc. mažiau už Europos šalių vidurkį.

4.2. Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui

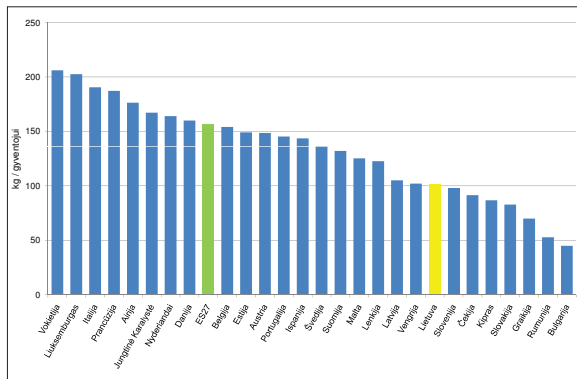
Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui Lietuvoje 2013 m., siekė 108,1 kg, 2012 m. – 101,1 kg. Gerėjant ekonomikos padėčiai augo ir pakuočių kiekis, kuris 2013 m. pasiekė ir net kiek viršijo prieškrizinį 2007 m. lygį. Tačiau 2007 m. lygį pranoko tik medinės ir metalinės pakuotės – atitinkamai 17 845 ir 796 tonomis, o kitų medžiagų pakuotės šio lygio nesiekė: stiklinių pakuočių rinkai pateikta 17 524 t, popieriaus ir kartono – 10 465 t, plastikinių – 1276 t mažiau. Tikėtina, kad, į medinių pakuočių apskaitą patenka nemažai daugkartinio naudojimo pakuočių, kurių čia neturėtų būti.

Lyginant šio rodiklio dydžius tarp Europos Sąjungos šalių, matyti, kad, viena vertus, esame tarp panašaus ekonominio išsivystymo šalių, kita vertus – labai atsiliekame nuo labiau išsivysčiusių, tarp kurių yra ir Estija. Matyt, rinkai pateiktas pakuočių kiekis atspindi ne tik ekonominę gerovę, bet ir pakuočių apskaitos būklę, kuri nėra tobula ne tik mūsų šalyje.

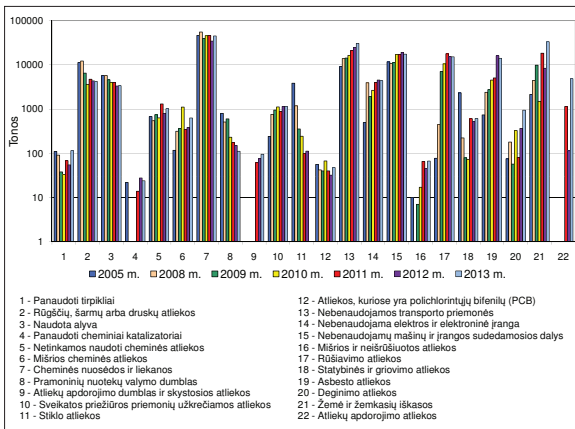

Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui Europos Sąjungos šalyse 2012 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

4.3. Surinktas pavojingųjų atliekų kiekis pagal jų rūšis

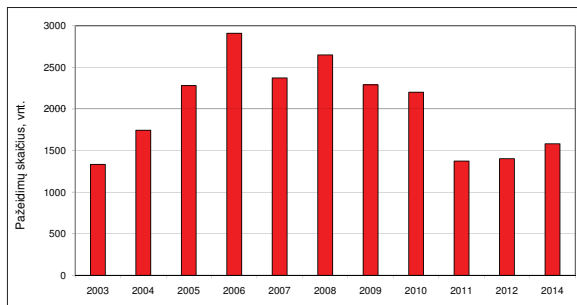

Surinktų pavojingųjų atliekų kiekiai Lietuvoje 2005–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. bendras surinktas pavojingųjų atliekų kiekis, palyginti su 2012 m. rodikliais, padidėjo apie 32 proc. Nors 2013 m. nežymiai sumažėjo asbesto atliekų surinkimas, tačiau nuo 2012 m. jis apie 3 kartus išaugo, palyginti su ankstesniais metais. Tokius rezultatus lėmė sėkmingai įgyvendinama asbesto stogų keitimo programa. Palyginti su 2012 m., beveik 4 kartus padidėjo surinkti žemės ir žemkasių atliekų kiekiai. Tam turėjo įtakos išaugusios užterštų teritorijų tvarkymo darbų apimtys. Pradėjus termofikacinėje jėgainėje deginti nepavojingąsias atliekas, 2013 m. padidėjo po atliekų deginimo susidarę pavojingųjų atliekų (ypač dujų valymo kietųjų atliekų bei lakiųjų pelenų, kuriuose yra pavojingų cheminių medžiagų) kiekis, kuris pasiekė apie 4883 t (2012 m. tokių atliekų susidarė 114 t).

4.4. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje

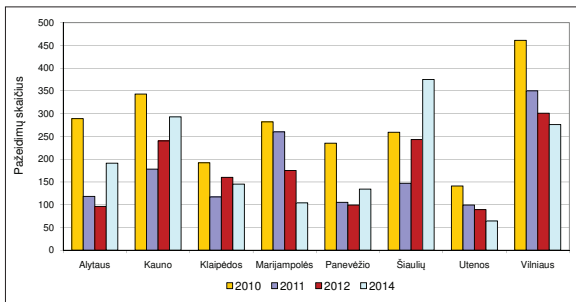
Aplinkos apsaugos pažeidimų atliekų sektoriuje dinamika Lietuvoje 2003–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. užfiksuoti 1582 aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimai atliekų sektoriuje. Tai 12,8 proc. daugiau, negu tokių pažeidimų nustatyta 2012 m. Pažeidimai šiame sektoriuje sudaro 16,9 proc. visų nustatytų pažeidimų. Lyginant 2011–2014 m. rezultatus aplinkos apsaugos reikalavimų pažeidimų atliekų sektoriuje nustatymų palaiapsniui daugėja, tačiau, palyginti su 2006 m., kai tokių pažeidimų buvo fiksuota daugiausia (2911 vnt.), 2014 m. buvo nustatyta tik 54 proc. to pažeidimų skaičiaus.

4.4.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose

Aplinkos apsaugos pažeidimų atliekų sektoriuje atskiruose Lietuvos regionuose kaita 2010–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. daugiausia aplinkos oro apsaugos pažeidimų buvo nustatyta Šiaulių, Kauno ir Vilniaus regionuose, atitinkamai 375 vnt., 293 vnt. ir 276 vnt., tačiau šių regionų nustatytų pažeidimų skaičiai labai skiriasi, palyginti su 2012 m., kai Šiaulių regione buvo nustatyta 54 proc. daugiau, Kauno regione – 22 proc. daugiau, o Vilniaus regione – 9 proc. mažiau. Atkreiptinas dėmesys, kad 2014 m. stebimas žymus pažeidimų skaičiaus nustatymo padidėjimas Alytaus regione (58 proc.), Panevėžio regione (35 proc.), Marijampolės regione, Utenos regione. Vilniaus regione jau ketvirti metai nustatytų pažeidimų skaičius nuosekliai mažėja.

4.5. Surinktas gamybinių atliekų kiekis, tenkantis bendrojo vidaus produkto vienetui

Surinktas gamybinių atliekų kiekis, tenkantis BVP vienetui Lietuvoje 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Lietuvoje 2013 m. susidarė ir buvo surinkta apie 4,1 mln. t gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų (toliau – gamybos atliekos), t. y. 2,7 proc. daugiau nei 2012 m., o Lietuvos BVP tuo pačiu laikotarpiu padidėjo 4,9 proc. Tai lėmė nežymų surinktų gamybos atliekų ir BVP santykio sumažėjimą. Džiugina faktas, kad surinktas gamybos atliekų kiekis, tenkantis BVP vienetui, 2013 m. buvo pats mažiausias (117,5 t/mln. Eur) per 2004–2013 m. laikotarpį.

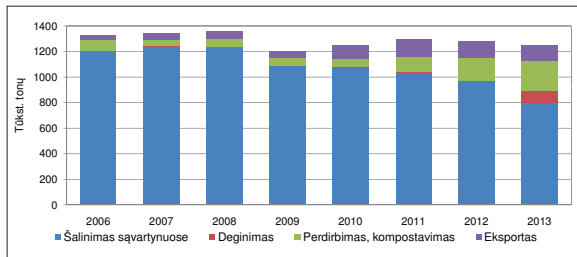
Kaip ir kasmet, beveik pusę 2013 m. susidariusio gamybos atliekų kiekio sudarė fosfogipso atliekos (2,11 mln. t), kurių 2013 m. susidarė 6 proc. daugiau nei 2012 m. Gamybos atliekų kiekio didėjimui 2013 m. įtakos turėjo kasmet vis didėjantis rūšiuojamų (pvz., mišrių komunalinių) atliekų kiekis ir po rūšiavimo susidarantys vis didesni mechaninio atliekų apdoro-

jimo atliekų kiekiai – tokių atliekų 2013 m. susidarė 20 proc. daugiau nei 2012 m. ir net 2,5 karto daugiau nei 2011 m. Surinkto gamybos atliekų kiekio, tenkančio BVP vienetui, mažėjimas yra fiksuojamas treji metai iš eilės (2011–2013 m.), o tai greičiausiai reiškia efektyviai vykdomą gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų prevenciją.

4.6. Komunalinių atliekų tvarkymas

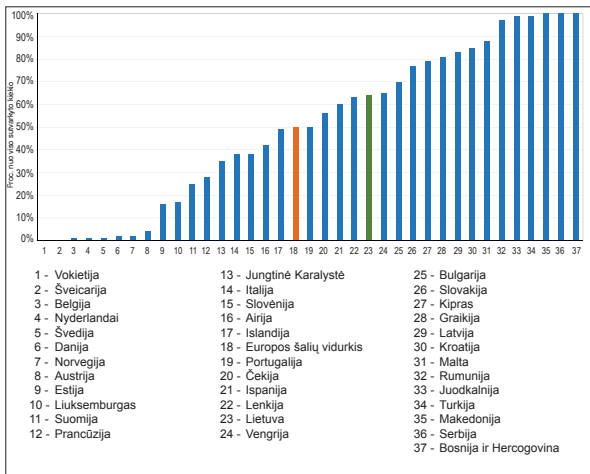

Komunalinių atliekų tvarkymas 2006–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. iš viso buvo sutvarkyta 1246 tūkst. t komunalinių atliekų. Iš jų didžiausia dalis (64 proc. nuo bendro sutvarkyto kiekio) buvo pašalinta sąvartyne. Tai yra net 18 proc. mažiau negu 2012 m. ir 23 proc. mažiau negu 2011 m. Todėl galima teigti, kad komunalinių atliekų šalinimas sąvartyne sparčiai mažėja. Taip pat svarbu, kad 2013 m. išaugo komunalinių atliekų perdirbimo ir kompostavimo mastai. Palyginti su 2012 m., perdirbama ir kompostuojama 28 proc. daugiau atliekų, o nuo 2011 m. – net dvigubai daugiau. 2013 m. perdirbimas ir kompostavimas sudarė apie 19 proc., o eksportas – 10 proc. viso sutvarkyto komunalinių atliekų kiekio. 2013 m. pradėjus veikti pirmajai termofikacinei jėgainei, kuri kurui naudoja išrūšiuotas komunalines ir nepavojingas gamybines atliekas, apie 92 tūkst. t (7 proc.) komunalinių atliekų buvo sudeginta išgaunant energiją. Tai turėjo įtakos ir mažesniai sąvartyne šalinamų komunalinių atliekų kiekiui.

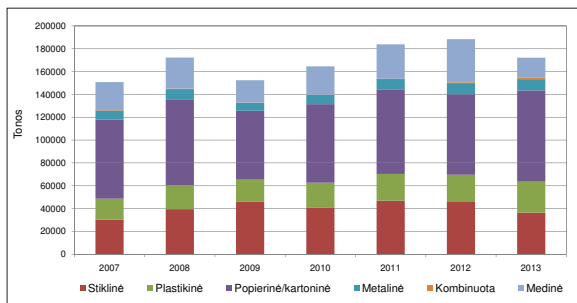
Komunalinių atliekų, pašalintų sąartyne, dalis (proc.) nuo viso sutvarkyto kiekio Europoje 2013 m.

Duomenų šaltinis: „Eurostat“

2013 m. Europos šalių komunalinių atliekų šalinimo sąartyne vidurkis siekė 50 proc. Vadinasi, nors Lietuvos komunalinių atliekų šalinimas sąartynuose kiekvienais metais mažėja, tačiau dar 14 proc. atsilieka nuo Europos šalių vidurkio.

4.7. Pakuočių atliekų tvarkymas

Pakuočių atliekų tvarkymas Lietuvoje 2007–2013 m.

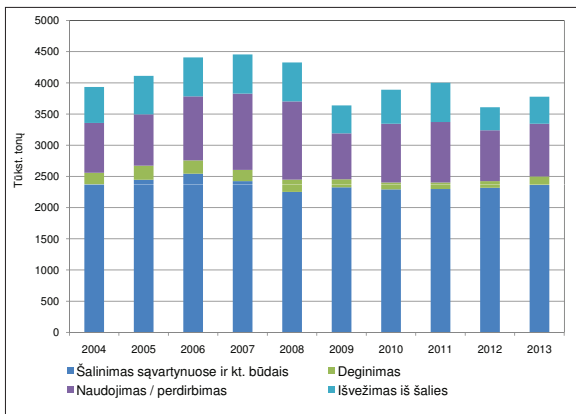
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m. buvo panaudota arba eksportuota 172 246 t pakuočių atliekų, tai yra 53,9 proc. viso vidaus rinkai patiekto pakuočių kiekio (319 745 t). Palyginti su 2012 m., pakuočių atliekų tvarkymas sumažėjo 8,8 proc. (16 647 t), nors rinkai pakuočių patiekta 5,5 proc. (17 608 t) daugiau. Nors mažėjo tik stiklinių ir medinių pakuočių atliekų tvarkymo rodiklis (atitinkamai 21 proc. ir 53 proc.), tačiau šis mažėjimas buvo toks reikšmingas, kad neatsvėrė kitų medžiagų pakuočių atliekų tvarkymo augimo, kuris tesudarė apie 12 proc. Atliekų tvarkymo rodiklio mažėjimą nulėmė pagerėjusi atliekų tvarkytojų veiklos ir atliekų apskaitos kontrolė. Sutvarkytų atliekų kiekių „pagražinimas“ yra išsisenėjusi pakuočių atliekų tvarkytojų problema.

Smarkiai sumažėjęs atliekų tvarkymas nulėmė, kad ne visos pakuočių atliekų tvarkymo užduotys 2013 m. buvo įvykdytos. Sutvarkyta tiek pakuočių atliekų (panaudota ir (ar) perdirbta / planuotas kiekis, proc.): stiklinės pakuotės – 55 / 70, popierinės ir kartoninės – 87 / 80, plastikinės – 39 / 32, metalinės – 66 / 54, medinės – 22 / 15. Neįvykdyta ir bendra nustatyta visų medžiagų pakuočių atliekų tvarkymo užduotis – vietoj 60 proc. panaudota ir (ar) perdirbta tik 53,8 proc.

4.8. Gamybinių atliekų tvarkymas

Gamybinių atliekų, surinktų Lietuvoje, tvarkymas 2004–2013 m.

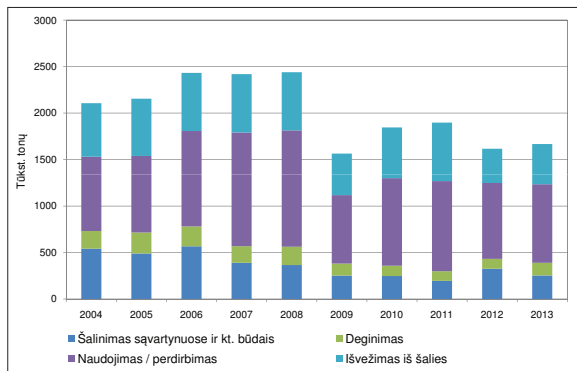
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2013 m., palyginti su 2012 m., padidėjo bendri tiek susidariusių (2012 m. susidarė 4000 tūkst. t, 2013 m. – 4108 tūkst. t), tiek sutvarkytų (2012 m. sutvarkyta 3609 tūkst. t, 2013 m. – 3777 tūkst. t) gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų (toliau – gamybos atliekos) kiekiai.

Gamybos atliekų šalinimo sąvartynuose rodikliai 2013 m., palyginti su 2012 m., padidėjo 2 proc. Pašalintų atliekų kiekio didėjimui didžiausią įtaką turėjo: 6 proc., palyginti su 2012 m., padidėjęs pašalinto fosfogipso atliekų kiekis ir pašalintas 51 tūkst. t dugno pelenų bei šlako atliekų, kurios 2013 m. susidarė deginant atliekas naujoje termofikacinėje jėgainėje, energijos gamybai naudojančioje atliekas kaip kurą. Džiugu, kad kitų gamybos atliekų šalinimas, neįskaitant fosfogipso atliekų, sąvartynuose 2013 m., palyginti su 2012 m., sumažėjo apie 22 proc. Atliekų, likusių po mechaninio atliekų apdorojimo (pvz., rūšiavimo), pašalinti kiekiai 2013 m., palyginti su

2012 m., sumažėjo apie 12 proc. Tai rodo, kad atliekų tvarkytojai vis daugiau surinktų atliekų kokybiškai išrūšiuoja, turėdami tikslą atskirti antrines žaliavas ir kitas atliekas, tinkamas perdirbti ar kitaip naudoti.

Gamybinių atliekų (išskyrus fosfogipso), surinktų Lietuvoje, tvarkymas 2004–2013 m.

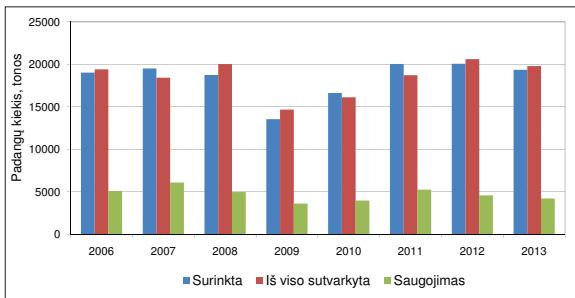
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Sudegintų (sukūrentų ar panaudotų energijai gauti ir sudegintų negaunant energijos) gamybos atliekų kiekis 2013 m., palyginti su 2012 m., išaugo 30 proc.: 2012 m. sudeginta 106 tūkst. t atliekų, 2013 m. – 137 tūkst. t. Didėjimą lėmė 2013 m. termofikacinėje jėgainėje sudeginti 135 tūkst. t mechaninio atliekų apdorojimo atliekų, kurios susidarė po mišrių komunalinių ir gamybos atliekų rūšiavimo.

2013 m. gamybos atliekų Lietuvoje panaudota ir (ar) perdirbta 3,6 proc. daugiau nei 2012 m., o atliekų išvežimas (eksportas) naudoti ir (ar) perdirbti padidėjo net 17 proc. Tai, kad atliekų išvežimas (eksportas) auga sparčiau nei perdirbimas, galėtų reikšti, jog atliekų tvarkytojams labiau apsimoka atliekas išvežti, nei plėsti atliekų perdirbimo pajėgumus Lietuvoje.

4.9. Padangų atliekų tvarkymas

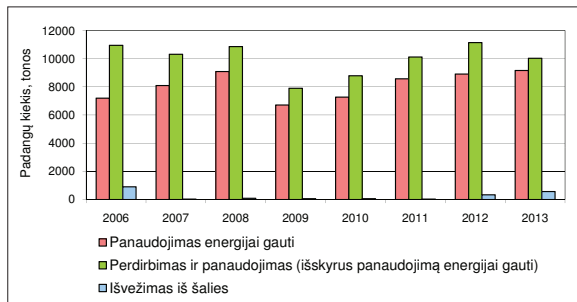

Padangų atliekų surinkimas ir tvarkymas Lietuvoje 2006–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Padangų atliekų Lietuvoje 2012 m. buvo surinkta 20 073 t, ir tai yra daugiausia nuo pat 2006 m. Nerimą kelia tai, kad 2013 m., palyginti su 2011 ir 2012 m., surinktų padangų atliekų nežymiai sumažėjo – atitinkamai 3,4 proc. ir 3,6 proc. 2012 m., treči metai iš eilės, bendras sutvarkytų padangų atliekų kiekis augo – 2012 m., palyginti su 2011 m., jis padidėjo apie 10 proc. Tačiau nerimą kelia faktas, kad 2012–2013 m. padangų atliekų buvo sutvarkyta daugiau nei surinkta, o tai rodo, kad norėdami maksimaliai išnaudoti turimus atliekų tvarkymo pajėgumus atliekų tvarkytojai 2012–2013 m. buvo priversti tvarkyti nuo praėjusių metų likusius laikinai saugomus padangų atliekų likučius.

Analizuojant situaciją pagal atskiras atliekų tvarkymo veiklas pastebima, kad nuo 2009 m. kasmet didėjo akcinės bendrovės „Akmenės cementas“ panaudojamų energijai gauti (sudeginamų) padangų atliekų kiekiai, o 2013 m. panaudotas energijai gauti padangų atliekų kiekis (9162 t) buvo absoliučiai didžiausias nuo 2006 m.

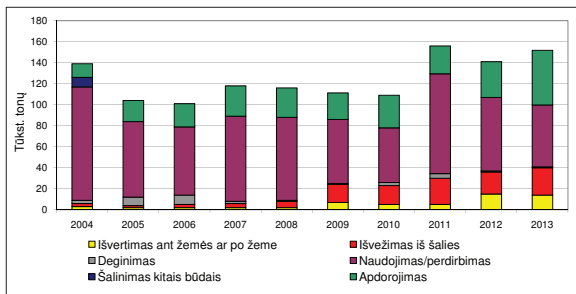
Padangų atliekų tvarkymas pagal atskiras tvarkymo veiklas 2006–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Perdirbamų bei kitaip panaudojamų padangų atliekų kiekis 2012 m., palyginti su 2006–2011 m., buvo pats didžiausias, o 2013 m., palyginti su 2012 m., sumažėjo net 10 proc. ir, palyginti su 2006–2012 m., buvo didesnis tik už 2009 m. ir 2010 m. perdirbtus bei panaudotus padangų atliekų kiekius. Smarkiai sumažėjusiam Lietuvoje perdirbamų bei kitaip panaudojamų padangų atliekų kiekiui galėjo padaryti įtaką 2012 m. ir 2013 m. itin padidėjęs išvežtų (į Latviją ir Lenkiją) padangų atliekų kiekis: 2012 m. išvežta beveik 10 kartų daugiau nei 2011 m., 2013 m. šis kiekis, palyginti su 2012 m., padidėjo dar 67 proc.

4.10. Pavojingųjų atliekų tvarkymas

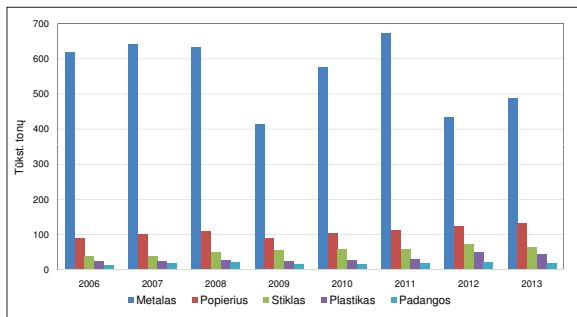
Pavojingųjų atliekų tvarkymas Lietuvoje 2004–2013 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Palyginti su 2012 m., 2013 m. pavojingųjų atliekų tvarkymo rodikliai padidėjo apie 8 proc. ir siekė apie 152 tūkst. t. 2013 m. pastebimas nežymus sumažėjimas šalinant atliekas (išverčiant ant žemės ar po žeme), tačiau, lyginant su ankstesniais metais, nuo 2012 m. beveik 3 kartus išaugo pavojingųjų atliekų šalinimas sąvartynuose dėl asbesto atliekų šalinimo. Pavojingųjų atliekų perdirbimas 2013 m. sumažėjo apie 11 tūkst. t dėl pasikeitusio baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkymo veiklos identifikavimo – nuo 2013 m. baterijų ir akumuliatorių atliekų tvarkytojai vykdo atliekų apdorojimo (atliekų naudojimo, įskaitant paruošimą naudoti ar šalinti), o ne perdirbimo veiklą. 2013 m. apie 18 tūkst. t išaugo pavojingųjų atliekų apdorojimas dėl padidėjusių apdorotų baterijų ir akumuliatorių atliekų bei eksploatuoti netinkamų transporto priemonių atliekų kiekių. Aplinkosauginiu požiūriu vienu iš palankiausių aplinkai atliekų tvarkymo būdų (perdirbimas ir (ar) naudojimas) buvo sutvarkyta tik 39 proc. pavojingųjų atliekų.

4.11. Antrinių žaliavų panaudojimas

Antrinių žaliavų panaudojimas 2006–2013 m.

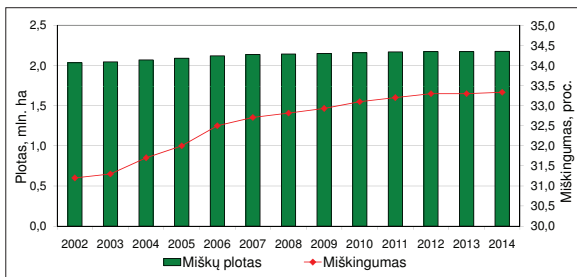
Duomenų šaltinis: Eurostat

2013 m. antrinių žaliavų panaudojimas siekė 748 tūkst. t ir 7 proc. viršijo 2012 m. panaudojimą, tačiau buvo 16 proc. mažesnis negu 2011 m. rodiklis. Lyginant 2013 m. su 2012 m., metalo panaudojimas išaugo 13 proc., popieriaus – 5 proc., o stiklo, plastiko ir padangų – sumažėjo atitinkamai 12 proc., 10 proc. ir 4 proc. Iš pateikto grafiko matyti, kad metalo, skaičiuojant nuo viso panaudoto antrinių žaliavų kiekio, yra panaudojama daugiausia – net 65 proc., toliau eina popierius, kurio buvo panaudota 17 proc., stiklas (9 proc.), plastikas (6 proc.) ir padangos (3 proc.).

KRAŠTOVAIZDIS IR BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ

5.1. Šalies miškingumas ir miškų plotas

Miško žemės ploto ir teritorijos miškingumo kaita 2002–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Miškingumas Lietuvoje liko tas pats, kaip ir 2013 m. – 33,3 proc. Miško žemės plotas padidėjo nežymiai – iki 2177 tūkst. ha (2013 m. – 2174 tūkst. ha), apaugusios mišku žemės (medynų) – iki 2056 tūkst. ha (2013 m. – 2055 tūkst. ha).

Nuo 2003 m. sausio 1 d. vienam gyventojui tenkantis miško žemės plotas padidėjo iki 0,74 ha.

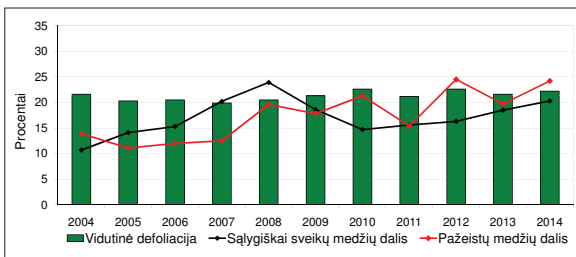
Spygliuočių medynai auga 1152,4 tūkst. ha plote. Jie sudaro didžiąją miškų dalį (56,1 proc.). Minkštaisiais lapuočiais apaugę 827,5 tūkst. ha (40,3 proc.), kietaisiais lapuočiais – 75,8 tūkst. ha (3,7 proc.). Per pastaruosius vienuolika metų bendras spygliuočių medynų plotas sumažėjo 7,5 tūkst. ha, kietųjų lapuočių medynų (daugiausia dėl uosynų džiuivimo) – 16,8 tūkst. ha. Minkštųjų lapuočių medynų plotas per šį laikotarpį padidėjo 129,0 tūkst. ha.

Didžiausius plotus Lietuvoje auga pušynai – 720,3 tūkst. ha (2013 m. – 721,2 tūkst. ha). Eglynai auga 429,6 tūkst. ha (2013 m. – 429,1 tūkst. ha). Jų plotas, palyginti su 2003 m.,

sumažėjo 15,7 tūkst. ha. Iš minkštųjų lapuočių labiausiai paplitę beržynai. Šių medynų plotai nuo 2003 m. padidėjo 67,5 tūkst. ha (2014 m. sausio 1 d. jie užėmė 459,7 tūkst. ha, 2013 m. – 460,2 tūkst. ha), juodalksnynų plotai padidėjo 27,2 tūkst. ha iki 146,7 tūkst. ha (2013 m. – 144,5 tūkst. ha), baltalksnynų plotai – 4,7 tūkst. ha ir užėmė 126,7 tūkst. ha (2013 m. – 127,4 tūkst. ha), drebulynų plotai padidėjo 25,2 tūkst. ha – iki 82,5 tūkst. ha (2013 m. – 81,9 tūkst. ha), ąžuolynų plotai nuo 35,7 tūkst. ha išaugo iki 42,5 tūkst. ha (2013 m. – 41,5 tūkst. ha), o uosynų plotas sumažėjo per pusę iki 26,5 tūkst. ha (2013 m. – 29,0 tūkst. ha).

5.2. Vidutinė medžių lajų defoliacija miškuose

Vidutinė medžių lajų defoliacija miškuose 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Vidutinė medžių lajų defoliacija miškuose 2014 m. šiek tiek padidėjo – iki 22,2 proc. (2013 m. – 21,6 proc.). Pažeistų medžių skaičius siekė 24,2 proc. (2013 m. – 19,7 proc.), o sąlygiškai sveikų – pakilo iki 20,3 proc. (2013 m. – 18,5 proc.).

Defoliacija yra tarp tų miško sveikatingumo rodiklių, kurie jau dvidešimt metų stebimi kompleksinio monitoringo teritorijose Lietuvoje. 2014 m. šiose teritorijose stebėtas tolesnis augančių medžių lajų būklės gerėjimas (Aukštaitijoje), o Žemaitijoje augančių medžių lajų būklė pablogėjo būtent 2014 m. Aukštaitijoje 2014 m. įvyko esminiai medžių lajų būklės pokyčiai. Pagerėjo ir stebimų pušų, ir ypač eglių lajų būklė. Vidutinė eglių lajų defoliacija sumažėjo nuo 27,0 proc. iki 24,5 proc. Labiausiai pagerėjo vyraujančių medynuose eglių lajų būklė. Jų defoliacija sumažėjo net 5,2 proc., t. y. nuo 21,1 proc. iki 15,9 proc. Kitų išsivystymo klasių eglių lajų defoliacijos laipsnio sumažėjimas kito nuo 0,6 proc. iki 3,2 proc. Intensyviausiai gerėjo vyraujančių pušų lajų būklė. Jų vidutinė defoliacija sumažėjo daugiau nei 1 proc., t. y. nuo 18,1 proc. iki 17,0 proc. Lapuočių medžių lajų būklė pablogėjo. 2014 m. Žemaitijoje augančių medžių lajų būklė vėl tendencingai blogėjo. Šių medžių lajų vidutinė defoliacija padidėjo nuo 20,2 proc.

iki 21,8 proc. Intensyviausiai blogėjo viršaujančių eglių lajų būklė. Užstelbtų eglių lajų būklė iš esmės nepakito. Pušų lajų būklė taip pat iš esmės nepakito, tik kiek intensyviau blogėjo viršaujančių pušų būklė. Jų lajų vidutinė defoliacija padidėjo 2,9 proc. ir sudarė 16,9 proc.

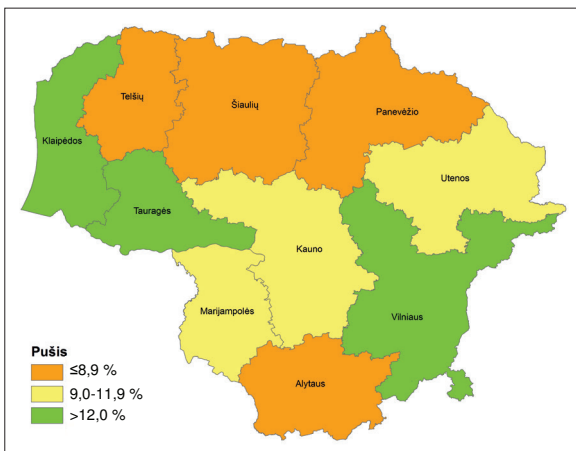
2014 m. šiose teritorijose augančių medžių vidutinė defoliacija išliko tokia pati (Aukštaitijoje) kaip ir 2013 m. arba mažėjo (Žemaitijoje). Nežymiai keitėsi tik atskirų medžių rūšių lajų vidutinė defoliacija: buvo registruojama beržų lajų sumažėjimo tendencija, o stebimų spygliuočių medžių rūšių – didėjimo tendencija. Tiriant įvairių išsivystymo grupių medžių lajų defoliacijos pokytį, nustatyta, kad 2014 m. viršaujančių ir vyrąjančių medžių lajų defoliacija kiek padidėjo. Medžių, kurių augimas atsilieka, defoliacija sumažėjo, o stelbiamų medžių ji išliko tokia pati, kaip ir 2013 m.

2014 m. abiotiniai ir kiti veiksniai pažeidė 12 258 ha (2013 m. – 16 043 ha) medynų ir želdinių, 610 ha (2013 m. – 813 ha) nudžiūvo arba užmirko, buvo išversti vėjo ar sunaikinti gaisro. Vabzdžių pažeidimai registruoti 5857 ha (2013 m. – 8714 ha), o infekcinių ligų sukelti pažeidimai – 4909 ha miško (2013 m. – 7814 ha), žvėrys pažeidė 1752 ha (2013 m. – 2356 ha) miško.

5.2.1. Medžių būklės Lietuvos miškuose įvertinimas pagal apskritis

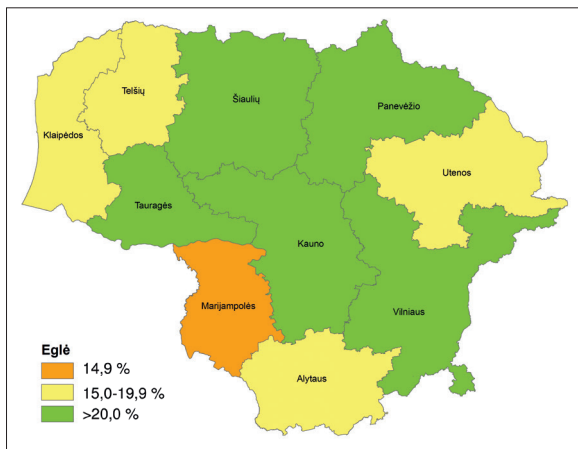
Atliekant 2008–2012 m. sukauptų duomenų erdvinę ir dinaminę analizę, kurios metu buvo panaudota beveik 31 tūkst. medžių matavimo duomenų, iš kurių 18,5 tūkst. – pušų, 11,5 tūkst. – eglių ir 12,4 tūkst. – lapuočių medžių matavimų, daugiausia dėmesio buvo skiriama sveikų medžių, kurių defoliacija neviršija 10 proc., skaičiui. Apskaitant mažesnio kintamumo pušis, apskritys buvo padalintos į tris regionus, kuriuose rasta beveik 9 proc., 9–12 proc. ir daugiau nei 12 proc. sveikų pušų. Apskaitant egles ir lapuočius apskritys sugrupuotos platesniais intervalais – išskirti regionai, kuriuose rasta beveik 15 proc., 15–20 proc. ir daugiau nei 20 proc. sveikų medžių.

Pušų būklės Lietuvos miškuose įvertinimas pagal apskritis

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Daugiausia sveikų pušų (12–14 proc. visų apskaitytų pušų) identifikuota Vilniaus, Klaipėdos ir Tauragės apskrityse. Šiuose regionuose pušynai auga vidutiniškai derlingose augavietėse. Mažiausiai sveikų (6–8 proc. visų apskaitytų pušų) medžių identifikuota Šiaurės Lietuvoje – Telšių, Šiaulių ir Panevėžio apskrityse, kuriose vyrauja pušims augti nepalankios labai derlingos augavietės.

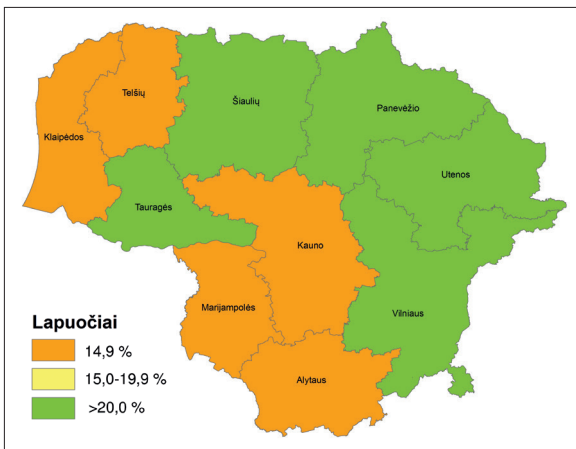

Eglių būklės Lietuvos miškuose įvertinimas pagal apskritis

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Daugiausia (21–29 proc. visų apskaitytų eglių) sveikų eglių identifikuota Šiaulių, Panevėžio, Tauragės, Kauno ir Vilniaus apskrityse, mažiausiai (13 proc. visų apskaitytų eglių) – Marijampolės apskrityje.

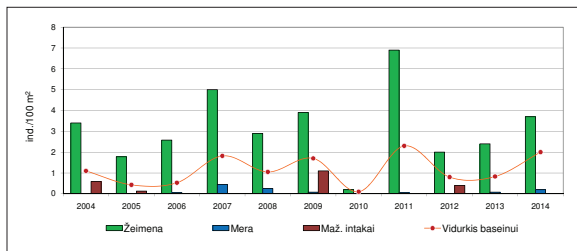
Lapuočių būklės Lietuvos miškuose įvertinimas pagal apskritis

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Lapuočiai pasiskirstė į du kontroversiškus regionus. Daugiausia sveikų lapuočių (22–25 proc. visų apskaitytų lapuočių medžių) apskaityta Šiaurės ir Rytų Lietuvoje (Šiaulių, Panevėžio, Utenos ir Vilniaus apskrityse) bei Tauragės apskrityje. Mažiausiai sveikų medžių rasta Marijampolės, Kauno ir Alytaus (10–14 proc.) bei Klaipėdos–Telšių (11–13 proc.) apskrityse. Dinaminiu požiūriu ryškesnių kaitos tendencijų skirtingose šalies regionuose (apskrityse) nenustatyta.

5.3. Lašišinių žuvų populiacijų gausumas

Lašiųjų jauniklių gausumo dinamika Žeimenos upės baseine 2004–2014 m.
Duomenų šaltinis: Aplinkos ministerija

2014 m. lašišinių žuvų monitoringas vykdytas 13 upių baseinų, ištirtos 73 įvairaus dydžio upės.

Lašišinių žuvų aptikta beveik visose monitoringo stotyse, šių žuvų gausumas, palyginti su 2013 m., daugiau ar mažiau išaugo visuose tirtuose upių baseinuose, išskyrus Jūros ir Šventosios baseinus, kuriuose nustatyta 90 proc. 2013 m. nustatyto lašišinių žuvų kiekio. Padaugėjo labai dideliu (> 20 ind./100 m²) lašišinių žuvų gausumu išsiskiriančių tyrimo stočių, kurios sudarė apie 22 proc. (2013 m. ši grupė sudarė 5 proc.), todėl didelis ir labai didelis lašišinių žuvų gausumas nustatytas 55 proc. tyrimo stočių. Didžiausias lašišinių žuvų gausumas buvo Šyšos (55,9 ind./100 m²), Kražantės (45,7 ind./100 m²) ir Kulšės (35,7 ind./100 m²) upėse, mažiausias – Jūros baseine (3,63 ind./100 m²). Visuose tirtuose upių baseinuose stebimas 0+ amžiaus (šiųmečių) lašių kiekio padidėjimas – ypač Dubysos (68,9 proc.), Akmenos–Danės (84,1 proc.) ir Jūros (48,3 proc.) baseinuose. Vakarų Lietuvos upėse lašių jauniklių (nuo 0+ iki 1+ amžiaus) gausumas svyravo nuo vidutinio (0,5–2 ind./100 m²) iki labai didelio (11,6–45,7 ind./100 m²). Neris upėje lašių jauniklių kiekis, palyginti su ankstesniais metais, išliko mažas, tačiau jis labai didelis intakuose – Vilnioje,

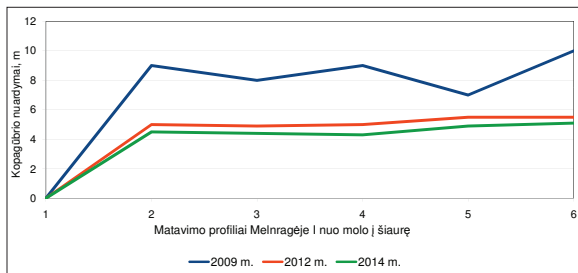

Vokėje, Kenoje ir Musėje (13,2–53,3 ind./100 m²). Žeimenos upė laikoma indeksine upe, nes joje gyvena natūrali lašišų populiacija: palyginti su pastarųjų 10 metų duomenimis, šioje upėje lašišų jauniklių kiekis 2014 m. yra vidutinis (3,7 ind./100 m²).

Lašišų ir šlakių migracija 2014 m., palyginti su pastarųjų metų duomenimis, buvo vidutiniškai intensyvi. Dėl žemo vandens lygio daugelyje vandens telkinių ir aukštesnės vandens temperatūros lašišinių žuvų neršto sąlygos buvo prastesnės nei vidutinės, tačiau nerštas prasidėjo kaip įprasta – antroje spalio pusėje ir gana intensyviai vyko iki lapkričio vidurio.

5.4. Baltijos jūros krantų dinamika

Pajūrio apsauginio kopagūbrio ardos apimtyms Melnragėje I 2009–2014 m.
Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

2014 m. krantų erozijai, išskyrus porą dienų metų pabaigoje (ekstremalesnės hidrometeorologinės sąlygos žiemos pradžioje, gruodžio 12–13 d., pietvakarių–vakarų krypčių vėjų pajūryje gūšiai siekė 25–28 m/s, vandens lygis buvo pakilęs nežymiai, o vidutinė banga – apie 3,5 m), buvo ramūs. Pagrindiniai eroziniai kranto zonos procesai Lietuvos pajūryje ir toliau vyko Palangos (šiaurinėje tilto pusėje) ir Melnragės I zonose. Pagrindinė ir problemiškausia žemyninio jūros kranto erozijos vieta ir toliau lieka Melnragė I.

Per pastaruosius trejus metus stiprūs vėjai ir bangos ardė Melnragės I krantus, nuardyta nuo 4 iki 10 m pajūrio apsauginio kopagūbrio (PAK) apie 1 km ruože. Eroziniai procesai šioje kranto zonoje tęsiasi nuolat, kasmet, tame pačiame ruože ir vis gilėja. Krantų būklė Melnragėje I labai bloga, erozijos procesai stipriai progresuoja.

Palangos rekreacinėje zonoje (į abi puses nuo tilto į jūrą, pamaitintame smėliu kranto ruože), paplūdimiai ir pajūrio apsauginis kopagūbris nenukentėjo (bangos gruodžio 12–13 d. buvo apsėmusios tik apie du trečdalius paplūdimio). Paplūdimio papildymas smėliu prieš trejus metus ir kartu labai paaukštintas paplūdimys buvo ir tebėra pagrindinė bangų mūšos stabdymo

kliūtis. Tik dalį 2012 m. išpildo smėlio bangos nusinešę atgal į jūrą. Paplūdimio plotis, aukštis bei PAK, palyginti su 2013 m., smarkiai nepakito. Paplūdimių pildymas smėliu Palangoje davė akivaizdžių rezultatų.

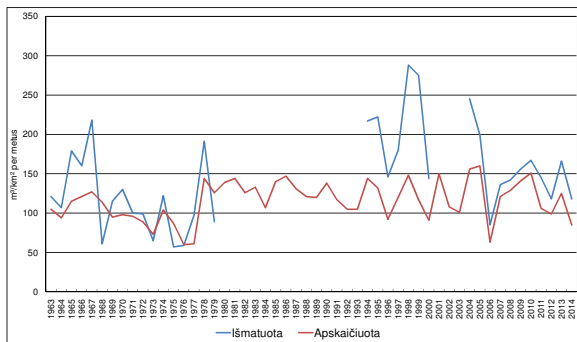
Didžiausia akumuliacija nustatyta Šventosios rekreacinės zonos pietinėje pusėje, Palangos rekreacinėje zonoje nuo Rąžės upelio žiočių į šiaurę, kranto ruože į pietus nuo tilto, Girulių–Melnragės II rekreacinėse zonose. Šventosios–Palangos ruože vasaros–rudens sezonų metu buvo pripustoma, pernešamas smėlis ir vyko akumuliaciniai procesai PAK papėdėje, o ypač pačiame kopagūbryje. Akumuliacijos procesai Palangos rekreacinėje zonoje vyko tik dėl kranto papildymo atvežtinium smėliu.

Kuršių nerijos krante 2002–2014 m. vyravo akumuliacinės tendencijos – vidutinė kranto linijos padėtis tendencingai slinko į jūrą, sąnašų kiekis nežymiai didėjo. Didžiausia akumuliacija vyko Smiltynės–Alksnynės kranto ruože. Kuršių nerijos krante didžiausia kranto arda buvo nustatyta Preilos rekreacinėje zonoje, tačiau šiuo metu ardos procesai šiame ruože sustojo. Iki 2005 m. intensyvi kranto arda vyko Kopgalio kranto ruože, 2014 m. ji sulėtėjo.

Kuršių nerijos jūrinėje pakrantėje nežymūs eroziniai procesai toliau vyko Preilos rekreacinėje zonoje, Juodkrantėje ir Pervalkoje iš dalies paplauta PAK papėdė. Kuršių nerijoje, ties Kopgaliu, prie pietinio molo toliau skalauta supilta dirbtinė kopa.

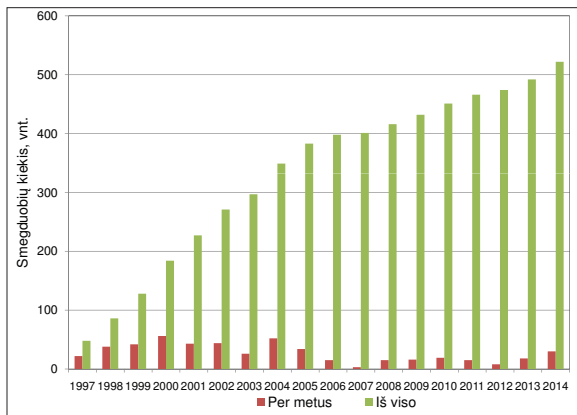
Po 2013–2014 m. žiemos sezono, pavasarį pučiant pietų ir pietryčių krypties vėjams bei esant aukštesniam vandens lygiui, ledonešis ardė Kuršių marių ragus. Tai daugiausia paveikė kranto ruožą ties Lydumo ragu (Naglių gamtos rezervate), kur 150 m ruože buvo nuardyta vidutiniškai apie 2,0 m kranto. Kranto nuardymai po 1,0–2,0 m stebėti Grobšto gamtos rezervate (Grobšto rago šiaurinėje pusėje).

5.5. Karstiniai procesai Šiaurės Lietuvos karstiniame rajone

Gipso cheminės denudacijos intensyvumo (m^3/km^2 per metus) kaita indikatoriniame Tatulos upės baseine 1963–2014 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba

Smėgduobių atsiradimo kaita per metus Biržų regioninio parko teritorijoje 1997–2014 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba

Šiaurės Lietuvos karstiniame rajone negiliai slūgsančiose viršutinio devono Tatulos svitos gipsingose ir todėl karstėjančiose uolienose vyksta karstiniai procesai, kurie sukelia reiškinius ir žemės paviršiuje – įvairaus dydžio karstines įgriuvas, kurios formuojasi toliau.

Indikatoriniame Tatulos baseine 2014 m. gipso cheminė denudacija buvo $118 \text{ m}^3/\text{km}^2$ per metus, Smardonės baseine gipso cheminė denudacija siekė $200 \text{ m}^3/\text{km}^2$. Lygindami su kitais metais galime teigti, kad 2014 m., kaip ir 2012-iejį, neišsiskyrė didelio intensyvumo gipso chemine denudacija. Lyginant 1963–1990 m. ir 1991–2014 m. laikotarpius, Tatulos upės baseine matomas gipso cheminės denudacijos intensyvumo didėjimas (6 proc.). Nuo 1965 m. iki 2014 m. intensyviausios gipso cheminės denudacijos dešimtmetis buvo 1985–1994 m., mažiausias – 1965–1974 m. Pastarąjį dešimtmetį gipso cheminės denudacijos intensyvumas Tatulos baseine taip pat išliko palyginti aukštas ($143 \text{ m}^3/\text{km}^2$ per metus).

Duomenys apie naujus karstinius reiškinius surenkami tiek suplanuotų išvykų į karstinį rajoną metu, tiek ir glaudžiai bendradarbiaujant su Biržų regioninio parko direkcijos darbuotojais bei savivaldybių administracijų specialistais. Atliekant karstinio kraštovaizdžio monitoringą Biržų regioninio parko teritorijoje buvo aptikta ir aprašyta 30 paviršinių karstinių reiškinių (daugiausia smegduobių). Tai yra dvigubai daugiau negu 2006–2013 m. Visame karstiniame rajone 2014 m. buvo užregistruoti 48 karstiniai reiškiniai (trys iš jų už oficialiai patvirtintų karstinio rajono ribų). Itin sukarstėjusios teritorijos smegduobių užimamas plotas padidėjo nežymiai.

Jau antrą dešimtmetį sistemingai registruojant naujus karstinius reiškinius pastebėtas dėsningumas. Daugelis jų atsiranda pavasario ir rudens mėnesiais. Tačiau 2014 m. buvo būdinga, kad daugiau tokių reiškinių atsirado metų pabaigoje – gruodį. Todėl teko vykti ne tik į suplanuotas ekspedicijas, bet ir papildomai į Panevėžio rajono pietvakarinį pakraštį, kur Vilkų miške buvo rasta nauja įgriuva, kai medžiotojo šunys įkrito į šią vandens pilną duobę. Apžiūrėjus vietoje paaiškėjo, kad tai karstinio proceso apraiška – šulinio formos 6 m skersmens ir 5,4 m gylio karstinė įgriuva, atsivėrusi prieš 2–3 savaites miško biržėje.

Duobės sienelės stačios, jose atsidengia moreninis priemolis, nuo žemės paviršiaus iki vandens yra 1,4 m. Ši smegduobė yra vidutinio dydžio, tačiau labai netikėta šioje vietoje, nes nepatenka į pagal paviršinių karsto apraiškų paplitimą nustatytą Šiaurės Lietuvos karstinio rajono plotą. Artimiausio karstiniam rajonui priskirto ploto pakraštys – už 4,5 km į šiaurės rytus, prie Vadakčių miestelio Radviliškio rajone. Atlikus preliminarią šios teritorijos Vilkų miške apžiūrą, paaiškėjo, kad ši smegduobė nėra vieninga. Nedideliame plote buvo aptiktos kelios daug senesnės smegduobės. Tai rodo, kad tokių karstinių reiškinių gali būti ir daugiau, tačiau juos aptikti yra palyginti sunku dėl miškingos teritorijos. Po šio įvykio tapo aktualu iš naujo pažvelgti į karstinių reiškinių paplitimą ir peržiūrėti Lietuvos geologijos tarnyboje sukauptus šios teritorijos geologinius duomenis. Naujas karstinis įvykis naujoje teritorijoje įpareigoja patikslinti karstinio rajono ribą.

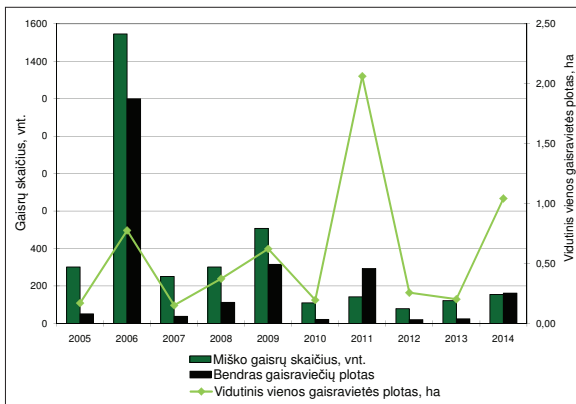
2014 m. didžiausia žinoma smegduobė atsivėrė gruodžio pabaigoje Biržų rajone, Drąseikiuose, ir buvo 5,3 m skersmens bei 3 m gylio. Kirkiluose didėjo smegduobių užimamas plotas dėl 2014 m. vykusių ežerėlių krantų prasmegimų. Vienas jų susidaręs Kirkilų (Ilgojo) ežero rytinio pakraščio krante ir yra 12 m ilgio. 2014 m. lapkritį atsinaujinusios dalies ilgis yra 5,1 m, o plotis – 2,6 m. Šioje vietoje kranto aukštis virš ledo yra 1,2 m, gylis iki dugno – 1,0–1,5 m. Gretimai už 20 m į pietryčius esančios smegduobės krantas taip pat yra įgriuvęs 4,8 m ilgio ruože, gylis po vandeniu – 1,0–1,5 m, nors smegduobės viduryje siekia apie 10 m.

Dėl karsto procesų smego žemė ir kitose Biržų rajono vietose: Pabiržės sen., Naciūnų kaime, Šaltinio gatvėje, susidarė daugiau kaip 1,0 m gylio įgriuva-urvas, o atokiau nuo šio kaimo esančiame vienkiemyje, Kaštonų g. 27, periodiniai požeminiai dundesiaai išgašdino gyventoją, tačiau šios valdos paviršiuje karstinių reiškinių per metus nesusidarė. Naujų nedidelių karstinių įgriuvų teko užfiksuoti Užubaliuose (2), daugiau pasitaikė Karajimiškio kaimo vakarinės dalies laukuose (6), Biržų kaime (1), Ringailiuose (1), Juodeliuose (1), Paežeriuose (1).

Ši informacija kaupiama Valstybinės geologinės informacinės sistemos GEOLIS Geologinių procesų ir reiškinių posistemyje.

5.6. Miško gaisrų skaičius ir gaisraviečių plotai

Miško gaisrų skaičius ir gaisraviečių plotai 2005–2014 m.

Duomenų šaltinis: Generalinė miškų urėdija

2014 m. Lietuvos miškuose kilo 155 gaisrai (2013 m. kilo 122 gaisrai). Bendras gaisrų apimtas miško žemės plotas siekė 161,58 ha (2013 m. degė 24,69 ha plotas), iš jų valstybiniuose miškuose degė 149,94 ha, privačiuose miškuose – 11,64 ha ploto. Vidutinis vienos gaisravietės plotas siekė net 1,04 ha (2013 m. – 0,20 ha). Tokia situacija susidarė dėl didžiausio 2014 m. gaisro, kilusio balandį Kuršių nerijos nacionaliniame parke. Šio gaisro metu išdegė 104,3 ha medynų, iš jų – 88,4 ha kalninės pušies medynų, o bendras gaisro apimtas plotas buvo 117,6 ha.

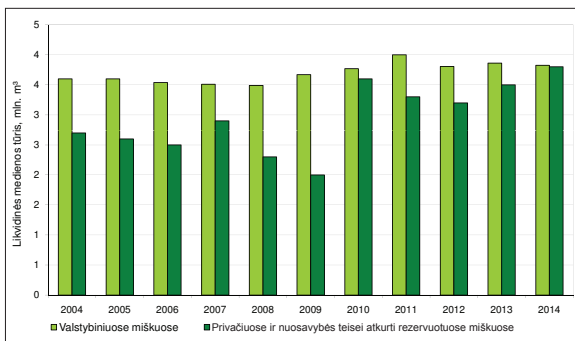
Apžvelgiant pastarojo dešimtmečio (2005–2014 m.) miško gaisrų rodiklius galima konstatuoti, kad priešgaisrinės miškų apsaugos efektyvumas nuosekliai gerėja. Per dešimtmetį vidutiniškai per metus kildavo 348 gaisrai, kurie apimdavo 220 ha plotą.

Reikšmingą įtaką gerėjančiai situacijai turi ir automatinė antžeminė miško gaisrų stebėjimo sistema. Ši sistema įdiegta tose miškų urėdijose, kuriose miškai priskiriami I ir II gaisrų rizikos laipsniui. Tokia sistema 2014 m. veikė 24 miškų urėdijose (Alytaus, Anykščių, Druskininkų, Dubravos, Ignalinos, Jonavos, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kazlų Rūdos, Kretingos, Nemenčinės, Šakių, Šalčininkų, Šiaulių, Šilutės, Švenčionių, Trakų, Ukmergės, Valkininkų, Varėnos, Veisiejų, Vilniaus ir Zarasų) ir Kuršių nerijos nacionaliniame parke.

Pabrėžtina, kad Lietuvoje 40 proc. visų miškų yra didelio, 23 proc. vidutinio ir 37 proc. mažo gamtinio degumo.

5.7. Kirtimų mastas valstybiniuose ir privačiuose miškuose

Miško kirtimų apimčių pokytis 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba, Generalinė miškų urėdija

2014 m. kirtimų mastas šiek tiek augo valstybiniuose ir privačiuose miškuose. Lietuvos miškuose iškirsta 7,6 mln m³ likvidinės medienos – šiek tiek daugiau negu 2013 m. (7,4 mln. m³). Bendras valstybiniuose miškuose iškirstos medienos kiekis buvo 3,82 mln. m³ (2013 m. – 3,86 mln. m³), privačiuose miškuose – 3,8 mln. m³ (2013 m. – 3,5 mln. m³). Tačiau net ir padidėjusios kirtimų apimtys buvo gerokai mažesnės už medienos prieaugį, todėl visiškai atitiko darnaus miškų ūkio principus.

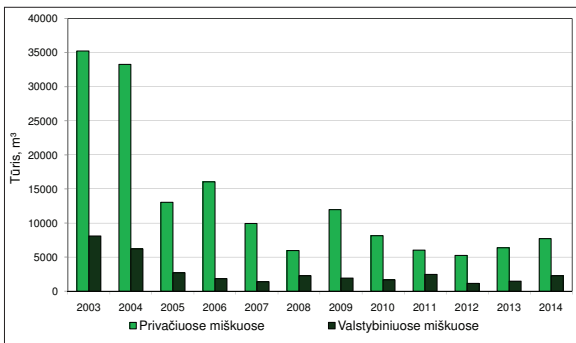
Tinkamą ūkininkavimą miškuose rodo ir gerėjantys medynų rodikliai. Bendro medienos tūrio sankaupos Lietuvos miškuose 2013 m. buvo 510,2 mln. m³, 2014 m. šis rodiklis siekė 521,3 mln. m³ (laikotarpio pradžioje, 2003 m. – 453,4 mln. m³). Bendras brandžių medynų tūris 2013 m. sudarė 134,7 mln. m³, o 2014 m. – 139,9 mln. m³ (2003 m. – 77,4 mln. m³). Vidutinis medienos tūris visuose medynuose

padidėjo nuo 244,0 m³/ha 2013 m. iki 249,0 m³/ha 2014 m. (2003 m. – 226,0 m³/ha). Vidutinis brandžių medynų tūris 1 ha 2013 m. buvo 315,0 m³, o 2014 m. – 323 m³ (2003 m. – 251,0 m³). Einamasis metinis medienos priaugis visuose medynuose 2014 m. padidėjo iki 18,2 mln. m³ (2013 m. buvo 17,8 mln. m³, 2003 m. – 16,0 mln. m³), o tai atitinka 8,7 m³/ha. Vienam gyventojui tenkantis tūris padidėjo iki 177 m³.

5.8. Neteisėti kirtimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose

Neteisėti kirtimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose 2003–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

Valstybinės miškų tarnybos, miškų urėdijų, nacionalinių parkų ir rezervatų pareigūnai per 2014 m. nustatė 369 neteisėtus miško kirtimo atvejus, kurių metu iškiršta 9983 m³ medienos (2013 m. – 351 atvejis, iškiršta 7830 m³ medienos). Privačiuose miškuose nustatyta 180 neteisėtų miško kirtimo atvejų, iškiršta 7717 m³ medienos (2013 m. – 190 atvejų, iškiršta 6361 m³ medienos). Valstybiniuose miškuose nustatyti 189 neteisėti miško kirtimo atvejai, iškiršta 2266 m³ medienos (2013 m. – 161 atvejis, iškiršta 1469 m³ medienos). Neteisėtais kirtimais padaryta 840 tūkst. Eur žala.

Per 2014 m. šalyje vidutiniškai iš 1000 ha privačių miškų neteisėtai iškiršta 9,3 m³ medienos (2013 m. – 7,8 m³). Valstybiniuose miškuose nustatytas 31 pagamintos miško produkcijos grobimo atvejis, pagrobta 643 m³ medienos (2013 m. – 24 atvejai, 344 m³).

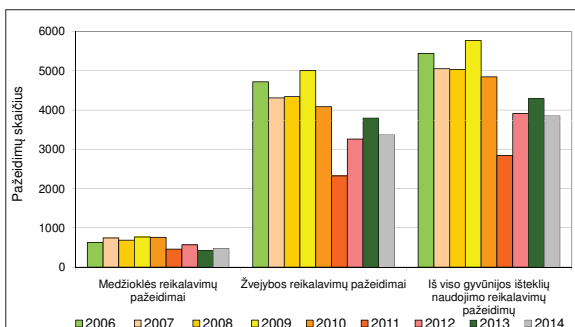
Nustatytų neteisėtų miško kirtimo atvejų skaičius ir neteisėtai iškirastos medienos kiekis 2014 m. padidėjo, tačiau sudaro

tik apie 0,1 proc. bendros miško kirtimų apimties, todėl reikšmingesnio pavojaus miškams ir aplinkai nekelia. Nustatytų neteisėtų kirtimų kiekis padidėjo sustiprinus valstybinių ir privačių miškų kontrolę ir daugiau dėmesio skyrus neteisėtų miško kirtimų prevencijai.

Pagerėjo ir išaiškintų neteisėtų miško kirtimų skaičius – per 2013 m. išaiškinta 77 proc. nustatytų neteisėto miško kirtimo atvejų.

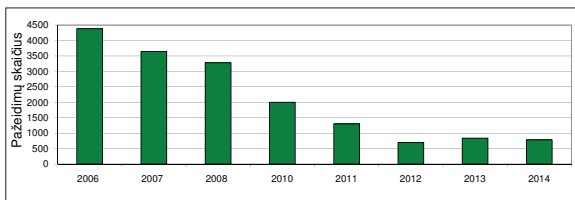

5.9. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje

Administracinių teisės pažeidimų gyvūnijos išteklių naudojimo srityje skaičiaus pokyčiai 2006–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

Administracinių teisės pažeidimų miškų apsaugos srityje skaičiaus pokyčiai 2006–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba

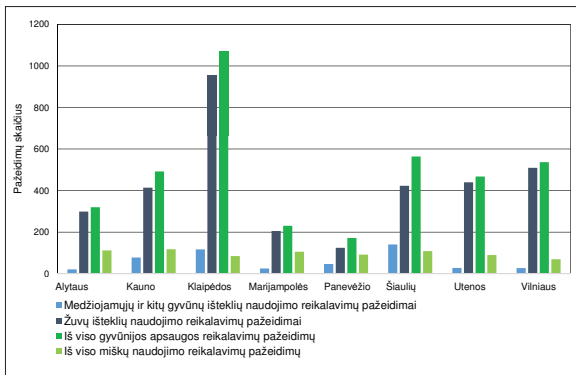
2014 m. nustatyti 3855 gyvūnijos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai, t. y. 9 proc. mažiau nei 2013 m. 2014 m., palyginti su 2013 m., nustatyta 10 proc. mažiau mėgėjų žvejybos, 52 proc. mažiau verslinės žvejybos, tačiau 14 proc. daugiau medžioklės reikalavimų pažeidimų. 2014 m. pažeidėjams skirta per 177 tūkst. Eur administraci-

nių baudų (7 proc. daugiau nei 2013 m.). Pateikta daugiau kaip 258 tūkst. Eur pretenzijų ar civilinių ieškinių gyvūnijos ištekliams padarytai žalai atlyginti (18 proc. mažiau nei 2013 m.). Žvejybą ir medžioklę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų nepaisantys asmenys neteko 2815 pažeidimo padarymo įrankių. Tarp jų – daugiau kaip 1000 tinklinių ne mėgėjų žvejybos įrankių, 110 vandens transporto priemonių, 12 automobilių, 25 šautuvai ir daugiau kaip 260 kitų medžioklės įrankių.

Valstybinės miškų tarnybos, miškų urėdijų, nacionalinių parkų ir rezervatų pareigūnai per 2014 m. už neteisėtus miško kirtimus bei kitus Miškų įstatymo pažeidimus administracine tvarka nubaudė 782 asmenis, kuriems paskirtos baudos sudarė 75 tūkst. Eur (per 2013 m. buvo nubausti 838 asmenys, jiems paskirtos baudos sudarė 69 tūkst. Eur). Pažymėtina, kad net 61 tūkst. Eur, arba 81 proc. paskirtų baudų, išieškota.

5.9.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje atskiruose Lietuvos regionuose

Administracinių teisės pažeidimų gyvūnijos ir miškų apsaugos srityje skaičius atskiruose Lietuvos regionuose 2014 m.

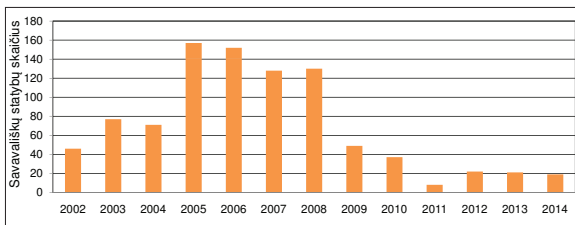
Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba, Valstybinė miškų tarnyba

Daugiausia (1080) gyvūnijos išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimų 2014 m. buvo išaiškinta Klaipėdos regione, iš jų 954 žuvų ir 117 medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimo pažeidimai. Šiaulių regione nustatyti 569 gyvūnijos išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimai, iš kurių 423 žuvų ir 141 medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimo pažeidimas. Žuvų išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimai palyginti dažnai fiksuoti ir Vilniaus regione, kur nustatyta 510 pažeidimų. Mažiausiai administracinių teisės pažeidimų gyvūnijos išteklių naudojimo srityje, atitinkamai 172 ir 231, nustatyta Panevėžio ir Marijampolės regionuose.

Daugiausia miškų apsaugos reikalavimų pažeidimų 2014 m. buvo išaiškinta Kauno (118 pažeidimų), Alytaus (112 pažeidimų), Šiaulių (109 pažeidimai) ir Marijampolės

(106 pažeidimai) regionuose. Mažiausiai miškų apsaugos reikalavimų pažeidimų nustatyta Klaipėdos (85 pažeidimai) ir Vilniaus (70 pažeidimų) regionuose. Palyginti su 2013 m., miškų apsaugos reikalavimų pažeidimų labiausiai padaugėjo Šiaulių ir Utenos regionuose (45 proc.), o sumažėjo tik Vilniaus regione (3 proc.).

5.10. Savavališkos statybos saugomose teritorijose

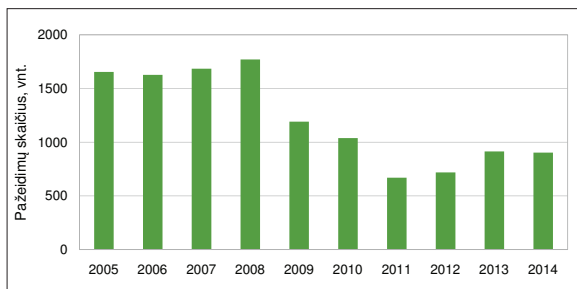
Savavališkos statybos saugomose teritorijose 2002–2014 m. (išskyrus Trakų istorinį nacionalinį parką, Pavilnių ir Verkių regioninius parkus bei valstybinius draustinius)

Duomenų šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Nuo 2002 iki 2008 m. nelegalių statybų skaičius valstybiniuose parkuose nuolat didėjo, tačiau nuo 2007 iki 2008 m. pastebima spartaus nelegalių statybų mažėjimo tendencija, o nuo 2012 m. nustatomų nelegalių statybų skaičius išlieka panašus. Valstybiniuose parkuose 2014 m. nustatyta 19, o pašalinta 18 savavališkų statybų.

Tokių teigiamų poslinkių valstybinių parkų kraštovaizdžio apsaugos srityje priežastys – nustatytas aiškesnis teisinis reglamentavimas bei pagerėjusi Aplinkos ministerijai pavaldžių statybas bei saugomų teritorijų kontrolę vykdančių institucijų prevencinė veikla. Gyventojai skatinami išsiaiškinti teisės aktų reikalavimus prieš pradėdami statybas, o ne aiškintis įteisinimo galimybes, kai užfiksuojama savavališka statyba. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2005 m. užfiksuojamų naujų savavališkų statybų skaičius valstybiniuose parkuose yra sumažėjęs 10 kartų. Tai teigiamai paveikė kraštovaizdžio estetinį potencialą, nes nelegalios statybos, kurios vykdomos nesilaikant specialiųjų saugomų teritorijų tvarkymo ir apsaugos reikalavimų, dažnai dako kraštovaizdį.

5.11. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje

Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje 2005–2014 m.

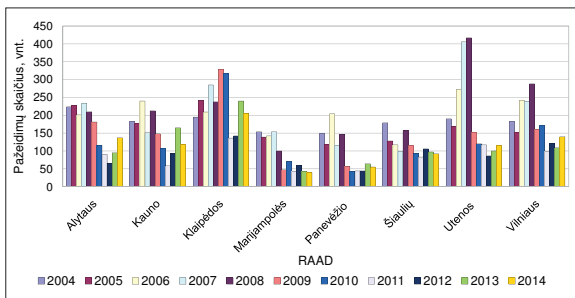
Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

Lietuvoje 2014 m. nustatyti 903 administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio apsaugos srityje (9,7 proc. visų nustatytų pažeidimų), o 2013 m. jų buvo nustatyta 914. Už pažeidimus 2014 m. paskirta 31 tūkst. Eur baudų, o 2013 m. buvo paskirta 29 tūkst. Eur.

Į kraštovaizdžio tvarkymo pažeidimų sąvoką įeina: savavališkas reljefo keitimas, dirvožemio ardymas ir naikinimas, pelkių bei durpynų ardymas ir naikinimas, natūralaus hidrografinio tinklo keitimas ir hidrologinio režimo pažeidimas, žolės deginimas, važinėjimas transporto priemonėmis tam neskirtose vietose ir kt.

5.11.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose

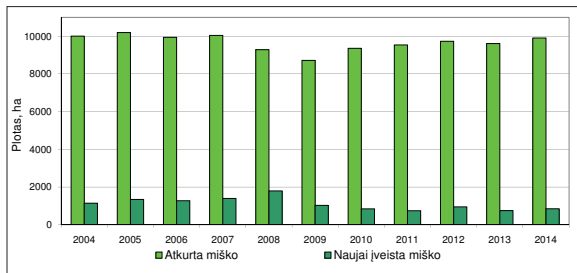
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

Daugiausia pažeidimų kraštovaizdžio tvarkymo srityje jau ne vienerius metus fiksuojama Klaipėdos regione. 2014 m. nustatyti 206 pažeidimai, tačiau tai 14 proc. mažiau nei 2013 m. Reikšmingas tokių pažeidimų padidėjimas stebimas Alytaus (44 proc.), Vilniaus (28 proc.), Utenos (15 proc.) regionuose. Situacija išliko nepakitusi Marijampolės ir Panevėžio regionuose, čia nustatoma mažiausiai pažeidimų.

5.12. Miškų atkūrimas ir įveisimas

Miškų atkūrimas ir įveisimas valstybinėje žemėje 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba, Generalinė miškų urėdija

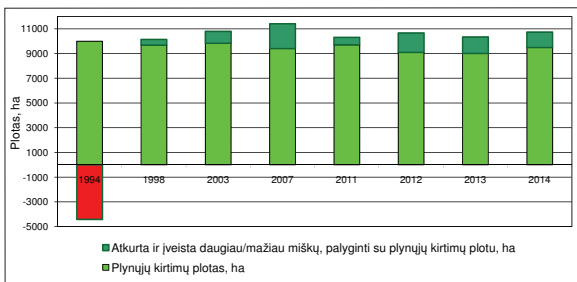
Miško atkūrimo apimtys yra tiesiogiai susijusios su plynaisiais kirtimais iškertamais miško plotais, nes miško valdytojai, savininkai ir naudotojai privalo laiku ir tinkamai atkurti iškirštą mišką. Pastaruoju metu, vykdant miško atkūrimo darbus, mažiau sodinama spygliuočių ir vis dažniau taikomas mišrus miško atkūrimo būdas – dirbtinis miško želdinimas derinamas su savaiminiu žėlimu.

Miškų urėdijos valstybiniuose miškuose 2014 m. atkūrė 9902 ha miškų (2013 m. – 9612 ha). Daugiausia miškų atkūrė Panevėžio miškų urėdija (490,3 ha), Ukmergės miškų urėdija (456,5 ha), Kėdainių miškų urėdija (399,1 ha), Biržų miškų urėdija (350,1 ha), Tauragės miškų urėdija (335,2 ha).

2014 m. miškų urėdijos valstybiniuose miškuose įveisė 846 ha naujų miškų (2014 m. – 846 ha). Daugiausia naujų miškų įveisė Tytuvėnų miškų urėdija (107,2 ha), Kaišiadorių (61 ha) ir Marijampolės (56,5 ha) miškų urėdijos. 2014 m. privačiuose miškuose įveista 2721 ha naujų miškų.

2013–2014 m. numatyta atkurti, įveisti ir ugdomaisiais kirtimais suformuoti 1815,4 ha ažuolynų (0,2 proc. bendro miškų ploto). Per numatytą dvejų metų laikotarpį šie darbai atlikti 2380,4 ha plote.

Plynaisiais kirtimais 1990–2009 m. iškirstų želdintinų kirtaviečių atkūrimas 1994–2014 m.

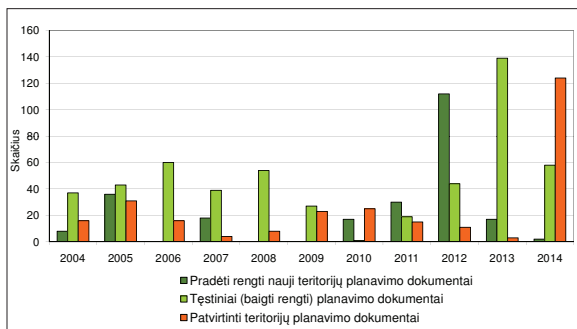
Duomenų šaltinis: Valstybinė miškų tarnyba, Generalinė miškų urėdija

Per pastaruosius 15 metų atkuriamą ir įveisiama daugiau miškų, negu jų iškertama plynaisiais miško kirtimais. Tai lėmė ir neplynųjų pagrindinių miško kirtimų ploto dalies didinimas, palyginti su visu pagrindinių miško kirtimų plotu.

Siuo metu iš 37 miškų urėdijų medelynų visos miškų urėdijos aprūpinamos reikalingu miško sodmenų kiekiu, be to, sodmenys parduodami privačių miškų bei žemių savinininkams. Per 2014 m. miškų urėdijų miško medelynuose išauginta 55,4 mln. vnt. sodmenų, tinkamų miškui sodinti, iš jų 21,8 mln. vnt. lapuočių medžių rūšių.

5.13. Saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimas

Saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimas 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Per 2014 m. laikotarpį patvirtinti 118 ribų ir 6 tvarkymo planai: Žemaitijos nacionalinio parko, Nemuno deltos ir Dieveniškų istorinio regioninių parkų, Griovių ir Medžiakalnio valstybinių geomorfologinių draustinių ribų ir tvarkymo planai, Smeltės botaninio draustinio ribų planas, 112 valstybinių genetinių draustinių ribų planai bei Lapių geomorfologinio draustinio tvarkymo planas.

Pradėti rengti dviejų naujų jūrinių saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentai. Tai Klaipėdos–Ventspilio plynaukštės ir Sambijos plynaukštės biosferos poligonų ribų planai.

Tęsiamos 56 teritorijų planavimo dokumentų rengimo (korektūros) procedūros: Dzūkijos nacionalinio parko, Kau-no marių, Nemuno kilpų regioninių parkų ribų ir tvarkymo planų, Kunigiškės, Lėvens ir Žeimenos valstybinių kraštovaizdžio draustinių, Dvarčionių ir Kuosinės valstybinių geomorfologinių draustinių ribų bei tvarkymo planų, Kenos ir Vilnios valstybinių hidrografinių draustinių, taip pat buveinių apsaugai

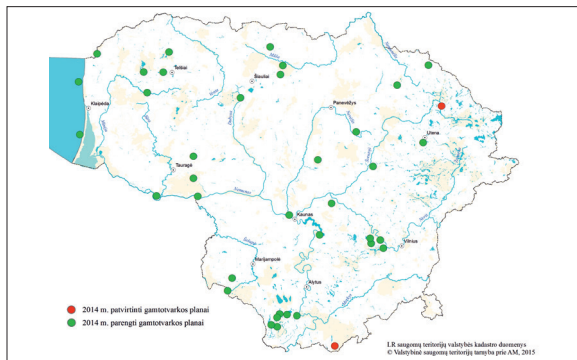

svarbiose teritorijose (Baltijos Šventosios upės, Bestraigiškių kaimo apylinkių, Bražuolės upės slėnio žemiau Vilūniškių, Dautarų miško, Grūžių miško, Nedzingės ir Amarnios upių, Pelenių kaimo apylinkių, Romainių ažuolyno, Senosios Įpilties apylinkių, Suktiškių miško dalies, Šilo miško, Užuraisčių kaimo apylinkių, Vainaičių tyro (Stalgo pelkės) ir Vilčiaušio miško) naujai steigiamų valstybinių draustinių ribų planų.

Baigiami rengti Aukštadvario, Neries, Pajūrio, Varnių regioninių parkų ribų ir tvarkymo planai, Aukštaitijos nacionalinio parko tvarkymo planas, Strošiūnų, Širvintos ir Šventosios valstybinių kraštovaizdžio draustinių ribų bei tvarkymo planai, taip pat 9 valstybinių ichtiologinių draustinių (Bartuvos, Dubysos, Jūros, Karklės, Merkio, Minijos, Šventosios, Veiviržo ir Žeimenos) ribų planai.

5.14. Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų rengimas

Gamtotvarkos planų rengimas 2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos

Gamtotvarkos planai pirmiausia rengiami buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus atitinkančioms vietovėms, kuriose Europos bendrijos svarbos gamtinių buveinių ir rūšių apsaugos būklė yra nežinoma arba prastėja, nėra užtikrinama kitais planavimo dokumentais ar teisės aktais, kai nustatomas nepakankamas vietovės apsaugos laipsnis. Gamtotvarkos planai sudaro prielaidas priemonėms, reikalingoms gamtinių buveinių ir rūšių palankiai apsaugos būklei atkurti ir (ar) išsaugoti, tinkamai įgyvendinti.

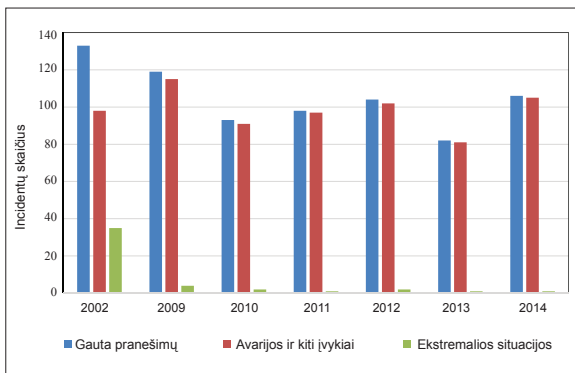
2014 m. aplinkos ministro įsakymais patvirtinti 2 nauji gamtotvarkos planai, kurie apima 4239,2 ha „Natura 2000“ teritorijų plotą. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) užsakymu Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis parengti 26 nauji gamtotvarkos planai, apimantys 31 446 ha „Natura 2000“ teritorijų plotą. Tarnybai 2014 m. buvo pateikta derinti ir 9 kitų institucijų užsakymu parengti gamtotvarkos planai, apimantys 61 628,4 ha plotą.

Iš viso iki 2014 m. pabaigos patvirtinti 78 gamtotvarkos planai.

KOMPLEKSINIS POVEIKIS APLINKAI

6.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius

Registruotos ekstremaliosios situacijos, avarijos ir gaisrai atvirose teritorijose 2002–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

Avarijų ir avarinių situacijų pastaraisiais metais mažėjo. Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos pareigūnai per 2014 m. priėmė 106 pranešimus apie avarines situacijas ar kitus įvykius, kurių metu buvo padarytas neigiamas poveikis aplinkai arba kilo pavojus, kad žala gali būti padaryta. Viena iš jų buvo ekstremalioji situacija, kurios metu 2014 m. balandžio 25 d. Kuršių nerijos nacionaliniame parke, 4 km iki Juodkrantės, kilo kalnapušių gaisras. Gaisro metu išdegė 131,8 ha miško: 90,2 ha medyno ir 41,6 ha miško paklotės.

Deja, kaip ir ankstesniais metais, daugiausia gautų pranešimų sudaro pranešimai dėl aplinkos teršimo naftos produktais. Jų užregistruota 47, arba 49,8 proc. visų pranešimų. Dažniausiai naftos produktai į aplinką patenka dėl eismo įvykių, kurių metu pažeidžiami transporto priemonių kuro bakai, po smar-

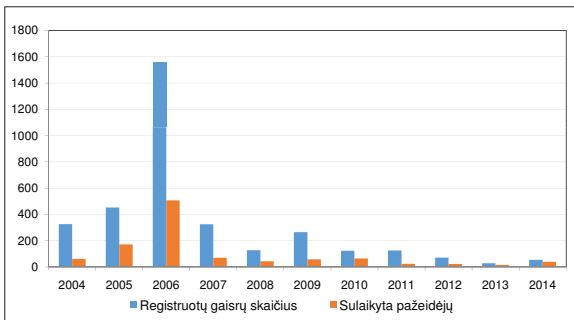
kių liūčių, kai į upes nuplaunami gatvėse esantys teršalai, patekę dėl netvarkingų transporto priemonių. Minėtini tokie įvykiai kaip avarijos UAB „Genčių nafta“: viena avarija įvyko išsiliejus sluoksniui vandeniui, kita – išsiliejus atskirtai naftai. Džiugina tai, kad abiem atvejais dėl tinkamo pasirengimo avarijoms teršalai į aplinką nepateko. Biržų r. buvo nustatytas nelegalus prisijungimas prie naftos produktų transportavimo vamzdyno, kurio metu užteršta 15 m² teritorija. Šios avarijos padarinius likvidavo AB „Orlen Lietuva“ specialistai. Didžiausias kiekis naftos produktų, išsiliejęs į aplinką 2014 m., buvo transporto avarijos metu. Išsiliejo apie 500 litrų dyzelinio kuro.

2014 m. nustatyta 12 avarinių situacijų, kurios susidarė pavojingoms cheminėms medžiagoms patekus į aplinką. Vasarį Vilniuje, Šiltnamių gatvėje, vykdant parengiamuosius statybų darbus, atkastas didelis kiekis sieros. Cheminė medžiaga buvo perduota gamintojams. 2014 m. dėl gauto pranešimo apie padėtą sprogmėnį avariniu būdu sustabdžius kelis AB „Achema“ gamybinius cechus, padidėjo išmetimai į aplinką. Buvo rastos dvi talpyklos su gyvsidabriu ir dvi talpyklos su neaiškiomis cheminėmis medžiagomis, kurios buvo perduotos atliekų tvarkytojams.

Užregistruoti 8 pranešimai apie taršą organinėmis medžiagomis. 2014 m. sausio 6 d. Kupiškio rajone esančiame „Akmenlitos“ kiaulių komplekse perpumpuojant srutas dalis jų išsiliejo į aplinką. 2014 m. birželio 6 d. po smarkių liūčių buvo sugriauti rekonstruojami buitinių nuotekų tinklai, todėl nuotekos užteršė Nemuną.

Džiugina tai, kad pastaraisiais metais susidaro labai mažai ekstremaliųjų situacijų, kurių metu padaroma didelė žala aplinkai. Jų skaičius dėl aktyvios prevencinės veiklos nuolat mažėjo. Pavyzdžiui, 2002 m. susidarė 35 ekstremaliosios situacijos, kurių metu buvo padaryta didelė žala aplinkai, o pastaraisiais metais tokių situacijų susidaro 1 arba 2.

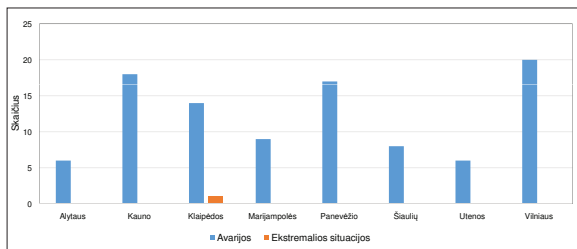
Registruota gaisrų atvirose teritorijose ir sulaikytų pažeidėjų skaičius 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

2014 m. užregistruoti 54 gaisrai atvirose teritorijose, kai buvo deginama pernykštė žolė. Užregistruotų gaisrų metu išdeginta daugiau kaip 18 ha pievų ar kitų atvirų teritorijų. Nustatyti 39 pažeidėjai, kuriems skirta 1117 Eur baudų ir paskaičiuota 912 Eur žala aplinkai. Nors užregistruotų gaisrų skaičius padidėjo, tačiau išdeginti plotai nėra dideli.

6.1.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius atskiruose Lietuvos regionuose

Registruotos ekstremaliosios situacijos, avarijos atskiruose Lietuvos regionuose 2014 m.

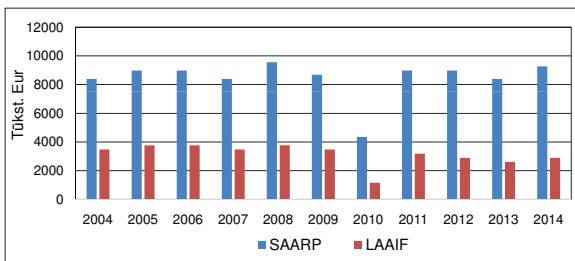
Duomenų šaltinis: Valstybinė aplinkos apsaugos tarnyba

Gaunamų pranešimų pasiskirstymas pagal regionų aplinkos apsaugos departamentus išlieka panašus kaip ir anksčiau, iš didžiųjų regionų pranešimų gaunama daugiau: Alytaus – 6; Kauno – 18; Klaipėdos – 14; Marijampolės – 9; Panevėžio – 17; Šiaulių – 8; Utenos – 6; Vilniaus – 20. Palyginti su 2013 m., sumažėjo avarinių situacijų Vilniaus regione.

Gaunami pranešimai apie avarijas ir kitas avarines situacijas operatyviai perduodami atsakingoms tarnyboms, kurios į juos reaguoja greitai. Skubus pasekmių šalinimas lemia nedidelį poveikį aplinkai.

6.2. Surinkta SAAR programų ir LAAI fondo programos lėšų

Surinkta lėšų SAAR programoms ir LAAI fondui 2004–2014 m.

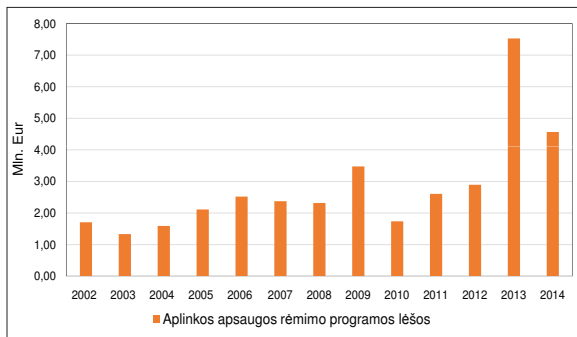
Duomenų šaltinis: Aplinkos ministerija

2014 m. savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos (SAARP) lėšos padidėjo 869 tūkst. Eur, o Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų (LAAI) fondo programos – 290 tūkst. Eur, palyginti su 2013 m. Tai atspindi didėjančią Lietuvoje veikiančių ūkio subjektų atsakingumą mokant aplinkosauginius mokesčius, suaktyvėjusią ekonomiką ir pagerėjusią mokesčių mokėtojų kontrolę. Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos tikslas – finansuoti savivaldybių vykdomas aplinkos apsaugos priemones. 2014 m. įplaukos į šią programą siekė apie 9268 tūkst. Eur.

Pagrindinis Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos uždavinys – remti visuomeninį ir privatų sektorius, įgyvendinant aplinkos apsaugos projektus, mažinančius neigiamą ūkinės veiklos įtaką aplinkai ir atitinkančius Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos strategiją. Šio fondo įplaukos 2014 m. siekė 2896 tūkst. Eur.

Lėšų didėjimas vertinamas teigiamai, nes SAARP ir LAAIF lėšų didėjimas atspindi teisės aktų, reglamentuojančių TIPK išdavimą, pasikeitimus ir aplinkosauginių mokesčių sumokėjimo kontrolės efektyvumo augimą.

6.3. Surinkta AAR programos lėšų

Surinkta lėšų AAR programai 2002–2014 m.

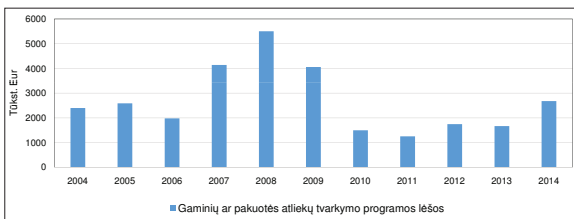
Duomenų šaltinis: Aplinkos ministerija

2014 m., palyginti su 2013 m., Aplinkos apsaugos rėmimo programai surinkta 2,96 mln. Eur mažiau lėšų – 4,57 mln. Eur. Šio tipo lėšų surinkimo apimtys, palyginti su ankstesniu trejų metų nuolatinio augimo laikotarpiu, mažėja, nes 2013 m. buvo išskirtinis didelės apimties žalos, padarytos aplinkai, išieškojimo iš teršėjo atvejis (apie 2,9 mln. Eur) ir atsirado naujas mokestis už žuvų išteklius (apie 1,6 mln. Eur). 2014 m. nebuvo patvirtinta jokių naujų finansavimo šaltinių, tad atmetus didelio žalos išieškojimo indėlio sumą galima teigti, kad surenkama pinigų suma stabilizavosi ir turėtų likti panaši, kol nėra keičiamas AARP įstatymas ir numatoma naujų lėšų šaltinių, galinčių papildyti AARP programą.

Lėšų, skirtų AARP, srautą galima vertinti kaip aplinkosauginių pažeidimų skaičiaus ir dydžio išvestinį apkrovos aplinkai rodiklį, stabili šių lėšų suma rodo, kad šios programos tikslas – finansuoti prioritetinių aplinkosaugos priemonių projektus – įgyvendinamas efektyviai, t. y. tobulėjant aplinkos apsaugos sistemai taisyklės pažeidžiamos rečiau, tačiau pažeidimų užfiksuojama dažniau.

6.4. Surinkta GPAT programos lėšų

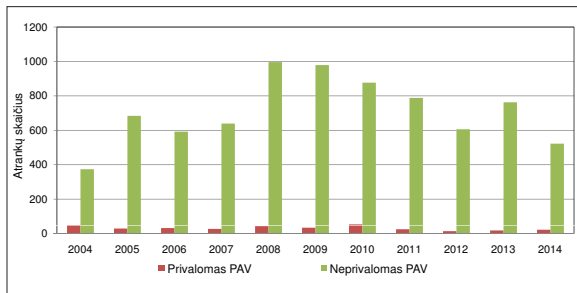
Sumokėti mokesčiai GPAT programai 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos ministerija

2004 m. aplinkos ministro įsakymu patvirtintos Gaminų ar pakuotės atliekų tvarkymo (GPAT) programos tikslas – aplinkos taršos mažinimas ir taršos atliekomis prevencija, finansuojant atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, funkcionavimą ir plėtrą, visuomenės ir savivaldybių darbuotojų mokymą, švietimą bei informavimą atliekų tvarkymo klausimais. Tai yra reikšminga ekonominė priemonė, skirta skatinti ūkio subjektus veiksmingiau tvarkyti gamybos proceso metu susidarancias atliekas, padėti savivaldybėms aprūpinti gyventojus atliekų tvarkymo infrastruktūra, pvz., pakuočių atliekų rūšiavimo konteineriais.

2014 m. GPAT programai buvo sumokėta apie 2679 tūkst. Eur mokesčių. Šis rodiklis, palyginti su 2013 m., padidėjo – 2013 m. surinktų šios rūšies mokesčių suma buvo apie 1665 tūkst. Eur. Tokių įplaukų šiai programai didėjimą lėmė tai, kad tam tikrų pakuočių, pvz., stiklo, buvo sutvarkyta mažiau, dėl to šių pakuočių gamintojai ir importuotojai į valstybės biudžetą sumokėjo mokesť už aplinkos teršimą.

6.5. Atlikta atrankų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai privalomo vertinimo

Planuojamų ūkinių veiklų, kurioms atlikta atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, skaičius 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

Žmogaus ūkinė veikla neišvengiamai veikia mus supančios aplinkos kokybę, ir dažniau neigiamai nei teigiamai. Atsižvelgiant į galimą skirtingų veiklos rūšių potencialiai neigiamą poveikį, vykdoma atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo (PAV). Šio proceso metu nustatoma, ar privaloma atlikti konkrečios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, ar planuojama veikla yra nedidelės apimties, ar negali sukelti reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai.

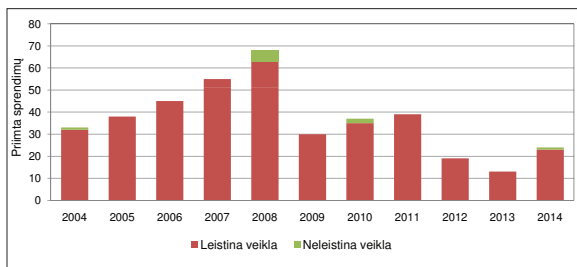
Planuojamų ūkinių veiklų, kurioms atliekama atranka dėl PAV, skaičius nuo 2008 m., kai buvo atliktos 1038 atrankos procedūros, mažėjo iki 2012 m., kai buvo atlikta 620 atrankų dėl privalomo planuojamos ūkinės veiklos PAV, o 2013 m. vėl padidėjo iki 781 atrankos. Atvejų, kai buvo nustatyta, kad planuojamai ūkinei veiklai poveikio aplinkai vertinimo procedūros yra privalomos, 2013 m., palyginti su 2012 m., skaičius padidėjo tik 4, o štai atrankų, kai PAV buvo neprivalomas, padaugėjo net 157. 2014 m., palyginti su 2013 m., atrankos procedūrų

sumažėjo nuo 781 (2013 m.) iki 544 (2014 m.), iš jų 22 atvejais PAV procedūros buvo privalomos. Tai sudaro apie 4 proc. visų 2014 m. atliktų atrankų; palyginti su 2013 m. (2,3 proc.), šis skaičius beveik padvigubėjo.

6.6. Priimta sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo

Priimta sprendimų dėl ūkinės veiklos, kuriai privalomas poveikio aplinkai vertinimas, 2004–2014 m.

Duomenų šaltinis: Aplinkos apsaugos agentūra

PAV procedūros įstatymo nustatyta tvarka yra atliekamos pakankamai ankstyvame projekto įgyvendinimo etape, kai dar įmanoma nagrinėti planuojamos ūkinės veiklos vietas ir technologijos alternatyvas, išvengti reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ar numatyti efektyvias priemones jam sumažinti. Jeigu vertinant nustatoma, kad planuojama plėtoti veikla kelia per didelį pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai, jos vykdyti gali būti neleista.

Atsižvelgiant į privalomo PAV rezultatus 2013 m. buvo priimta 13 sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo. Šis rodiklis yra 6 priimtais sprendimais mažesnis negu 2012 m. Tai labiausiai susiję su mažėjančiu planuojamų ūkinių veiklų, kurioms atliekama atranka dėl PAV, skaičiumi. 2013 m., kaip ir 2012 bei 2011 m., nebuvo atvejų, kai būtų reikėję priimti sprendimą neleisti vykdyti planuojamos ūkinės veiklos. 2014 m. buvo priimtas vienas toks sprendimas, tačiau palyginti su ankstesniais 2013 m., 2014 m. priimtų sprendimų leisti planuojamą ūkinę veiklą labai padaugėjo – nuo 13 (2013 m.) iki 23 (2014 m.). Tai leidžia tikėtis, kad vis daugiau ūkių kuriasi arba

plečiasi, bet kartu atsakingiau galvoja apie galimą žalą aplinkai ir atsisako potencialiai aplinkai pavojingų ūkinės veiklos plėtros planų. Taip mažinamas rizikos pakenkti aplinkai pavojus ateityje.

SANTRAUKA

Aplinkosauginė problema	Rodiklio būklės vertinimas
ORAS	
Foninis aplinkos oro užterštumas	😊
Pagrindinių oro teršalų vidutinės metinės koncentracijos labiausiai teršiamose Lietuvos miestų vietose	😐
Vidutinės paros KD_{10} koncentracijos ribinės vertės viršijimai	😞
8 val. O_3 koncentracijos siektinos vertės viršijimai	😐
1 val. NO_2 koncentracijos ribinės vertės viršijimai	😊
Į aplinkos orą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir bendrojo vidaus produkto (BVP) kaita	😊
Pramonės, energetikos ir transporto sektorių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir bendrojo vidaus produkto (BVP) kaita	😐
Į aplinkos orą išmetamų pagrindinių teršalų (SO_2 , NO_x , LOJ, KD, CO) kiekis	😐
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje	😊
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose	😐
VANDUO	
Upių ekologinė ir cheminė būklė	😐
Ežerų ir tvenkinių ekologinė ir cheminė būklė	😐
Kuršių marių ir Baltijos jūros ekologinė ir cheminė būklė	😐
Kuršių marių ir Baltijos jūros priekrantės vandens druskingumas	😐
Chlorofilo <i>a</i> koncentracijos pokyčiai Kuršių mariose	😐
Fitoplanktono kiekis ir biomasė Kuršių mariose	😐
Biogeninių medžiagų koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje	😐
Naftos angliavandenilių koncentracijos Baltijos jūroje	😐
Naftos angliavandenilių ir sunkiųjų metalų vidutinės koncentracijos Baltijos jūros dugno nuosėdose	😐
Gruntinio vandens išteklių balansas	😊
Požeminio vandens kokybė	😊

Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas	😊
Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas	😊
Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai	😞
Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai atskiruose Lietuvos regionuose	😞
Teršalų prietaka į Kuršių marias	😊
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandenių apsaugos srityje	😊
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandenių apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Paviršinių nuotekų išvalymas	😊
Paviršinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas	😞
Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose	😞
ATLIEKOS	
Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui	😊
Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui	😞
Surinktas pavojingųjų atliekų kiekis pagal atskiras jų rūšis	😊
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje	😊
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Surinktas gamybinių atliekų kiekis, tenkantis bendrojo vidaus produkto vienetui	😊
Komunalinių atliekų tvarkymas	😊
Pakuočių atliekų tvarkymas	😞
Gamybinių atliekų tvarkymas	😊
Padangų atliekų tvarkymas	😊

Pavojingųjų atliekų tvarkymas	☹️
Antrinių žaliavų panaudojimas	😊
KRAŠTOVAIZDIS IR BIOLOGINĖ ĮVAIROVĖ	
Šalies miškingumas ir miškų plotas	☹️
Vidutinė medžių lapų defoliacija miškuose	☹️
Lašišinių žuvų populiacijų gausumas	😊
Baltijos jūros krantų dinamika	☹️
Karstiniai procesai Šiaurės Lietuvos karstiniame regione (karstinės denudacijos ir smegduobių skaičiaus dinamika)	☹️
Miško gaisrų skaičius ir gaisraviečių plotai	☹️
Kirtimų mastas valstybiniuose ir privačiuose miškuose	☹️
Neteisėti kirtimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose	☹️
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje	☹️
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai gyvūnijos ir miškų naudojimo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	☹️
Savavališkos statybos saugomose teritorijose (išaiškinta, nugriauta, iteisinta, pokyčiai)	☹️
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje	☹️
Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai kraštovaizdžio tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose	☹️
Miško atkūrimas ir įveisimas	😊
Saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimas	😊
Saugomų teritorijų gamtotvarkos planų rengimas	☹️
KOMPLEKSNIS POVEIKIS APLINKAI	
Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius	😊
Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius atskiruose Lietuvos regionuose	😊
Surinkta SAAR programų ir LAAI fondo programos lėšų	☹️
Surinkta AAR programos lėšų	☹️
Surinkta GPAT programos lėšų	☹️
Atlikta atrankų dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai privalomo vertinimo	☹️
Priimta sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo	😊

PRIEDAI

1.1. Bendroji Saulės spinduliuotė, MJ/m²

Mėnuo	Kauno MS daugiametis vidurkis	Kauno MS*, 2014 m.	%	Šilutės MS daugiametis vidurkis	Šilutės MS, 2014 m.	%
1	60	83	138	55	75	136
2	125	110	88	107	115	107
3	265	280	106	241	270	112
4	386	500	130	386	518	134
5	567	554	98	558	609	109
6	591	541	92	601	595	99
7	566	681	120	561	711	127
8	475	485	102	448	491	110
9	293	389	133	277	390	141
10	152	212	139	141	170	121
11	59	62	105	58	56	97
12	38	51	134	33	40	121
Metinė	3577	3948	110	3466	4040	117

* Kauno duomenų sekose yra kelių dienų trūkių liepą.

1.2. Saulės spindėjimo trukmė, val.

Mėnuo Laikotarpis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Metų
2014 m.	79	69	153	257	239	196	327	215	203	127	42	33	1932
1961–1990 m.	38	67	126	178	258	276	264	242	163	100	41	29	1782

Sezonas Laikotarpis	Žiema (2013–2014)	Pavasaris	Vasara	Ruduo
2014 m.	178	649	738	372
1961–1990 m.	134	562	781	305

1.3. Ultravioletinė Saulės spinduliuotė, MED/h

Mėnuo	Kaunas, vid.	Kaunas, maks.	Palanga, vid.	Palanga, maks.
1	0,010	0,103	0,012	0,144
2	0,024	0,242	0,022	0,294
3	0,079	0,740	0,082	0,821
4	0,162	1,006	0,166	1,087
5	0,252	1,312	0,234	1,468
6	0,292	1,584	0,259	1,664
7	0,308	1,491	0,298	1,459
8	0,194	1,183	0,195	1,137
9	0,139	0,939	0,154	1,009
10	0,046	0,480	0,058	0,579
11	0,013	0,171	0,019	0,245
12	0,005	0,074	0,010	0,120

1.4. Bendras ozono kiekis, Dobsono vienetais

Mėnuo	2014 m. maks.	2014 m. vid.	2014 m. min.	1993–2012 m. vid.
1	398	337	267	336
2	516	370	313	372
3	418	341	272	382
4	414	371	345	377
5	395	362	328	366
6	394	360	320	353
7	378	342	322	336
8	378	339	315	319
9	348	303	274	303
10	332	286	249	291
11	361	274	245	290
12	401	319	262	307
Metinė	516	334	245	336

1.5. Oro temperatūra, °C

Mėnuo Laikotarpis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Metinė
	2014 m.	-5,6	0,4	4,4	8,5	12,9	14,2	20,2	17,6	13,2	7,3	2,6	-1,0
1961–1990 m.	-5,1	-4,6	-0,7	5,4	11,9	15,4	16,7	16,2	11,9	7,2	2,0	-2,4	6,2

Sezonas Laikotarpis	Žiema (2013–2014)	Pavasaris	Vasara	Ruduo
	2014 m.	-1,1	8,6	17,3
1961–1990 m.	-4,0	5,5	16,1	7,0

1.6. Kritulių kiekis, mm

Mėnuo Laikotarpis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Metinė
	2014 m.	49	30	44	23	64	66	59	115	32	55	25	68
1961–1990 m.	42	30	37	42	52	68	79	76	68	60	65	56	675

Sezonas Laikotarpis	Žiema (2013–2014)	Pavasaris	Vasara	Ruduo
	2014 m.	131	131	241
Standartinė klimato norma	128	131	223	193

1.7. Paviršinio vandens nuotėkis ir prietaka iš kitų valstybių, km³

Metai	Bendras Lietuvos upių nuotėkis, km ³	Prietaka iš kitų valstybių, km ³
1978	32,60	10,53
1979	32,16	11,07
1980	37,10	11,17
1981	24,29	9,84
1982	27,52	10,10
1983	29,76	8,74
1984	23,41	7,30
1985	30,63	9,68

Metai	Bendras Lietuvos upių nuotėkis, km ³	Prietaka iš kitų valstybių, km ³
1986	30,86	8,87
1987	29,07	8,50
1988	28,47	9,52
1989	29,02	9,25
1990	32,90	9,83
1991	25,34	8,45
1992	23,88	7,20
1993	28,44	8,75
1994	30,37	11,73
1995	30,00	8,48
1996	21,79	8,25
1997	22,53	7,09
1998	36,18	10,05
1999	30,58	9,97
2000	20,16	7,38
2001	25,21	6,63
2002	24,49	7,70
2003	16,80	7,01
2004	24,60	9,20
2005	24,54	9,52
2006	19,02	8,93
2007	27,21	8,66
2008	22,47	8,253
2009	21,072	9,521
2010	29,270	11,57
2011	26,047	9,190
2012	24,445	8,032
2013	25,789	10,345
2014	18,447	7,190

2014 m. ir daugiamečio paviršinio nuotėkio pasiskirstymas mėnesiais, m³/s

Mėnuo	Vid. daugiamečio vandens debitas	Vid. 2014 m. vandens debitas
1	454	555,00
2	471	540,00
3	750	660,00
4	1267	540,00
5	610	431,00
6	400	369,00
7	416	292,00
8	373	245,00
9	412	284,00
10	399	299,00
11	477	312,00
12	482	349,00

1.8. Vandens ir oro temperatūra Kuršių mariose ir Baltijos jūroje, °C

Oro temperatūra Lietuvos priekrantėje, °C

Mėnuo Vertės pavadinimas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Vid. metinė
Vidutinė oro temperatūra 2014 m.	-4,0	0,3	2,7	8,3	12,6	14,3	20,9	18,6	14,1	8,5	4,3	0,5	8,4
Maksimali oro temperatūra 2014 m.	7,5	7,5	14,7	22,0	25,6	22,1	29,1	31,1	23,4	15,8	11,6	8,0	31,1
Minimali oro temperatūra 2014 m.	-16,1	-8,8	-0,5	-0,5	1,2	8,3	13,8	11,1	6,7	-5,0	-10,5	-11,4	-16,1
Vidutinė oro temperatūra 1961–1990 m.	-2,8	-2,6	0,4	5,0	10,7	14,2	16,6	16,7	13,3	9,0	3,9	-0,1	7,0
Vidutinė oro temperatūra 2013 m.	-5,0	-1,0	-3,1	4,4	14,1	17,5	18,6	18,3	13,0	9,7	6,6	3,5	8,1

Vandens temperatūra Kuršių mariose, °C

Vertės pavadinimas \ Mėnuo	Mėnuo												Vid. metinė
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Vidutinė vandens temperatūra 2014 m.	1,5	0,3	5,5	9,8	14,7	16,9	22,4	20,2	16,2	10,1	5,1	1,1	10,3
Maksimali vandens temperatūra 2014 m.	5,3	2,2	13,1	17,2	24,2	22,4	28,4	27,0	21,0	14,5	10,3	5,0	28,4
Minimali vandens temperatūra 2014 m.	0,0	0,0	0,0	4,6	5,1	6,0	16,2	15,4	11,9	2,6	0,0	0,0	0,0
Vidutinė vandens temperatūra 2013 m.	0,2	0,1	0,2	4,7	15,7	19,1	19,0	20,4	15,2	10,2	6,8	2,8	9,5

Vandens temperatūra Baltijos jūroje, °C

Vertės pavadinimas \ Mėnuo	Mėnuo												Vid. metinė
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Maksimali vandens temperatūra 2014 m.	5,2	3,4	8,4	12,9	18,0	20,7	25,3	23,4	19,5	15,1	9,9	4,9	25,3
Vidutinė vandens temperatūra 2014 m.	2,1	1,2	3,9	7,5	10,8	13,8	18,3	19,1	15,9	11,3	7,1	3,3	9,5
Minimali vandens temperatūra 2014 m.	-0,3	-0,2	1,4	3,3	5,2	7,7	11,7	14,8	10,2	5,2	0,9	0,0	-0,3
Vidutinė vandens temperatūra 2013 m.	0,8	0,4	0,6	4,9	11,1	15,7	17,9	19,8	15,8	11,5	8,5	4,5	9,3

1.9. Maksimalus vėjo greitis Lietuvos pajūryje, m/s

Laikotarpis \ Mėnuo	1961–1990 m.	1991–2013 m.	2014 m.
1	34	32	24
2	30	30	17
3	34	28	28
4	26	21	16
5	24	20	16
6	25	40	16
7	34	36	16
8	26	32	22
9	30	25	17
10	40	31	18
11	36	32	16
12	35	40	24

2.1. Foninis aplinkos oro užterštumas 2014 m., $\mu\text{gS}/\text{m}^3$ arba $\mu\text{gN}/\text{m}^3$

Stotis	SO_2 , $\mu\text{gS}/\text{m}^3$	NO_2 , $\mu\text{gN}/\text{m}^3$	Aerolinis SO_4 , $\mu\text{gS}/\text{m}^3$	Suminis NO_3 , $\mu\text{gN}/\text{m}^3$	Suminis NH_3 , $\mu\text{gN}/\text{m}^3$
Aukštaitijos IM stotis	0,27	0,52	0,57	0,63	0,88
Žemaitijos IM stotis	0,24	0,71	0,58	0,76	0,98
Preilos EMEP stotis	0,30	1,02	0,70	0,55	1,01

2.2. Pagrindinių oro teršalų vidutinė metinė koncentracija labiausiai teršiamose Lietuvos miestų vietose, $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Stotis	$\text{KD}_{10} C_{\text{vid.}}$	$\text{NO}_2 C_{\text{vid.}}$	Ribinė vertė (RV)
Vilnius, Žirmūnai	40	33	40
Klaipėda, Šilutės plentas	34	24	40
Kaunas, Petrašiūnai	32	18	40
Mažeikiai	30	7	40
Naujoji Akmenė	29	-	40
Šiauliai	26	22	40
Kėdainiai	25	11	40
Jonava	21	10	40

2.3. Vidutinės paros KD_{10} koncentracijos ribinės vertės viršijimai

Stotis	Dienų skaičius, kai buvo viršyta paros ribinė vertė 2013 m.	Dienų skaičius, kai buvo viršyta paros ribinė vertė 2014 m.	Leistinas viršyti dienų skaičius
Vilnius, Žirmūnai	43	81	35
Klaipėda, Centras	35	43	35
Kaunas, Petrašiūnai	44	37	35
Klaipėda, Šilutės pl.	26	32	35
Vilnius, Senamiestis	22	25	35
Naujoji Akmenė	15	25	35
Mažeikiai	14	19	35
Šiauliai	49	18	35

Vilnius, Savanorių pr.	13	12	35
Kaunas, Noreikiškės	4	8	35
Kėdainiai	22	8	35
Jonava	13	6	35
Vilnius, Lazdynai	3	6	35
Panevėžys, Centras	28	4	35

2.4. 8 val. O₃ koncentracijos siektinos vertės viršijimai

Stotis	Vidutinis metinis siektinos vertės viršijimų skaičius 2012–2014 m.	Siektinos vertės viršijimų skaičius 2014 m.	Leidžiamas viršyti dienų skaičius
Vilnius, Lazdynai	4	6	25
Vilnius, Žirmūnai	2	5	25
Kaunas, Petrašiūnai	2	2	25
Kaunas, Noreikiškės	0	0	25
Klaipėda, Šilutės pl.	1	2	25
Šiauliai	0	1	25
Panevėžys, Centras	1	2	25
Jonava	2	4	25
Kėdainiai	2	1	25
Mažeikiai	3	7	25
Žemaitija	1	4	25
Aukštaitija	7	4	25
Dzūkija	8	4	25

2.5. 1 valandos NO₂ koncentracijos ribinės vertės viršijimai, µg/m³

Stotis	2013 m.	2014 m.	Ribinė vertė
Vilnius, Žirmūnai	192	183	200
Vilnius, Lazdynai	96	145	200
Kaunas, Dainava	156	144	200
Vilnius, Savanorių pr.	166	134	200
Šiauliai	146	127	200
Mažeikiai	80	126	200
Klaipėda	117	111	200

Kaunas, Noreikiškės	129	109	200
Kaunas, Petrašiūnai	97	98	200
Panevėžys	155	98	200
Kėdainiai	91	87	200
Jonava	98	70	200

2.6. Į aplinkos orą išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio (tūkst. t) ir bendrojo vidaus produkto (mln. Eur) kaita

Metai Rodikliai	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Išmestas į aplinkos orą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis CO ₂ ekvivalentu, tūkst. t	19361	22866	23221	25219	24300	19972	20744	21071	20915	19800
BVP to meto kainomis, mln. Eur	12436	20969	24104	28739	32414	26654	27710	30958	32940	34601

2.7. Pramonės, energetikos ir transporto sektorių išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio (tūkst. t) ir bendrojo vidaus produkto (mln. Eur) kaita

Metai Rodikliai	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pramonė	56,2	73	76,7	71,9	77,8	78,1	79,3	73,2	71	69,1
Energetika	191,3	188,5	184,2	168	147,2	143,6	197,4	196,7	211,9	159,5
Transportas	198,1	128,2	135,8	163,4	113,8	110,5	114,6	96,3	84,8	67,1
BVP to meto kainomis, mln. Eur	12436	20969	24104	28739	32414	26654	27710	30958	32940	34601

2.8. Į aplinkos orą išmetamų pagrindinių teršalų kiekis, tūkst. t

Metai Rodikliai	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Anglies monoksidas (CO)	281,5	190,3	199,8	208,0	177,2	169,2	210,8	194,2	187,4	146,4
Sieros dioksidas (SO ₂)	43,1	43,7	42,9	38,7	27,0	29,5	38,1	35,5	36,4	18,9
Kietosios dalelės (KD)	12,7	14,0	14,7	13,7	13,3	13,6	15,5	17,0	26,8	20,8
Azoto oksidai (NO _x)	47,5	57,6	61,4	69,3	54,8	53,5	57,8	50,5	57,8	46,2
Lakieji organiniai junginiai (LOJ)	60,8	84,1	77,9	73,6	66,4	66,2	69,0	69,0	59,3	63,4

2.9. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje, vnt.

Metai	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pažeidimų skaičius	1922	1841	1626	1346	1461	1032	853	832	701	719

2.9.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai aplinkos oro apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose, vnt.

Metai Regionas	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alytaus	161	171	87	96	138	72	69	23	43	38
Kauno	321	366	305	261	289	195	141	195	108	155
Klaipėdos	303	441	390	149	139	76	72	47	39	34
Marijampolės	166	115	138	154	138	100	65	31	21	57
Panevėžio	168	170	128	107	109	118	70	93	40	73
Šiaulių	243	143	198	286	18	254	229	333	359	252
Utenos	258	187	61	65	64	43	50	30	19	31
Vilniaus	302	248	319	228	252	174	157	74	71	79

3.1.1. Upių ekologinė būklė

Ekologinės būklės klasė	Vandens telkinių dalis procentais	Vandens telkinių skaičius
Labai gera ekologinė būklė	9	75
Gera ekologinė būklė	40	327
Vidutinė ekologinė būklė	35	291
Bloga ekologinė būklė	11	87
Labai bloga ekologinė būklė	5	42

3.1.2. Ežerų ir telkinių ekologinė būklė

Ekologinės būklės klasė	Vandens telkinių dalis procentais	Vandens telkinių skaičius
Labai gera ekologinė būklė	6	21
Gera ekologinė būklė	54	192
Vidutinė ekologinė būklė	26	94
Bloga ekologinė būklė	11	41
Labai bloga ekologinė būklė	3	9

3.3. Kuršių marių ir Baltijos jūros priekrantės vandens druskingumas (vid. daugiamečiai), prom.

Zona, laikotarpis	Mėnuo												Metinė
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ventė, 2014 m.	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,09	0,10	0,08	0,05	0,39	0,08
Nida (marios) 2014 m.	0,24	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,14	0,26	0,12	0,15	0,08
Klaipėdos uostas 2014 m.	0,96	0,80	1,37	1,04	2,96	4,03	1,27	4,90	3,17	3,25	2,72	4,61	2,59
Klaipėdos uostas 2013 m.	2,05	1,75	0,92	1,21	1,96	2,51	2,72	2,47	4,10	2,37	1,18	0,87	2,01

3.4. Chlorofilo *a* koncentracijos pokyčiai Kuršių mariose, µg/l

Zona	Metai				
	2010	2011	2012	2013	2014
Klaipėdos sąsiauris	45,53	37,27	18,98	31,48	27,74
Šiaurinė Kuršių marių dalis	56,18	47,29	39,89	41,22	37,61
Centrinė Kuršių marių dalis	61,41	56,98	50,31	59,62	35

3.5. Fitoplanktono kiekis ir biomasė Kuršių mariose, $\mu\text{g}/\text{l}$

Zona \ Metai	2010	2011	2012	2013	2014
Klaipėdos sąsiauris	26,84	24,08	8,76	19,65	19,89
Šiaurinė Kuršių marių dalis	19,09	23,53	31,09	20,82	24,88
Centrinė Kuršių marių dalis	26	27,55	26,36	26,88	20,29

3.6. Biogeninių medžiagų koncentracijos Kuršių mariose ir Baltijos jūroje, mg/l

Metai \ Rodiklis	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bendrasis azotas Baltijos jūroje	0,62	0,81	0,51	0,32	0,31	0,32	0,36	0,32	0,34	0,33	0,42	0,31	0,44	0,52	0,51	0,26	0,39	0,32
Bendrasis fosforas Baltijos jūroje	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,06	0,03	0,02	0,02	0,01
Bendrasis azotas Kuršių mariose	1,25	1,38	1,77	1,26	1,56	1,59	1,12	1,31	1,33	1,47	1,70	1,27	1,61	1,73	1,58	1,55	1,42	1,47
Bendrasis fosforas Kuršių mariose	0,18	0,12	0,14	0,09	0,09	0,10	0,09	0,09	0,11	0,12	0,07	0,10	0,10	0,15	0,09	0,09	0,08	0,07

3.7. Naftos angliavandenilių koncentracijos Baltijos jūroje, mg/l

Zona \ Stotis	3	4	5	6	7	B-1	1	1B	2	20	20A	64	B-4	N-6
Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zona	0,05	0,09	0,07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Baltijos jūros priekrantė	-	-	-	0,08	0,09	0,07	-	-	-	-	-	-	-	-
Teritorinė jūra	-	-	-	-	-	-	0,07	0,06	0,09	0,06	0,06	0,05	0,05	0,07

3.8. Sunkiųjų metalų vidutinės koncentracijos Baltijos jūros dugno nuosėdose, mg/kg

Zona Metalas	Kuršių marių vandenu išplitimo Baltijos jūroje zona	Baltijos jūros priekrantė	Teritorinė jūra
Hg _{x100}	0,900	0,600	0,700
Cd _{x100}	5,00	4,00	4,00
Pb	2,7	3,3	3,0
Ni	3,0	2,7	4,3
Cr	11,8	11,7	7,7
Cu	0,9	0,6	1,9
Sn	0,5	0,5	0,5
Zn	11,5	12,2	14,8
V	7,6	6,9	7,5

3.11. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas, mln. m³

Rodiklis Metai	Paimta	Naudota energetikai	Naudota žuvininkystei	Naudota pramonei
2004	5293,1	5183,8	74,5	30,4
2005	3759,1	3650,3	73,3	30,0
2006	3611,0	3505,8	72,2	30,2
2007	4369,7	4262,2	74,3	30,4
2008	4548,0	4443,5	74,8	27,2
2009	5219,8	5124,0	73,2	20,2
2010	3721,7	3638,0	61,8	19,7
2011	2863,7	2779,7	58,1	23,9
2012	2793,3	2708,9	55,6	27,1
2013	2689,3	2603,4	54,8	29,0

3.11.1. Paviršinio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose, 2013 m., tūkst. m³

Rodiklis Regionas	Paimta	Naudota energetikai	Naudota žuvininkystei	Naudota pramonei
Kauno	2441008,4	2417234,7	6741,0	16921,9
Vilniaus	175292,6	163168,7	10990,5	832,7
Utenos	38040,0	22703,8	14516,2	738,4
Šiaulių	10876,0	0,0	6290,0	4586,0

Klaipėdos	10161,8	303,5	2830,0	5553,2
Alytaus	7612,6	12,9	7447,8	105,0
Marijampolės	5940,0	0,0	5881,0	59,0
Panevėžio	398,0	0,0	125,0	226,0

3.12. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas, mln. m³

Rodiklis Metai	Paimta	Naudota ūkiui ir buičiai	Naudota pramonei
2004	157,3	97,2	17,1
2005	157,2	96,8	18,5
2006	164,3	99,1	18,5
2007	154,6	95,7	20,5
2008	150,0	94,1	18,4
2009	140,4	89,3	15,7
2010	138,5	89,7	15,3
2011	135,9	90,0	14,7
2012	132,3	89,2	15,5
2013	139,6	95,7	13,7

3.12.1. Požeminio vandens paėmimas ir naudojimas atskiruose Lietuvos regionuose, mln. m³

Rodiklis Regionas	Paimta	Naudota ūkiui ir buičiai	Naudota pramonei
Vilniaus	39,7	33,4	1,0
Kauno	31,2	20,6	1,8
Klaipėdos	20,5	13,7	2,8
Šiaulių	16,1	9,6	1,9
Panevėžio	12,7	6,1	4,0
Alytaus	6,8	5,0	0,3
Marijampolės	6,3	3,6	0,8
Utenos	6,3	3,5	1,1

3.13. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai, t

Metai Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
BDS ₇	3424,0	3818,3	3421,7	3576,4	2394,4	1784,8	1839,9	1797,5	1414,4	1524,3
Skendinčiosios medžiagos	4563,5	4606,9	4344,9	5772,2	3871,2	3323,3	3496,3	3414,8	2995,2	3164,6
Bendrasis azotas	2929,3	2837,6	2819,2	2743,8	2368,4	1978,8	1919,9	1963,3	1768,8	1801,7
Bendrasis fosforas	362,3	355,3	336,8	302,7	241,9	186,5	167,4	150,0	133,8	139,5
Nafta ir jos produktai	63,1	63,2	58,8	62,3	46,1	40,5	47,3	40,5	36,5	30,7

3.13.1. Iš sutelktosios taršos šaltinių į vandens telkinius patekę teršalų kiekiai atskiruose Lietuvos regionuose, t/m.

Regionas Rodiklis	Vilniaus	Klaipėdos	Kauno	Šiaulių	Alytaus	Panevėžio	Marjampolės	Utenos
BDS ₇	460,7	306,7	310,1	135,5	98,4	100,3	63,6	49,0
Skendinčiosios medžiagos	1248,5	509,5	482,7	215,0	310,4	175,9	138,5	84,1
Bendrasis azotas	465,6	269,4	486,7	238,0	71,4	115,7	95,7	59,2
Bendrasis fosforas	40,3	16,1	29,0	20,9	8,0	10,6	8,6	6,1
Nafta ir jos produktai	7,7	4,6	2,6	1,2	1,8	8,7	0,8	3,2

3.14. Teršalų prietaka į Kuršių marias, t/m.

Metai Parametrai	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
BDS ₇	83136	72735	68924	63990	57718	71117	57802	49649	56285	56438	52592
Bendrasis azotas	29340	39569	33459	33419	27554	31934	33676	32493	35390	34083	35119
Bendrasis fosforas	2179	1231	1508	1352	1378	1339	1361	1268	1141	1179	1259

3.15. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandens apsaugos srityje, vnt.

Metai	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pažeidimų skaičius	1842	2084	1883	1538	1652	1646	1204	948	860	826	1017

3.15.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai vandens apsaugos srityje atskiruose Lietuvos regionuose, vnt.

Metai Regionas	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alytaus	231	231	216	246	244	145	121	89	96	88
Kauno	402	397	261	283	282	189	148	153	180	157
Klaipėdos	532	364	272	280	301	238	166	186	160	136
Marijampolės	95	101	95	170	197	122	103	64	50	58
Panevėžio	135	142	135	106	119	67	95	56	67	114
Šiaulių	239	191	165	188	147	170	97	115	139	193
Utenos	217	256	187	129	117	71	58	52	34	88
Vilniaus	233	201	207	250	239	202	160	145	100	183

3.16. Paviršinių nuotekų išvalymas, mln. m³

Metai Rodiklis	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Išvalytos iki nustatytų normų	4,3	5,3	5,2	4,6	6,3	4,8	5,8	7,1	6,2	6,7
Nepakankamai išvalytos	0,5	0,5	0,2	0,2	0,3	0,6	0,2	0,2	0,2	0,2
Nevalytos	43,8	44,4	42,8	40,2	50,4	45,8	47,7	57,9	50,8	56,8

3.16.1. Paviršinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose mln. m³/m.

Regionas Rodiklis	Kauno	Klaipėdos	Vilniaus	Alytaus	Panevėžio	Utenos	Šiaulių	Marijampolės
Išvalytos iki nustatytų normų	2357,3	870,4	833,8	673,2	418,6	274,9	248,8	226,1
Nepakankamai išvalytos	37,0	271,4	358,1	0,0	0,0	0,0	19,3	11,2
Nevalytos	7026,8	8987,1	3789,1	2285,4	3490,1	1229,3	17028,1	2492,4

3.17. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas, mln. m³/m.

Rodiklis	Metai										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Išvalytos iki nustatytų normų	106,4	115,1	110,7	129,6	126,7	150,8	164,4	168,0	174,5	168,3	
Nepakankamai išvalytos	64,8	56,0	53,6	57,2	47,8	18,8	17,0	13,2	4,9	7,7	
Nevalytos	0,4	0,7	0,6	0,6	0,5	0,1	0,1	0,1	0,03	0,02	

3.17.1. Ūkio, buities ir gamybinių nuotekų išvalymas atskiruose Lietuvos regionuose, tūkst. m³

Rodiklis	Regionai							
	Vilniaus	Kauno	Klaipėdos	Šiaulių	Panevėžio	Marjampolės	Utenos	Alytaus
Išvalytos iki nustatytų normų	47964,5	31079,5	27848,4	25434,2	14474,9	7408,0	7219,0	6915,7
Nepakankamai išvalytos	2147,4	3879,7	671,1	30,9	245,4	496,5	14,6	243,4
Nevalytos	0,0	0,5	14,1	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5

4.1. Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui, kg

Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui Lietuvoje, kg

Rodiklis	Metai							
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mišrios komunalinės	317,134	334,385	339,265	311	314,385	320,112	327,675	312,264
Antrinės žaliavos	23,057	22,621	26,103	23	37,781	72,644	92,846	76,793
Kitos komunalinės	50,406	43,992	42,296	27	28,937	41,067	24,682	43,658
Iš viso	390,597	400,998	407,664	361	381,103	433,823	445,202	432,715

Surinktas komunalinių atliekų kiekis, tenkantis vienam gyventojui Europos Sąjungos šalyse 2013 m., kg

Šalis	Susidarė, kg/gyventojui	Šalis	Susidarė, kg/gyventojui
Rumunija	272	Švedija	458
Estija	293	Europos šalių vidurkis	459
Lenkija	297	Jungtinė Karalystė	482
Slovakija	304	Italija	491
Čekija	307	Suomija	493
Bosnija ir Hercegovina	311	Norvegija	496

Latvija	312	Graikija	506
Serbija	336	Juodkalnija	507
Islandija	345	Nyderlandai	526
Vengrija	378	Prancūzija	530
Makedonija	384	Malta	570
Kroatija	404	Austrija	578
Turkija	406	Airija	586
Slovėnija	414	Vokietija	617
Bulgarija	432	Kipras	624
Lietuva	433	Liuksemburgas	653
Belgija	439	Šveicarija	702
Portugalija	440	Danija	747
Ispanija	449		

4.2. Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui, kg

Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui Lietuvoje 2004–2013 m., kg

Metai	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
kg/gyventojui	68,1	77,3	83,6	101,4	98,2	78,1	82,9	96,1	101,1	108,1

Vidaus rinkai pateiktų pakuočių kiekis, tenkantis vienam gyventojui Europos Sąjungos šalyse 2012 m., kg

Šalis	kg / gyventojui	Šalis	kg / gyventojui
Vokietija	206,23	Švedija	136,03
Liuksemburgas	202,67	Suomija	132,2
Italija	190,55	Malta	125,29
Prancūzija	187,36	Lenkija	122,69
Airija	176,48	Latvija	105,13
Jungtinė Karalystė	167,27	Vengrija	102,1
Nyderlandai	164,07	Lietuva	101,12
Danija	160,05	Slovėnija	98,2
ES27	156,83	Čekija	91,56
Belgija	154,16	Kipras	86,75
Estija	149,15	Slovakija	82,91

Austrija	148,7	Graikija	70,07
Portugalija	145,34	Rumunija	52,82
Ispanija	143,73	Bulgarija	45

4.3. Surinktas pavojingųjų atliekų kiekis pagal atskiras jų rūšis, t

Rodiklis \ Metai	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Panaudoti tirpikliai	110	91	38	33	68	55	115
Rūgščių, šarmų arba druskų atliekos	11249	12182	6501	3629	4723	4358	4242
Naudota alyva	5727	5743	4607	3989	4001	3328	3379
Panaudoti cheminiai katalizatoriai	22	0	0	0	14	28	24
Netinkamos naudoti cheminės atliekos	674	546	746	630	1303	801	1023
Mišrios cheminės atliekos	117	315	366	1112	343	383	628
Cheminės nuosėdos ir liekanos	46374	55333	39309	45548	46311	34650	45208
Pramoninių nuotekų valymo dumblas	798	509	600	231	176	151	111
Atliekų apdorojimo dumblas ir skystosios atliekos*	-	-	-	-	62	76	95
Sveikatos priežiūros priemonių užkrečiamosios atliekos	241	759	950	1120	883	1144	1150
Stiklo atliekos	3849	1190	355	244	99	112	0
Atliekos, kuriose yra polichlorintųjų bifenilų (PCB)	56	42	40	67	40	32	48
Nebenaudojamos transporto priemonės	9179	13899	14306	16382	21198	25010	30724
Nebenaudojama elektros ir elektroninė įranga	495	3931	1918	2656	4022	4553	4382
Nebenaudojamų mašinų ir įrangos sudedamosios dalys	11672	10794	11230	17142	17215	19251	17530
Mišrios ir neišrūšiuotos medžiagos	10	0	7	17	65	46	67
Rūšiavimo atliekos	77	447	7048	10529	17846	15455	15203

Statybinės ir griovimo atliekos	2323	223	79	73	604	522	612
Asbesto atliekos	738	2390	2728	4528	5045	16166	14167
Deginimo atliekos	75	179	57	328	80	368	944
Žemė ir žemkasių iškasos	2150	4465	9875	1496	18295	8446	33343
Atliekų apdorojimo atliekos*	-	-	-	-	1139	114	4883
Iš viso	95936	113038	100760	109653	143531	135047	177876

* Nauja statistinė grupė

4.4. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje

Metai	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014
Pažeidimų skaičius	1334	1744	2281	2911	2373	2650	2290	2202	1374	1403	1582

4.4.1. Nustatyti administraciniai teisės pažeidimai atliekų tvarkymo srityje atskiruose Lietuvos regionuose

Regionas \ Metai	2010	2011	2012	2014
Alytaus	289	118	96	191
Kauno	343	178	240	293
Klaipėdos	192	117	160	145
Marijampolės	282	260	175	104
Panevėžio	235	105	99	134
Šiaulių	259	147	243	375
Utenos	141	99	89	64
Vilniaus	461	350	301	276

4.5. Surinktas gamybinių atliekų kiekis, tenkantis bendrojo vidaus produkto vienetui, t/mln. Eur

Metai	t/mln. Eur
2004	227,0
2005	201,5
2006	179,1

2007	152,1
2008	135,7
2009	142,6
2010	144,7
2011	132,5
2012	120,1
2013	117,5

4.6. Komunalinių atliekų tvarkymas

Komunalinių atliekų tvarkymas Lietuvoje 2006–2013 m., tūkst. t

Metai	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Šalinimas sąvartynuose	1209,755	1241,701	1236,741	1092,800	1078,109	1033,580	970,559	798,328
Deginimas	0,162	0,198	0,359	0,100	1,320	7,350	0,216	91,603
Perdirbimas, kompostavimas	80,194	51,422	59,350	57,100	62,472	114,795	185,319	236,629
Eksportas	33,741	50,159	60,470	49,600	105,795	137,002	126,931	119,363
Iš viso	1323,853	1343,480	1356,921	1199,600	1247,696	1292,726	1283,025	1245,923

Komunalinių atliekų, pašalintų sąvartyne, dalis (proc.) nuo viso sutvarkyto kiekio Europoje 2013 m.

Šalis	Pašalinta sąvartyne, proc.	Šalis	Pašalinta sąvartyne, proc.
Vokietija	0	Čekija	56
Šveicarija	0	Ispanija	60
Belgija	1	Lenkija	63
Nyderlandai	1	Lietuva	64
Švedija	1	Vengrija	65
Danija	2	Bulgarija	70
Norvegija	2	Slovakija	77
Austrija	4	Kipras	79
Estija	16	Graikija	81
Liuksemburgas	17	Latvija	83
Suomija	25	Kroatija	85
Prancūzija	28	Malta	88
Jungtinė Karalystė	35	Rumunija	97

Italija	38	Juodkalnija	99
Slovėnija	38	Turkija	99
Arija	42	Makedonija	100
Islandija	49	Serbija	100
Europos ŗalių vidurkis	50	Bosnija ir Hercogovina	100
Portugalija	50		

4.7. Panaudota ir (ar) eksportuota pakuočių atliekų, t

Metai Rodiklis	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stiklinė	30287	39526	45875	40989	46850	46354	36434
Plastikinė	18390	21088	19458	21689	23477	23213	27105
Popierinė/ kartoninė	69136	75166	60295	68763	74178	70582	79925
Metalinė	8095	8849	6946	8039	8958	9741	9896
Kombinuota	445	415	199	181	233	720	1151
Medinė	24468	27250	19621	24955	30208	37819	17694

4.8. Gamybinių atliekų tvarkymas, tūkst. t

Gamybinių atliekų, surinktų Lietuvoje, tvarkymas, tūkst. t

Metai Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Šalinimas sąvartynuose ir kt. būdais	2369	2446	2544	2425	2253	2325	2292	2298	2318	2363
Deginimas	190	226	213	179	196	130	111	104	106	137
Naudojimas ir (ar) perdirbimas	799	823	1026	1223	1253	736	941	970	816	845
Išvežimas iš šalies	576	616	625	627	625	447	546	629	369	432

Gamybinių atliekų (išskyrus fosfogipso), surinktų Lietuvoje, tvarkymas 2004–2013 m., tūkst. t

Metai Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Šalinimas sąvartynuose ir kt. būdais	542	490	568	390	366	252	248	195	326	253

Deginimas	190	226	213	179	196	130	111	104	106	137
Naudojimas ir (ar) perdirbimas	799	823	1026	1223	1253	736	941	970	816	845
Išvežimas iš šalies	576	616	625	627	625	447	546	629	369	432

4.9. Padangų atliekų tvarkymas, t

Metai	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tvarkymo būdas								
Surinkta	19034	19521	18746	13543	16632	20045	20073	19356
Iš viso sutvarkyta	19413	18430	20030	14664	16124	18722	20619	19800
Tvarkymas:								
Perdirbimas ir panaudojimas (išskyrus panaudojimą energijai gauti)	10947	10312	10858	7895	8790	10117	11140	10029
Panaudojimas energijai gauti	7193	8089	9084	6710	7273	8574	8906	9162
Išvežimas iš šalies	907	29	88	59	61	31	339	566
Saugojimas	5093	6084	4961	3608	3961	5244	4580	4211

4.10. Pavojingųjų atliekų tvarkymas, tūkst. t

Rodiklis	Išvertimas ant žemės ar po žeme	Išvežimas iš šalies	Deginimas	Naudojimas ir (ar) perdirbimas	Šalinimas kitais būdais	Apdorojimas
Metai						
2004	3	3	3	108	9	13
2005	2	2	8	72	0	20
2006	2	3	9	65	0	22
2007	2	4	2	81	0	29
2008	2	6	1	79	0	28
2009	7	17	1	61	0	25
2010	5	18	3	52	0	31
2011	5	25	4	95	0	26
2012	15	21	1	70	0	34
2013	14	26	1	59	0	52

4.11. Antrinių žaliavų panaudojimas, tūkst. t

Metai \ Atliekų rūšis	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Metalas	620	642	632	413	577	673	434	488
Popierius	90	102	109	90	105	112	124	131
Stiklas	38	37	50	54	59	57	74	65
Plastikas	25	24	26	23	27	29	51	45
Padangos	12	19	20	15	16	19	20	19
Iš viso	785	824	837	595	784	890	702	748

5.1. Šalies miškų plotas, mln. ha, ir miškingumas, proc.

Metai \ Rodiklis	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Miškų plotas	2,03	2,05	2,07	2,09	2,12	2,14	2,14	2,15	2,16	2,17	2,17	2,17	2,18
Miškingumas	31,2	31,3	31,7	32,0	32,5	32,7	32,8	32,9	33,1	33,2	33,3	33,3	33,3

5.2. Vidutinė medžių lajų defoliacija miškuose, proc.

Metai \ Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Vidutinė defoliacija	21,6	20,3	20,5	19,9	20,5	21,3	22,6	21,2	22,6	21,6	22,2
Sąlygiškai sveikų medžių dalis	10,7	14,1	15,3	20,2	23,9	18,6	14,7	15,6	16,3	18,5	20,3
Pažeistų medžių dalis	13,9	11,1	12,0	12,5	19,6	17,8	21,3	15,4	24,5	19,7	24,2

5.3. Lašių jauniklių gausumo dinamika Žeimenos upės baseine, ind./100 m²

Metai \ Upė, rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Žeimena	3,40	1,78	2,58	5,00	2,90	3,90	0,20	6,90	2,00	2,40	3,70
Mera	0,00	0,00	0,05	0,45	0,25	0,08	0,00	0,05	0,00	0,08	0,20
Mažieji intakai	0,59	0,13	0,00	0,00	0,00	1,10	-	0,00	0,40	0,00	-
Vidurkis baseinui	1,10	0,43	0,53	1,82	1,05	1,70	0,10	2,30	0,80	0,83	2,00

5.4. Kranto erozijos pokyčiai Melnragėje I (nuo Klaipėdos uosto molo į šiaurę) per pastaruosius penkerius metus (2009–2014 m.)

Matavimo profiliai Melnragėje I \ Metai	2009	2012	2014
1	0	0	0
2	9	5	4,5
3	8	4,9	4,4
4	9	5	4,3
5	7	5,5	4,9
6	10	5,5	5,1

5.5. Karstiniai procesai Šiaurės Lietuvos karstiniame regione

Gipso cheminės denudacijos intensyvumas Tatulos baseine, m^3/km^2 per metus

Metai	Išmatuota	Apskaičiuota	Metai	Išmatuota	Apskaičiuota
1963	121	105	1989	-	120
1964	107	94	1990	-	138
1965	179	115	1991	-	117
1966	160	121	1992	-	105
1967	218	127	1993	-	105
1968	61	114	1994	217	144
1969	115	95	1995	222	132
1970	130	98	1996	146	92
1971	100	96	1997	180	120
1972	99	89	1998	288	148
1973	65	73	1999	275	117
1974	122	104	2000	144	91
1975	57	87	2001	-	150
1976	59	60	2002	148	108
1977	97	61	2003	-	101
1978	191	144	2004	245	156
1979	89	126	2005	199	160
1980	-	139	2006	85	63
1981	-	144	2007	136	121
1982	-	126	2008	142	129

1983	-	133	2009	156	141
1984	-	107	2010	167	151
1985	-	140	2011	145	106
1986	-	147	2012	118	99
1987	-	131	2013	166	125
1988	-	121	2014	118	85

Smegduobių atsiradimo kaita per metus Biržų regioninio parko teritorijoje 1997–2014 m.

Metai	Smegduobių kiekis, vnt.	
	Per metus	Iš viso
1997	22	48
1998	38	86
1999	42	128
2000	56	184
2001	43	227
2002	44	271
2003	26	297
2004	52	349
2005	34	383
2006	15	398
2007	3	401
2008	15	416
2009	16	432
2010	19	451
2011	15	466
2012	8	474
2013	18	492
2014	30	522

5.6. Miško gaisrų skaičius ir gaisraviečių plotai, ha

Rodiklis	Metai										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Miško gaisrų skaičius, vnt.	301	1545	251	301	507	110	142	79	122	155	

Bendras gaisraviečių plotas, ha	51	1199	38	112	315	21,5	292,8	20,3	24,69	161,58
Vidutinis vienos gaisravietės plotas, ha	0,17	0,78	0,15	0,37	0,62	0,20	2,06	0,26	0,20	1,04

5.7. Kirtimų mastas valstybiniuose ir privačiuose miškuose, mln. m³

Rodiklis	Metai											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Valstybiniuose miškuose	3,60	3,60	3,54	3,51	3,49	3,67	3,77	4,00	3,81	3,86	3,82	
Privačiuose ir nuosavybės teisei atkurti rezervuotuose miškuose	2,70	2,60	2,50	2,90	2,30	2,00	3,60	3,30	3,20	3,50	3,80	
Iš viso	6,30	6,20	6,04	6,41	5,79	5,70	7,40	7,30	7,01	7,36	7,62	

5.8. Neteisėti kirtimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose, m³

Rodiklis	Metai											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Valstybiniuose miškuose	8102	6204	2706	1835	1392	2272	1924	1673	2453	1150	1469	2266
Privačiuose miškuose	35240	33290	13041	16054	9925	5958	11976	8138	6018	5247	6361	7717
Iš viso	43342	39494	15747	17889	11317	8230	13900	9811	8471	6397	7830	9983

5.9. Nustatyti gyvūnijos ir miškų apsaugos reikalavimų pažeidimai, vnt.

Gyvūnijos apsaugos reikalavimų pažeidimai, vnt.

Metai	Medžioklės reikalavimų pažeidimai	Žvejybos reikalavimų pažeidimai	Iš viso gyvūnijos išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimų
2006	630	4721	5444
2007	745	4310	5055
2008	689	4342	5031
2009	767	5003	5770
2010	759	4086	4845
2011	461	2322	2844
2012	569	3264	3913
2013	425	3797	4293
2014	484	3371	3855

Miškų apsaugos reikalavimų pažeidimai, vnt.

Metai	Iš viso miškų apsaugos pažeidimų
2006	4380
2007	3645
2008	3279
2010	1999
2011	1300
2012	698
2013	838
2014	782

5.9.1. Nustatyti gyvūnijos ir miškų apsaugos reikalavimų pažeidimai atskiruose Lietuvos regionuose, vnt.

Regionai	Medžiojamųjų ir kitų gyvūnų išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimai	Žuvų išteklių naudojimo reikalavimų pažeidimai	Iš viso gyvūnijos apsaugos reikalavimų pažeidimų	Iš viso miškų naudojimo reikalavimų pažeidimų
Alytaus	21	299	320	112
Kauno	78	414	492	118
Klaipėdos	117	954	1071	85
Marijampolės	25	206	231	106
Panevėžio	47	125	172	92
Šiaulių	141	423	564	109
Utenos	28	440	468	90
Vilniaus	27	510	537	70
Iš viso	484	3371	3855	782

5.10. lentelė. Savavališkos statybos saugomose teritorijose (išskyrus Trakų istorinį nacionalinį parką, Pavilnių ir Verkių regioninius parkus bei valstybinius draustinius), savavališkų statybų skaičius

Metai	Užfiksuotų savavališkų statybų skaičius
2002	46
2003	77
2004	71
2005	157
2006	152
2007	128
2008	130

2009	49
2010	37
2011	8
2012	22
2013	21
2014	19

5.11. Kraštovaizdžio apsaugos reikalavimų pažeidimai, vnt.

Metai	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pažeidimų skaičius	1354	1627	1684	1770	1191	1038	669	718	914	903

5.11.1. Kraštovaizdžio apsaugos reikalavimų pažeidimai atskiruose Lietuvos regionuose, vnt.

Metai Regionas	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alytaus	224	228	201	234	210	181	116	90	66	95	137
Kauno	183	177	240	151	213	148	107	58	93	165	118
Klaipėdos	195	242	209	285	238	329	317	136	142	240	206
Marijampolės	154	139	142	154	100	47	71	42	60	43	40
Panevėžio	149	119	204	116	147	57	42	44	44	64	55
Šiaulių	179	128	117	99	157	116	94	83	106	97	92
Utenos	190	169	272	406	417	152	120	117	86	100	115
Vilniaus	183	152	242	239	288	161	171	99	122	109	140

5.12. Miškų atkūrimas ir įveisimas

Miškų atkūrimas ir įveisimas valstybinėje žemėje 2004–2014 m., ha

Metai Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Atkurta miško	10003	10193	9941	10038	9285	8717	9358	9538	9733	9612	9902
Naujai įveista miško	1136	1337	1272	1391	1789	1023	837	736	944	742	846

Plynaisiais kirtimais 1990–2009 m. iškirtų želdintinų kirtaviečių atkūrimas 1994–2014 m., ha

Metai Rodiklis	1994	1998	2003	2007	2011	2012	2013	2014
Plynujų kirtimų plotas, ha	10002	9693	9848	9414	9723	9102	9020	9498

Atkurta ir įveista daugiau/mažiau miškų, lyginant su plynų kirtimų plotu, ha	-4421	459	960	2015	601	1574	1334	1250
--	-------	-----	-----	------	-----	------	------	------

5.13. Saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimas 2004–2014 m., vnt.

Rodiklis	Metai											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Pradėti rengti nauji saugomų teritorijų planavimo dokumentai	8	36	0	18	0	0	17	30	112	17	2	
Tęstiniai (baigiami rengti) planavimo dokumentai	37	43	60	39	54	27	1	19	44	139	58	
Patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai	16	31	16	4	8	23	25	15	11	3	124	

6.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius, vnt.

Registruotos ekstremaliosios situacijos ir avarijos, 2002 m. ir 2009–2014 m.

Metai	Gauta pranešimų	Avarijos ir kiti įvykiai	Ekstremaliosios situacijos
2002	133	98	35
2009	119	115	4
2010	93	91	2
2011	98	97	1
2012	104	102	2
2013	82	81	1
2014	106	105	1

Registruota gaisrų atvirose teritorijose ir sulaikytų pažeidėjų skaičius 2004–2014 m., vnt.

Metai	Registruotų gaisrų skaičius	Sulaikyta pažeidėjų
2004	325	61
2005	452	171
2006	1556	506

2007	324	70
2008	127	43
2009	265	58
2010	123	64
2011	125	24
2012	71	23
2013	28	15
2014	54	39

6.1.1. Ekstremaliųjų ekologinių situacijų ir avarijų skaičius atskiruose Lietuvos regionuose 2014 m., vnt.

Lietuvos regionas	Avarijos	Ekstremaliosios situacijos
Alytaus	6	0
Kauno	18	0
Klaipėdos	14	1
Marijampolės	9	0
Panevėžio	17	0
Šiaulių	8	0
Utenos	6	0
Vilniaus	20	0

6.2. Surinkta SAAR programų ir LAAI fondo programos lėšų, tūkst. Eur

Rodiklis	Metai											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialioji programa	8399	8978	8978	8399	9557	8689	4344	8978	8978	8399	9268	
Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa	3475	3765	3765	3475	3765	3475	1158	3186	2896	2607	2896	

6.3. Surinkta AAR programos lėšų, mln. Eur

Rodiklis	Metai													
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos	1,71	1,33	1,59	2,11	2,52	2,37	2,32	3,48	1,74	2,61	2,90	7,53	4,57	

6.4. Surinkta GPAT programos lėšų, tūkst. Eur

Metai Rodiklis	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gaminių ar pakuotės atliekų tvarkymo programos lėšos	2398	2589	1978	4139	5503	4055	1497	1254	1744	1665	2679

6.5. Atlikta atrankų dėl privalomo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, vnt.

Metai	Iš viso	Privalomas PAV	Neprivalomas PAV
2004	422	48	374
2005	713	29	684
2006	624	32	529
2007	666	27	639
2008	1038	43	996
2009	1013	34	979
2010	930	53	877
2011	813	25	788
2012	620	14	606
2013	781	18	763
2014	544	22	522

6.6. Priimta sprendimų dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo, vnt.

Metai	Iš viso	Leistina veikla	Neleistina veikla
2004	33	32	1
2005	38	38	0
2006	45	45	0
2007	55	55	0
2008	68	63	5
2009	30	30	0
2010	37	35	2
2011	39	39	0
2012	19	19	0
2013	13	13	0
2014	24	23	1